

WIA WU-ZOMO-LA LUUK SI N̄MUNSA

¹⁻² Mi-na Luuk n̄ n̄mun̄se tenīj deen̄j a pipi n̄-na mi nan̄d̄ōŋo Tiafilas. Niaa yuga a h̄e ba dolun̄j a n̄mun̄se wialin̄j kala si n̄aala l̄e. Ba n̄mun̄se wialin̄j kala niaa si bula pila. Ba n̄e na wiaa deen̄ba kala a suomi bun̄bun̄j kala, a ma bul Wia niin̄j wiaa a pipi niaa.

³ Mi kuhian̄j, mi jegile nii wiaa deen̄ba worun̄j a gun̄ne ba kala ma worun̄j. U n̄aa wu-z̄ōŋ n̄e di mi n̄mun̄se wialin̄j kala a pin̄j.

⁴ Mi n̄mun̄saa pin̄j di n̄ wuo jin̄j ari wialin̄j kala ba si dagin̄j n̄aa wutitiiba n̄e.

Ba bul J̄ōŋ Wia lii-foori-la lullun̄j wiaa

⁵ Baal kubala n̄e fa h̄e dimē. Baa yire Zakaraya. U fa n̄aa nialin̄j si kpu pusun̄j pipi Wia d̄ōŋo n̄e. Bua-la l̄e di ba ken̄j nialin̄j si kpu pusun̄j pipi Wia kala kaa kpaa leree mara ari ban̄ese n̄e. Baal kubala ma fa h̄e dimē. U fa n̄aa kuhian̄j lee-la Zakaraya fa si h̄e n̄e. U yirin̄j n̄e Abija. Zakaraya haala ma yirin̄j n̄e Elizabet. U ma fa lii nialin̄j si kpu pusun̄j pipi Wia doho niaa tūōŋ n̄e. Aar̄ōŋ fa n̄aa u nihilierē. Bua-la l̄e di Herod n̄e fa n̄aa Judiya tin̄teen̄j kuoro.

⁶ Zakaraya ari u haala kala fa n̄aa tūō-pul timma n̄e. Ba kala balia fa to Wia niin̄j wialin̄j kala n̄e worun̄j.

⁷ Elizabet fa ɲaa ha-piri ne, ba bi bii kala lula, aɲ ka ba di u bala Zakaraya ma kala hiese.

⁸⁻⁹ Ɗii ne Zakaraya ari u niaa tapulun yi di ba tinj tintinɲaa nialin si kpu pusun pipi Wia si venɛɛ ɲaa. Ba sii tinj ba tintinɲaa ɲii, ba yie tɔɲse di ba jin nii-la ba si jan liise duu juu Wia-dia. Ba si ɲaa ɲii, Zakaraya dii a juu Wia-dia. Ɗii ne u he nyinin a nyige tii-kelin tulaali a pi Wia, Wia korun le.

¹⁰ U si jua ɲii, nialin si ka, ba he kaala le a chuchuele Wia.

¹¹ Zakaraya si nyige nyinin ɲii, di Wia tinjdaara kubala ko u teen a chin koru-la seme na-diin.

¹² Zakaraya nau a chichel. Fawullun kenu.

¹³ Ɗii ne Wia tinjdaari-la bula pu a bul, “Zakaraya, si leɲe di fawullun kenin. Wialin ɲ si sul Wia teen, u jonɔ pin ne. Ɗ haala Elizabet jan lul baal. Ɗ jan he u yirin Joɔɲ.

¹⁴ Ɗ tuɔɲ jan faasa tɔre. Ni-dan ma tuɔɲ jan tɔre u lullun wiaa.

¹⁵ U jan ɲaa ni-bal Wia teen. U bi jan nyunyua si-duorun. Ba si lulu bua-la le, Wia Din-zɔɲ-la jan heu le worun a kaa mu deen deen.

¹⁶ U jan wuo ɲaa di Iziral tinɲaa yuge a birima to ba Tiina Wia.

¹⁷ U jan ɲaa Wia tintinnu a ken dolun ari Ilaaja fa si ken dolun ɲii. (Ilaaja fa ɲaa nii-la sii bul wiaa, Wia Din-zɔɲ-la dolun le ne.) U jan wuo ɲaa di biirin ari ba nyimmaba kala miira sin. U ma jan wuo ɲaa di nialin si bi Wia niin wiaa ka to, di ba birime a to tuo-pul tinɲaa

wonɓiinj a lenj di niaa ɲaa siri di ba Tiina ko di ba tou.”

¹⁸ Nii ne Zakaraya piɛɛɛ Wia tinɗaari-la a bul, “Ɛɛ ne mi jan wuo ɲaa, a jinj di wialinj ɲ si bula ɲaa wutitii? Mi ɲaa ba-nihianj ne, mi haala ma ɲaa ha-nihianj.”

¹⁹ Nii ne Wia tinɗaari-la bula pu a bul, “Mi yirinj ne Gebiral a honj Wia semɛ. U ne tinjmi di mi ku bul wu-zomunj deenj a pinj.

²⁰ Wialinj mi si bula pinj jan ku ɲaa, anj ka ɲ bi laa dii. Nii wiaa ɲ bira bi wiaa jan wuo bul, see tapulii-la si yie di wiaa deenba mi si bula pinj ɲaa.”

²¹ Wia tinɗaari-la sii bul wiaa Zakaraya teenj nii, nialinj si gberɛ Zakaraya kaala tuonj bi jinj wii-la si tii u didieni nii Wia dia-la tuonj. U kperiba.

²² Nii ne Wia tinɗaari-la viiri, anj ka Zakaraya ku lii kaala nialinj teenj. U bi wiaa wuo bula piba. Nii ne u kenj u nisaa a bul wiaa ba teenj. U si bi wiaa wuo bubul nii, ba jinj ari u na wiaa ari duosoo tuonj Wia-dia-la tuonj ne.

²³ Nii ne Zakaraya tintinɲaa tapulaa dɛɛɛ Wia-dia-la ɛ. U miira mu u dia.

²⁴ U bi diene, ka u haala Elizabet kenj luorunj. U si kenj luorunj nii, u bi dia ɛ lia cheɲsinj banonj

²⁵ a bul, “Wia diene anj ɛɛɛɛ pemi ɛ ɲla. U to mi hiisinj ne dunia ɛ.”

Ba bul Yesu lullunj wiaa.

²⁶ Elizabet si kenj luorunj u cheɲsinj balidu ɛ, Wia bira tinj u tinɗaara Gebiral duu mu Galilii tinjteenj tanj kubala baa yire Nazaret.

27 U timu duu keŋ tinđariŋ a kaa mu pi tolo kubala ha si bi baal jin baa yire Mæeri. U faa che duu jaa baal kubala ne baa yire Josef. Josef fa ŋaa kuoro Devit doho nuu ne.

28 Nii ne Wia tinđari-la ko u teen a chuolu aŋ bula pu a bul, “Wia cho ŋ wiaa a peŋ le woruŋ.”

29 Mæeri si nii wialiŋ Wia tinđari-la si bula pu, fawulluŋ kenu. U keŋ wialiŋ u si bula bubuon bibiine.

30 Nii ne Wia tinđari-la bula pu a bul, “Mæeri, Wia cho ŋ wiaa, si leŋe di fawulluŋ keŋiŋ.

31 N jaŋ keŋ luoruŋ a lul baal. N jaŋ he u yiriŋ Yesu.

32 U jaŋ ŋaa ni-bal. Ba jaŋ kenu yire Wii-baliŋ Bie. Wia jaŋ ŋaa duu dii kuoruŋ ari u naabalima Devit fa si dii kuoruŋ nii.

33 U jaŋ dii kuoruŋ Jakob doho niaa tuon a kaa mu wuu. U bi jaŋ dere da.”

34 Nii ne Mæeri bula pi Wia tinđari-la a bul, “Mi ha bi baal jin. Ee ne saa wiin deen jaŋ wuo ŋaa?”

35 Nii ne Wia tinđari-la bula pu a bul, “Wia Diŋ-zon-la jaŋ heŋ le. N jaŋ keŋ luoruŋ Wia doloŋ le. Nii wiaa bile jaŋ ŋaa Tuo-pul Tiina. Ba kenu yiyire Wia Bie.

36 Na ŋ naanbie Elizabet si hiesa nii. Ba si u bi bii wuo lul, aŋ ka u keŋ luoruŋ u cheŋsiŋ balidu ne ŋla.

37 Wia keŋ doloŋ. U jaŋ wuo ŋaa wii-kala.”

38 Nii ne Mæeri bula pu a bul, “Mi ŋaa Wia tinđinnu ne. Leŋ di wialiŋ ŋ si bula pimi, di ba ŋaa.” Nii ne Wia tinđari-la tau aŋ viiri.

Mæri mu chuolæ Elizabet

³⁹ Nii ne Mæri sii lima lima a mu duu chuolæ Elizabet u jan læ. U fa he Judiya tinteenj læ ne. Peelee ne gollu lee-la chu.

⁴⁰ U si yi dime, u mu juu Zakaraya dia a mu chuolæ u haala Elizabet.

⁴¹ U laa Mæri chuolaa. U si laa nii, bile si he u luorunj læ sii birime. Nii ne Wia Din-zon-la ku he Elizabet læ worunj.

⁴² U faasa bula pi Mæri a bul, “Wia penj læ a kii haalaa kala. Wia ma jan pe bile nj si jan lul læ.

⁴³ Mi ma nãa kubee ne, Wia Bie naanj kɔ duu chuolemi?

⁴⁴ Mi si laa nj chuolaa nii, bile si he mi luorunj læ tuonj ma tɔre. U sii fuful.

⁴⁵ Nj ma laa dii ari wialinj Wia si bula pinj jan nãa wutitiiba. Nii wiaa nj tuonj jan tɔre.”

Mæri denne Wia

⁴⁶ Nii ne Mæri bula pu a bul, “Mi tuonj tɔrɔ ne. Mi didenne Wia.

⁴⁷ Wia ne nãa mi Laataara. Nii ne tii mi jujuose.

⁴⁸ Mi nãa u tintinni-bii ne, u liisi mi wiaa. A lii læele a kaa mu, nuu-kala jan kenmi yiyire tuɔtɔre tiina.

⁴⁹ Wia nãa Wii-bal ne a nãa wu-kpunjperisinj mi læ.

U nãa Tuɔ-pul Tiina ne.

⁵⁰ Uu fá nialinj kala síi fáu, nennige, doho-na kala læ ne.

⁵¹ U kenj u na-duo-la kaa tiene

a ηmoo babii-balaa a ηaa ba wu-ηaala-la
kala pugi.

52 U kiri ni-balaa ba kuori-kpasinnij nyuη
aη ka ni-biisiin hōη.

53 U jon ku-zōηηōō a pi summoo
aη kiri nialij si keη kiaa ba keη na-hillin
miire.

54 U fa bil niin ηe a pi la naabalimaba
duu jaη pε u tininnaa Iziral tinηaa λe.
Wii-la u fa si bula ku ηaa wutitii. U pεba
λe.

55 U fa fá Abiraham nennige.
U saa jaη fá u doho niaa kala ma nennige a
kaa mu wuu.”

56 Mεeri si bul wialij dεre, u hōη Elizabet teen a
yi cheηsij batori ηe, aη-na miira mu dia.

Ba lul Jōōη Wia lii-foori-la

57 Nii ηe Elizabet lulluη yi. U lul baal.

58 U si lul ηii, u dōηsuη tinηaa ari u
naanbiirin nii ηii Wia si fáu nennige. Ba tuōη
kala tōre, ba jujuōse.

59 Bile si yi tapulaa chori di ba keru u peniη aη
he u yiriη. Ba faa che di ba jon u nyimma
Zakaraya yiriη ηe he pu.

60 Nii ηe u naaη via aη bul di ba he Jōōη pu.

61 Nihiasi-la bula pu ari ba bi naaηbii kala
kene u yiriη dii Jōōη.

62 Nii ηe ba keη nisaa bul wiaa pi u nyimma a
piesu di yiri bεe ηe uu che duu he pu.

63 Zakaraya ηaa ba keη daa-bori-bie kaa kō
duu ηmuηse bile yiriη a piba. Ba jonō pu. U
ηmuηse daa-boro-la λe di bile yiriη ηe Jōōη. Ba

karime. Ba si karime a na bile yirin, u n̄aaba wu-kpun̄kpere.

⁶⁴ Zakaraya si n̄aa n̄ii d̄ere, u bira suomi a bubul wiaa a didenne Wia.

⁶⁵ Nialin fa si he dime a na wii-la si n̄aa, fawullun kenba. Ba ken wii-la lii a bula gaare Judiya t̄inteen seme-na kala, lee-la peelee si gollo chu.

⁶⁶ Nialin kala si nii n̄ii, ba ken wii-la bibiine ba tuosaa le aa bul, “Bie deen saa jan n̄aa kubee ne?” Ba na ari Wia dolun heu le ne. Nii ne tii ba bul n̄ii.

Zakaraya bul wiaa, Wia Din-zon-la dolun le

⁶⁷ Nii ne Wia Din-zon-la ku he Zakaraya le, u bul wiaa, Wia Din-zon-la dolun le a bul,

⁶⁸ “Má len di la denne Wia, Wia-la Iziral tin̄n̄aa s̄ii to.

U ko duu pe u niaa le ne a laaba ta.

⁶⁹ U liise ni-duon ne pila duu ko laala ta.

U lii Devit doho niaa tuon ne.

⁷⁰ Faafaa kala ne Wia to u nialin fa s̄ii bul wiaa u Din-zon-la dolun le, a bula pila

⁷¹ ari u jan laala ta la din̄don̄o ari nialin kala si berela nisin le.

⁷² U ma bula ari u jan fá la doho niaa nennige, a liise yi wii-la u fa si bula pi la naabalimaba.

⁷³⁻⁷⁴ U fa bula pi la naabalima Abiraham a n̄miese

ari u jan laala ta la din̄don̄o nisin le a pila won̄biin di la ken nyu-duon a tima pu.

⁷⁵ Nii le ne la jan wuo to a ken tuo-pula u teen,

la miisinj kala le.”

⁷⁶ Zakaraya si bul wiaa deenba dere, u bul wiaa a pi u bie ma a bul,

“N-na mi bii, η jaŋ ηaa nii-la sii bul wiaa,

Wii-balinj Diŋ-zoŋ-la dolun le.

N jaŋ laa la Tiina-la si jaŋ ko sipaanj
a wase wonbiiŋ bilu le.

⁷⁷ N ma jaŋ bula pi nialinj si ηaa siri di ba tou, di
Wia joŋ ba haacheba cheba aŋ laaba ta.

⁷⁸ Wia keŋ zile aŋ fifa niaa nennige.

U jaŋ laala ta a lenj di la hoŋ pulumunj tuoŋ.

⁷⁹ Pulunj-la jaŋ lii Wia-jaŋ a poŋe he nialinj
kala si hoŋ biriminj tuoŋ a faa che di ba
suu.

U jaŋ dagela wonbii-la si keŋ yarifielaa di la
to.”

⁸⁰ Nii ne bile sii waa a he yaraa a keŋ dolun
ari wu-jiminj. U mu he giri-bine tuoŋ a mu yi
tapulii-la u si keŋ u titia kaa ku lii dage Iziral
tinjaa.

2

Ba lul Yesu *Mat. 1.18-25*

¹ Baal kubala ne fa he dime, baa yire
ogasitas. U ne fa ηaa Rom tinjaa kuori-balinj.
Bua-la le u bul di ba diise u tinteenj niaa. Ba ha
bi ηii ηaa, see leele ne ba ηaa ηii.

² Ba si bugumo diise niaa ηii, baal kubala ne
fa chinj kuori-balinj nyun Siiria tinteenj le. Baa
yire Kiriinias.

³ Nii ne nuu-kala mu u jaŋ di ba diisu dime.

⁴ Josef ma sii Nazaret Galilii tinteenj le a mu Judiya tinteenj, a mu juu tanj kubala baa yire Betilehem. Lee-la ne ba fa lul kuoro Devit. Josef fa nna kuoro Devit doho nuu ne. Nii ne tii u mu dime.

⁵ Ba di Mæeri kala mu dime. Mæeri fa nna nii-la si si u jan jaau ne, ka u kenj luorunj.

⁶ Ba si yi Betilehem, ba honj dime. Nii ne Mæeri lullunj yi,

⁷ anj ka ba bi lerinj na nuhuwraa dia-la le di ba juu. Nii ne tii ba mu juu ja-dia. Dime ne Mæeri lul u bii-bunbunj, baal, a kenj gerinj a beu a jonju bil yanj nyunj.

Pie-daaraa nii bile lullunj wiaa.

⁸ Bua-la le pie-daaraa ne fa he tintee-la seme donjo a he yanj tuonj a chua dime titaninj aa ben ba piesee.

⁹ Nii ne Wia tinjdaraa kubala ko ba teenj. U si ko nii, Wia pulumunj chaana heba le. Fawullunj kenba.

¹⁰ Nii ne Wia tinjdari-la bula piba a bul, “Ma si leje di fawullunj kenma. Mi kenj wu-zonjoo ne ko di mi bula pima. Nii-la kala si nii wu-zomola, u tuonj janj tora.

¹¹ Titaninj deenj ba lul ma Laataara ne Devit janj le. Baa yiru la Tiina Kirisito, nii-la Wia si liisa.

¹² Nla ne ma janj wuo to jinj. Di ma mu dime, ma janj na bile di ba kenj genninj beu a jonju bil yanj nyunj.”

¹³ Nii ne Wia tinjdaraa yuge a guu lii a pe Wia tinjdari-la le a yii yiilaa a denne Wia a bul,

14 “Má leŋ di la denne Wia si he Wia-jaŋ le.
Wia ma tuoŋ tore nialin si he tinteen le ne.
Ba ma jaŋ na yarifielaa.”

15 Nii ne Wia tinđaraa-la miira mu Wia-jaŋ.
Ka pie-daara-la bula pi doŋo a bul, “Má leŋ di la
mu Betilehem a na wii-la la Tiina Wia si to u
tinđaraa le a bula pila.”

16 Ba sii fá lima lima a mu na Mæeri ari Josef.
Ba naba aŋ na bile maa di u pin jaŋ nyuŋ.

17 Nii ne pie-daara-la bula pi bile naaŋ ari u
nyimma wialin Wia tinđaraa-la si bula piba a
tige bile le.

18 Nialin kala si nii nii, u ŋaaba
wu-kpuŋkpere.

19 Mæeri laa wiaa deenba kala a he u nyuŋ le
a kaa bibiine.

20 Nii ne pie-daara-la miira mu ba pie-daalin.
Baa mu a yiyii yiilaa a didenne Wia. Wialin
kala Wia tinđaraa-la si bula piba, ba naba.

Ba he Yesu yirin

21 Bile si yi tapulaa chori, ba keru u penin aŋ
he u yirin. Ba he Yesu pu, yiri-la Wia
tinđari-la fa si daga bua-la le Mæeri fa ha si bi
luoruŋ kene.

Ba keŋ Yesu juu Wia-dia.

22-23 Wialin Moosis fa si ŋmuŋsa bil di niaa
tuto doŋo ne ŋla:

“Di baal ari u haal ne lul ba bii-buŋbuŋ, duu ne
ŋaa baal, u maga di ba mu piise ba
disinnin ta ne.”

Moosis fa bira ŋmuŋsa bil Wia tenin tuoŋ di
nuu-na kala ne lul u bii-buŋbuŋ, di bile ne ŋaa

baal, duu joŋo pi Wia. Nii ne Josef ari Mɛeri ŋaa ŋii. Ba sii joŋ bile a kaa mu Jerusalem a joŋu pi Wia.

²⁴ Ba bira ŋmuŋsa di ba kpu kokosuŋ balia maa a pi Wia. Nii ne Josef ari Mɛeri sii mu Wia-dia di ba ŋaa ŋii.

²⁵ Bua-la ɛ baal kubala ne fa he Jerusalem ɛ, baa yire Simiaŋ. U fa ŋaa ni-zoŋ ne a fifá Wia a fa gbigbere di Wia laa Iziral tiŋŋaa ta. Wia Diŋ-zoŋ-la ma heu ɛ woruŋ.

²⁶ Wia Diŋ-zoŋ-la fa bula pu ari u bi jaŋ suu see duu na Kirisito, nii-la Wia si jaŋ liise duu ko.

²⁷ Nii ne Yesu nyimma ari u naaŋ juu Wia-dia a joŋu pi Wia aŋ pe ŋaa ŋii Wia niŋ wiaa si bula ŋii ne. Di Wia Diŋ-zoŋ-la keŋ Simiaŋ ma ku juu Wia-dia.

²⁸ Simiaŋ na bile a laau a he u nisaa ɛ aŋ denne Wia a bul,

²⁹ “Mi Tiina, ŋ leŋ di wialin ŋ si bula pimi sene ku ŋaa.

N si ŋaa ŋii, leŋ di mi-na ŋ tiŋtinna na woŋbiin a suu ari yarifielaa.

³⁰ Mi sene na nii-la si ko duu laa dunia niaa ta ne.

³¹ N timu duu ko nuu-kala teen ne, di nuu-kala nau.

³² Bie deen jaŋ nage pulumuŋ a dage nialin si bi juu tiŋŋaa ŋaa woŋbiin, ka di ŋ niaa Iziral tiŋŋaa ma na.”

³³ Simiaŋ si bul ŋii dere, wialin u fa si bula a tige bile ɛ ŋaa bile nyimma ari u naaŋ wu-kpuŋkpere.

³⁴ Nii ne Simianj chuole Wia piba duu peba le an bula pi u naan a bul, "Wia liise η bie deen duu ku dogise nialin si bi u wiaa laa dii, an ma laa nialin si laa u wiaa dii ta Iziral tinnaa tuon. Wia ta bie deen duu ηaa magil ne. Niaa yuge jan jon ba harin yiau.

³⁵ Ka ba tuobiinaa jan lii di-jalin." Nii ne u bira bula pi Meeri a bul, "N titia tuon jan chei woron η bile wiaa a nage ba si jon sia tobuη."

³⁶ Haal kubala ma ne fa he dime. U yirin ne Ana. U fa ηaa nii-la sii bul wiaa, Wia Din-zon-la dolun le ne. U nyimma ma yirin ne fa Fanuwel a lii Asa doho niaa tuon. U fa ηaa ha-nihian ne. U fa jaa bala jisij balipe ne ka u suu.

³⁷ U bala si suba, u hono a ηaa yo-haal ne jisij mahin banese ari banese. Bua-na kala le u yie veneη mu Wia-dia wiiheye ari titanin kala. U yie voo niin dime an pe chuole Wia.

³⁸ Simianj fa sii bul wiaa pipi Meeri ηii, di Ana ma ku juu. U na bile a denne Wia an bul wiaa a tige bile le a pi nialin kala fa si gberε di Wia laa Jerusalem niaa ta.

Ba miira mu Nazaret

³⁹ Meeri ari Josef si ηaa wialin kala Wia si si di ba ηaa Jerusalem le a dεre, ba miira mu Galilii tinteen a mu ba jan Nazaret.

⁴⁰ Bile waa a kenj dolun a kala ηaa wu-jimii. Wia peu le.

Yesu mu Wia-dia

⁴¹ Jina-na kala Yesu nyimma ari u naan yie mu Jerusalem di ba gbieli diisin kielin gbiele.

42 Yesu si ɲaa jisinj fii ari balia, ba di u nyimma ari u naanɲ mu diisinj kieliɲ gbiele-la Jerusalem ɛ, ari ba si venɛɛ ɲaa ɲii.

43 Gbiele-la si dɛɛ, ba miiraa mu dia, ka Yesu ha hɛ hariɲ. U naanɲ ari u nyimma bi jinɲ.

44 Ba fa biina ari u hɛ ba nialinj si miira mu ba janɲ tuɔɲ nɛ. Ba suomo chicheu ba naanɲbiirinɲ ari ba nanɲɔɲsunɲ tuɔɲ. Ba venɲ deenɲ deenɲ wia tuu juu a cheu ka.

45 Ba si cheu ka, ba miira mu Jerusalem a bene chicheu dimeɛ.

46 U tapulaa batori chɛɛɲ nɛ ba nau Wia-dia ɛ, di ba di Juu tinɲaa kerichiba hɔɲɔ. Uu jegili wialinj ba sɪi bul aɲ pɛ pipieseba wiaa maa.

47 Nialinj kala si hɛ dime a nii u sɪi chaare wiaa siaa ari wu-jiminɲ ɲii, u ɲaaba wu-kpuɲkpere.

48 U nyimma ari u naanɲ si nau, u ɲaaba ma wu-kpuɲkpere. ɲii nɛ u naanɲ piɛsu, “Mi bii, bɛɛ nɛ tii ɲ ɲaala ɲla? La di ɲ nyimma gollɔ chɛɲ ka nɛ.”

49 ɲii nɛ u piɛɛba a bul, “Bɛɛ nɛ tii ma gollɔɔ chemi? Ma bi jinɲ ari mi janɲ hɛ mi Nyimma dia ɛɛ?”

50 Ama ba fa bi wii-la u si bula piba bubuɔɲ jinɲ.

51 ɲii nɛ Yesu ari u nyimma ari u naanɲ miira mu Nazaret a hɛ dimeɛ. Ba si hɛ dimeɛ, u to ba niinj woruɲ. U naanɲ laa wialinj kala si ɲaa a hɛ u tuɔɲ ɛ aa biineɛ.

52 ɲii nɛ Yesu waa, u wu-jiminɲ ma puɲa pɛ. Wia chou, niaa ma zizilu woruɲ.

3

Jɔɔŋ Wia lii-foori-la bul Wia wiaa

Mat. 3.1-12; Maak 1.1-8; Jɔɔŋ 1.19-28

¹⁻² Nii ne Wia ta Zakaraya bie Jɔɔŋ duu mu bul Wia wiaa pi niaa giri-bine tuɔŋ. U si suomo nii, Rom tinteen kuori-balin Tabiiras dii kuorun u jisin fii ari banɔŋ ne nii. Pɔŋsɔs Paalit ma fa chin kuori-balin nyun Judiya tinteen ɛ. Herɔd ma fa biben Galili tinteen. U naanbie Filip ma fa biben Ituriya ari Takɔnaatis tinteen. Baal-la ba sɪ yirɛ Lasiinias ma nɪ beŋ Abiliini tinteen. Anas ari Kayafas ma ne fa ŋaa nialin si kpu pusun pipi Wia kuhiasin Jerusalem ɛ.

³ Nii ne Jɔɔŋ gollɛ Jɔɔdan fuo-la kala nyun a bubul Wia wiaa pi niaa a bul, “Má birima lii ma haacheba ɛ aŋ leŋ di mi foma Wii-chuɔɛ liin, di Wia joŋ ma haacheba chema.”

⁴ Azaaya fa ŋmunɛ nii Wia tenin semɛ dɔŋɔ. U fa ŋaa nii-la sɪ bul wiaa, Wia Din-zɔŋ-la dolun ɛ ne. Wialin u fa si ŋmunɛsa ne ŋla:

“Nuu nɪ heeli girin tuɔŋ a bul,
 ‘Má wase Wia wonbiiŋ bilu ɛ;
 má leŋ di wonbii-la ŋaa tegi tegi duu to.

⁵ Má tɔ buɔtuonun kala.
 Má kerɪ peelee ari dunɔdollun ari tinteen
 a kaa jere di ba mage dɔŋɔ,

wonbii-la si golibo, má kaa tuule.

 Má tɔ wonbii-la si ken buɔtuonun di ba ŋaa
 mula mula.

⁶ Di ma ŋaa nii, dunia niaa kala jan na nii Wia
 si laa niaa tita.’ ”

⁷ Nii ne niaa yuge a ko Jooñ teen duu foba Wii-chuole liin. U bula piba a bul, “Ma nialin wu-ñaalaa nage diñña nε. Ma biina ma jañ wuo fá a lel cheε-la Wia si jañ dii nuu-kala sariyaa?”

⁸ Má len ma wu-ñaalaa nage ari ma birima lii ma haacheba le ne, añ sí bula bul di ma ñaa Abiraham doho niaa nε. Mi jañ bula pima ari Wia paala jañ wuo ñaa di tabiaa deenba ma si na birime Abiraham doho niaa a pi Abiraham.

⁹ Na ba keñ saañ jee ne a ñaa siri di ba kerii tiisin lo. Tia-la kala si bi neñ-zoñño kene, ba jañ keru ta a joño yuo he nyinin tuon.”

¹⁰ Nialin doñsun si nii wialin u si bula piεsu a bul, “Bεε ne la saa jañ ñaa?”

¹¹ U bula piba a bul, “Di η keñ genniñ balia, u maga di η joñ doñño a pi nii-la si bi kuñ kene. Nii-la si keñ kudiilee maa, u maga duu ñaa kpa a nialin si bi kudiilee kene nε.”

¹² Nii ne lanpoo lilaaraa doñsun ma ko duu foba Wii-chuole liin a piεsu a bul, “La kuhian, bεε ne la ma jañ ñaa?”

¹³ U bula piba a bul, “Ma sí moribiee laa kii ñii ba si daga di maa laa.”

¹⁴ Laali-yuoroo doñsun ma piεsu a bul, “Ka la maa, bεε ne la ma jañ ñaa?” U bula piba a bul, “Ma sí nuu-kala moribiee kaa laa ari dolun, ma ma sí wu-nyiarin nyia a laa moribiee. Má len di ma tuon tōre ari time-la ma síi laa.”

¹⁵ Niaa fa si gberε Kirisito duu ko, ba biina ari u naga ari u ne ñaa Kirisito.

16 Nii ne Jooŋ bula piba a bul, “Mi dee. Liin dunɗunɗa ne mi-na kaa foma. Ama nii-la si jaŋ kɔ, u ne yuga kiimi. Mi paala bi maga di mi kpagu a keŋ u neŋteŋneŋe ne menin ma kaa puri. U ne jaŋ joŋ Wia Diŋ-zoŋ-la he ma doŋsun le aŋ joŋ nyinin ma he doŋsun le.

17 U jaŋ kori u mii-chaari-gbaŋa. Duu nmoo u miaa kala deŋe, u jaŋ keŋ gbaŋa-la a kaa chaare a liise mii-biin a he u vire le aŋ joŋ jorun a he nyinin le. Nyin-la bi jaŋ dise.”

18 Jooŋ to wonbiee yuge a bul Wia wu-zomɔ-la a pi nialin a didageba.

19 Ama Jooŋ bul wiaa juu kuori-balin Herod le. U fa jaa u naanbie Filip haala baa yire Herodias. Jooŋ bula pu duu bi maga duu jaa u naanbie haala. Wu-boŋŋɔɔ doŋsun yuga Herod fa ŋaa.

20 Nii ne u paala wasa ŋaa wu-boŋŋɔɔ a pe bunbun wu-bomɔ-la le a keŋ Jooŋ to dia.

Jooŋ fo Yesu Wii-chuoŋe liin *Mat. 3.13-17; Maak 1.9-11*

21 Bua-la Jooŋ si fo niaa kala Wii-chuoŋe liin, u fo Yesu Wii-chuoŋe liin maa. Ba si fou liin deŋe, u chuoŋe Wia, di wia nyun kpa a balia.

22 Nii ne Wia Diŋ-zoŋ-la ku tuu heu le a nage kokomo. U nii nuu yiikoro si lii wia nyun a bula pu a bul, “N ne ŋaa mi Bii-choolun. Mi tuon toŋe ŋ nyun.”

Yesu doho niaa *Mat. 1.1-17*

23 Yesu fa si suomo a titin u tinŋinŋaa, u fa yi jisin mara ari fii ne. U doho niaa ne ŋla: Josef

fa ɲaa u nyimma. U ne niaa fa biine ari u ne lul Yesu. Josef nyimma yiriɲ ne fa Heli.

²⁴ Heli nyimma ma yiriɲ ne fa Matat. Matat ma nyimma yiriɲ ne fa Liivai. Liivai ma nyimma yiriɲ ne fa Meliki. Meliki nyimma ma yiriɲ ne fa Jana. Jana nyimma ma yiriɲ ne fa Josef.

²⁵ Josef nyimma ma yiriɲ ne fa Matatayas. Matatayas nyimma ma yiriɲ ne fa Emos. Emos nyimma ma yiriɲ ne fa Neham. Neham nyimma ma yiriɲ ne fa Ezili. Ezili nyimma ma yiriɲ ne fa Nagai.

²⁶ Nagai nyimma ma yiriɲ ne fa Maat. Maat nyimma ma yiriɲ ne fa Matatayas. Matatayas nyimma ma yiriɲ ne fa Semeen. Semeen nyimma ma yiriɲ ne fa Josek. Josek nyimma ma yiriɲ ne fa Joda.

²⁷ Joda nyimma ma yiriɲ ne fa Juanan. Juanan nyimma ma yiriɲ ne fa Riisa. Riisa nyimma ma yiriɲ ne fa Zerubabil. Zerubabil nyimma ma yiriɲ ne fa Sialitel. Sialitel nyimma ma yiriɲ ne fa Neeri.

²⁸ Neeri nyimma ma yiriɲ ne fa Meliki. Meliki nyimma ma yiriɲ ne fa Adi. Adi nyimma ma yiriɲ ne fa Kosam. Kosam nyimma ma yiriɲ ne fa Elimadam. Elimadam nyimma ma yiriɲ ne fa Eri.

²⁹ Eri nyimma ma yiriɲ ne fa Josua. Josua nyimma ma yiriɲ ne fa Eliyiiza. Eliyiiza nyimma ma yiriɲ ne fa Jorim. Jorim nyimma ma yiriɲ ne fa Matat. Matat nyimma ma yiriɲ ne fa Liivai.

³⁰ Liivai nyimma ma yiriɲ ne fa Simian.

Simian nyimma ma yirin ne fa Juda. Juda nyimma ma yirin ne fa Josef. Josef nyimma ma yirin ne fa Jonam. Jonam nyimma ma yirin ne fa Elayakim.

³¹ Elayakim nyimma ma yirin ne fa Meliya. Meliya nyimma ma yirin ne fa Mena. Mena nyimma ma yirin ne fa Mataata. Mataata nyimma ma yirin ne fa Neetiñ. Neetiñ nyimma ma yirin ne fa Devit.

³² Devit nyimma ma yirin ne fa Jesi. Jesi nyimma ma yirin ne fa Obed. Obed nyimma ma yirin ne fa Buas. Buas nyimma ma yirin ne fa Salimɔñ. Salimɔñ nyimma ma yirin ne fa Naasun.

³³ Naasun nyimma ma yirin ne fa Amiinadab. Amiinadab nyimma ma yirin ne fa Adimiñ. Adimiñ nyimma ma yirin ne fa Aani. Aani nyimma ma yirin ne fa Hezurɔñ. Hezurɔñ nyimma ma yirin ne fa Peres. Peres nyimma ma yirin ne fa Juda.

³⁴ Juda nyimma ma yirin ne fa Jekob. Jekob nyimma ma yirin ne fa Aizik. Aizik nyimma ma yirin ne fa Abiraham. Abiraham nyimma ma yirin ne fa Teera. Teera nyimma ma yirin ne fa Nehɔ.

³⁵ Nehɔ nyimma ma yirin ne fa Serug. Serug nyimma ma yirin ne fa Riu. Riu nyimma ma yirin ne fa Peleg. Peleg nyimma ma yirin ne fa Iba. Iba nyimma ma yirin ne fa Sela.

³⁶ Sela nyimma ma yirin ne fa Keenan. Keenan nyimma ma yirin ne fa Afakizat. Afakizat nyimma ma yirin ne fa Sem. Sem nyimma ma yirin ne fa Nowa. Nowa nyimma

ma yiriŋ ne fa Lameki.

³⁷ Lameki nyimma ma yiriŋ ne fa Metuusila. Metuusila nyimma ma yiriŋ ne fa Inok. Inok nyimma ma yiriŋ ne fa Jarid. Jarid nyimma ma yiriŋ ne fa Mahalalil. Mahalalil nyimma ma yiriŋ ne fa Keenan.

³⁸ Keenan nyimma ma yiriŋ ne fa Inos. Inos nyimma ma yiriŋ ne fa Set. Set nyimma ma yiriŋ ne fa Adam. Wia ne ta Adam.

4

Sitaani ku magise Yesu

Mat. 4.1-11; Maak 1.12-13

¹ Nii ne Yesu miira lii Joodan fuo-la le ku lii di Wia Din-zon-la heu le woruŋ. Nii ne u kenu kaa juu giri-bine tuon tapulaa mahin balia. Sitaani yie ko a mimagisu. (U bi seye.)

² Tapulaa mahin balia deenba kala pege u bi kuŋ-kala die. Nii ne losuŋ kpuu.

³ Nii ne Sitaani ku bula pu a bul, “Di η ne ηaa Wia Bie, leŋ di tabiin deen η si na birime boroboro.”

⁴ Nii ne Yesu miira bula pu a bul, “Ba ηmunse Wia tenin tuon ari ‘Kudiilee dunɗa dee bi nuhuobiine miisin ka pa.’ ”

⁵ Nii hariŋ Sitaani bira kenu kaa jila dage dunia kuoruŋ fine

⁶ an bul, “Kuoruŋ deen kala ηaa mi kua ne. Mi jan ηaa di η keŋ ba kala doluŋ a tii ba kala a nii ba sima. Mi-na jan wuo jono pi nuu-kala mi sii che.

7 Di η ne tuu kpirimi mi sipaan a chuolemi, kiaa deenba kala jan ηaa η kiaa.”

8 Nii ne Yesu bira bula pu a bul, “Ba ηmunse Wia teniη tuon ari, ‘U maga di laa chuole la Tiina Wia dunduna ne an pe timaa pu.’ ”

9 Nii ne Sitaani bira kenu kaa mu Jerusalem a kenu kaa jil Wia-dia nyu-gbana an bula pu a bul, “Di η ne ηaa Wia Bie, jon η titia yuo daha a tuu chigisi tinteen.

10 Na ba ηmunse Wia teniη tuon ari Wia jan len di u tindaaraa ku cheme keniη.

11 Ba bira ηmunsa ari

‘Ba jan kere keniη di η si η naan jon ηmoo tabiin.’ ”

12 Nii ne Yesu bira bula pu a bul, “Ba ma bul Wia teniη tuon ari u bi maga di η mimagise η Tiina Wia.”

13 Sitaani si magise Yesu nii a dere, u lenu, ka di tapulii don bira yi.

Yesu suomi u tintinḡaa Galilii tinteen le

Mat. 4.12-17; Maak 1.14-15

14 Nii ne Yesu lii giri-bine-la tuon Wia Diη-zon-la dolun le a mu Galilii tinteen. Yesu wiaa teeli Galilii tinteen kala.

15 Nii ne u dage niaa Wii-chuole diisin le. Ba kala bibeseu le.

Ba via Yesu Nazaret le

Mat. 13.53-58; Maak 6.1-6

16-17 Nii ne Yesu mu Nazaret, lee-la ba si lulu. Che-wiesii-la cheen u mu juu Wii-chuole dia ari u si venee ηaa nii. Nii ne u sii duu karime Wia

tenin a pi niaa. Ba jon Wia tenin tuon seme
 donjo pu, ten-la Azaaya si nmunsa, nii-la fa sii
 bul wiaa, Wia Din-zon-la dolun le. U suri a na
 lee-la ba si nmunse nla a karime a bul,

¹⁸ “Wia Din-zon-la hemi le ne.

U ne liisemi di mi bul Wia wu-zom-la a pi
 summoo.

U ne tinmi di mi bula pi yosun ari Wia jan
 jonba ta,

a bira bula pi nyulimaa di ba siaa jan suri.

U bira tinmi di mi laa niaa ba si nyaga bil a ta

¹⁹ a bula piba di jina jan yi

di la Tiina Wia jan laa u niaa ta.”

²⁰ Yesu si karime ten-la dere, u kaa to an jonjo
 pi nii-la sii bil ten-la an tuu hon. Nialin kala si
 he Wii-chuole dia-la le chaare ba siaa a peu le.

²¹ Nii ne Yesu bula piba a bul, “Ten-la mi si
 karima pima, jinin u sene ku naa wutitii ne.”

²² Nii ne niaa kala tuon tore u nyun.

Wu-zonjonjo kala u si bula piba naaba
 wu-kpunkpere. Ba pipiese donjo, “Josef bile dee
 nlaa?”

²³ Nii ne Yesu bira bula piba a bul, “Mi laa dii
 ari ma jan mage namaga a pimi. U ne nla:
 ‘Daalusun tiina, mu vaare n titia.’ Ma jan bira
 bula pimi a bul di wialin kala mi si naa
 Kapenam le, di mi naaba mi titia jan le maa.”

²⁴ Nii ne Yesu bira bul, “Wutitii, mi bulaa
 pima ari nii-la sii bul wiaa, Wia Din-zon-la
 dolun le ne, duu ne ko u titia jan, u niaa buu
 cho.”

²⁵ Nii ne Yesu bira bul, “Ma jegili, wutitii mi
 bulaa pima. Ilaaja fa si he u miisin le, duonun

bi nia jisij batori ari lebi. Ilaaja fa ŋaa nii-la sii bul wiaa, Wia Diŋ-zoŋ-la doluŋ ɛ nɛ. Losuŋ juu Iziral tinteen woruŋ. Bua-la ɛ yo-haalaa yuga a fa he dimɛ.

²⁶ Ama Wia bi leŋe Ilaaja mu pɛ Juu tinŋaa yo-haalaa kuŋ-kala ɛ. U timu u mu pɛ yo-haal kubala duŋduŋa ɛ a lii Saadoŋ tinteen ɛ, taŋ kubala baa yire Zarefat.

²⁷ Bua-la ɛ Ilaasa ma fa si he u miisin ɛ, gbegisin ma yuga nɛ a he Iziral tinteen ɛ, ama Wia bi leŋe Ilaasa vaare ba kuŋ-kala see baal kubala baa yire Neyemaŋ. U lii Siiria tinteen nɛ.”

²⁸ Nialin kala fa si he Wii-chuoɛ dia-la ɛ a nii wiin deen, ba baaniŋ sii u nyuŋ.

²⁹ Ba sii a keŋ Yesu lere lii ba taŋ tuoŋ a kenu kaa jil duŋdolo-la nyuŋ ba fa si saa ba jaŋ. Ba kenu kaa jil duŋdolo-la nyuŋ di-bolii aa che di ba joŋu yuo ta duu tuu tel tinteen. Ba cheu ka.

³⁰ Ka u to nialin tuoŋ a lii viiri.

Baala si keŋ jin-bomun

Maak 1.21-28

³¹ Nii nɛ Yesu lii Nazaret ɛ a mu Kapenam si he Galilii tinteen. Che-wiesii-la cheeŋ u mu juu Wii-chuoɛ dia a didageba.

³² U si dageba nii, u ŋaaba wu-kpunkpere, beɛ wiaa uu bul wiaa ari doluŋ nɛ.

³³ Di baal kubala nɛ fa he Wii-chuoɛ dia-la ɛ. Jin-bomun nɛ fa kenu. Nii nɛ u faasa chiire

³⁴ a bul, “Yesu ŋ si lii Nazaret, beɛ kuŋ nɛ ŋ che ŋ ŋaala ɛ? Ŋ ko di ŋ kpula nɛɛ? Mi jimin nɛ. Ŋ ŋaa Wia Tuo-pul Tiina nɛ.”

³⁵ Yesu si nii wialin baal-la si bula, u kpia jin-bon-la le a bul, “Ken gon an ku lii baal-la le.” Jin-bon-la naa baal-la tel ba kala sipaan an lii baal-la le. U bi wu-bon kala naau le.

³⁶ Ba si na nii, u naa nuu-kala wu-kpunkpere. Nii ne ba pipiese donjo a bul, “Ee ne u si wuo bul nla? Baal-la deen ken dolun a wuo jin-bonjo, a bul wiaa piba ba lii niaa le.”

³⁷ Nii ne Yesu wiaa teeli lee-la kala.

Yesu vaare niaa yuge

Mat. 8.14-17; Maak 1.29-34

³⁸ Nii ne Yesu lii Wii-chuole dia-la le a mu baal kubala dia baa yire Saamon. U mua di Saamon hiili-haala pina aa wiile. U yaraa kala lin. Ba si bul u wiaa pu,

³⁹ Yesu mu chin u seme an kpia nyanyalii-la le duu lenu. Nyanyalii-la len haal-la, an ka u guu sii a naa kudiilee piba ba dii.

⁴⁰ Di niaa donsun ma ne nii, ba nandonsun wiwiile. Nyanyal-yiriba kala ne kenba. Wia si jua, ba kenba kaa ko Yesu teen. U jon u nisaa a dan ba kun-kala le, ba duori.

⁴¹ Jin-bonjo ma lii niaa le a yuge aa chiire, a bula pi Yesu a bul, “N ne naa Wia Bie.” Nii ne Yesu kpiaba le di ba si u wiaa bul, bee wiaa ba jima ari u ne naa Kirisito.

Yesu bul Wia wiaa Judiya tinteen le

Maak 1.35-39

⁴² Siipuraa Yesu lii tan-la le a mu lee-la niaa si tuo dime. Nii ne nialin suomo chicheu. Ba si mu nau, ba wiwalime di ba kenu bil duu si viiru.

⁴³ Nii ne Yesu bula piba a bul, “U maga di mi mu tasiŋ dɔŋsuŋ maa a bul Wia kuorii-la wiaa dime. Nii ne Wia tinmi di mi ku ŋaa.”

⁴⁴ Nii ne u bul Wia wiaa Judiya tinteen, Wii-chuoɛ diisin ɛ.

5

Yesu yire u bunbuŋ haritooro

Mat. 4.18-22; Maak 1.16-20

¹ Bua kubala Yesu chin muga kubala niin baa yire Genezarɛt. Niaa yuge a yigi dɔŋɔ a kukɔ u teen di ba nii Wia wiaa.

² Nii ne Yesu na liin daborusun balia di ba chin liin niin. Ba tinŋaa kaa ku bil ne aŋ mu di ba chese ba jonba. Saamɔŋ ne tii dɔŋɔ.

³ Nii ne Yesu juu Saamɔŋ liin daboro aŋ bul duu yigu duu juu liin tuɔŋ mua. U mu yigu. Nii ne Yesu hoŋ liin daboro-la tuɔŋ aŋ didage ni-dan-la kala.

⁴ U si bul wiaa pi nialin dɛɛ, u bula pi Saamɔŋ a bul, “Kuosi liin daboro-la duu mu lee-la liin si lunje mua, di ma di ŋ nanɔŋsuŋ yuo ma jonba a kese chenfilee.”

⁵ Nii ne Saamɔŋ bula pu a bul, “Mi kuhian, la yuo jonba titanin kala kala ne aŋ bi kun-kala kene. Ama ŋ-na si bul nii pimi, mi jan yuo.”

⁶ Nii ne ba ŋaa nii a kese chenfilee yuge kinken. Ba si kese yuge nii, ba jonba chiche di ba kiese.

⁷ Di ba nanɔŋsuŋ he liin daboro dɔŋɔ tuɔŋ. Nii ne ba yireba di ba ku peba ɛ. Ba ko a chaare

chenfilie-la a su liin daborusu-la baliaminj kala. Ba paala chiche di ba tuu liin bubuonj.

⁸ Saamonj yirin donjo ma ne fa nja Piita. Saamonj Piita si na wii-la si nja, u tuu kpirimi u naadusunj nyun Yesu sipaanj anj bul, “Mi Tiina, sii lii mi teenj. Mi nja haache tiina ne.”

⁹ Ba si kese chenfilie-la yuge nii, u nja Piita ari nialinj kala wu-kpunkpere.

¹⁰ Saamonj nanjonjonj Jeems ari Jonj ma fa he dime. Ba fa nja Zebidii biirinj ne. Wialinj ba si na ma njaaba wu-kpunkpere. Nii ne Yesu bula pi Saamonj a bul, “Si fawullunj fa. A suomi jininj, nj janj che kikese niaa ari nj sii kese chenfilee nii.”

¹¹ Nii harinj ba sii a kenj liin dabori-biisi-la kaa ku lii liinj niinj. Ba lenj kunj-kala ta dime anj sii to Yesu harinj.

Yesu vaare gbege

Mat. 8.1-4; Maak 1.40-45

¹² Nii ne Yesu mu tanj kubala di baal kubala ne nii. U nja gbege ne. U na Yesu a tuu kpirimi u sipaanj anj sulu a bul, “Mi kuhianj, di nj ne cho, nj janj wuo nja di mi duori.”

¹³ Nii ne Yesu liise u nisinj a digu anj bul, “Mi cho ne. Duori.” Yawiil-la guu lenj baal-la.

¹⁴ Nii ne Yesu bula pu a bul, “Si wiinj deenj bula pi nuu-kala. Ama kenj nj titia mu dage nii-la si kpu pusunj pipi Wia duu kpu pusunj pipi Wia, a piise nj disinninj ta ari Moosis fa si dagema nii. Di nj ne nja nii, niaa janj na ari nj bira bi disinninj ken.”

15 An ka wii-la ha faasa teeli lerin kala a mu. Niaa yuga a ko u teen di ba nii u wiaa, an ka duu pe vaare ba nyanyalaa maa.

16 Ka Yesu yie sii mu girin duu chuole Wia.

Yesu vaare gberike

Mat. 9.1-8; Maak 2.1-12

17 Tapulii kubala Yesu didage niaa, di Wia dolun heu le u kaa vivaare nyanyal tinnaa. Farisii tinnaa ari Wia tenin kerichiba si lii Galilii tinteen ari Judiya tinteen ari Jerusalem kala ma fa hon dime.

18 Nii ne niaa chun gberiku kubala ari u bosso kala a kaa ko a wiwalime di ba kenu kaa juu dia-la le Yesu si he a bil u sipaan.

19 Ama niaa fa si yuga nii, ba bi wonbiin na di ba kenu juu. Nii ne ba kenu kaa jil lusun nyun a ta luri a jonu ta. U to dime a tuu nialin tutuobaanin Yesu sipaan.

20 Yesu si na ari niaa deenba naau yarida worun, u bula pi gberiku-la a bul, "Mi nanjon, mi jon n haacheba che ne."

21 Nii ne Farisii tinnaa ari Wia tenin kerichiba-la suomo pipiese donjo a bul, "Kubee ne nia deen sii tuuse Wia jonjoo nla? Nu-kala bi jan wuo jon haacheba che nuu see Wia dunduja."

22 Nii ne Yesu wuo jin ba tuobiinaa a pieseba a bul, "Bee ne tii ma biine wiaa deenba ma tun le?"

23 Mi si jan bul di mi jon u haacheba cheu ne koo mi si jan bul duu sii a chuoli u bosso a viviiri, ba tun kubee ne naa molii?

24 Mi jaŋ dagema ari mi-na Nuhuobiine Bie keŋ doluŋ dunia ɛ di mi joŋ haacheba che niaa.” Nii ne u bula pi gberiku-la a bul, “Sii a joŋ ŋ bɔsɔ a mu dia.”

25 U guu duori a sii a joŋ u bɔsɔ-la u fa si piŋ u nyuŋ a mu dia aŋ didenne Wia.

26 U ŋaa nialiŋ kala fa si he dime wu-kpuŋkpere. Fawulluŋ keŋba. Ba denne Wia a bul, “La na wu-kpuŋkpere jiniŋ.”

Yesu yire Liivai

Mat. 9.9-13; Maak 2.13-17

27 Nii hariŋ Yesu bira sii a lii a na laŋpoo lilaara kubala baa yire Liivai duu hoŋ u tiŋtinni dia ɛ. Nii ne Yesu yiru a bula pu duu sii a tuto u hariŋ.

28 Nii ne Liivai sii aŋ leŋ u kuŋ-kala ta aŋ to u hariŋ.

29 Nii ne Liivai ŋaa di ba gbieli gbiele u dia ɛ. Yesu ari u haritooro ari laŋpoo lilaaraa doŋsuŋ yuge, ari niaa doŋsuŋ ma fa he dime.

30 Nii ne Farisii tiŋŋaa doŋsuŋ ari Wia teniŋ kerichiba ari ba naŋdoŋsuŋ sii a pipiese Yesu haritooro a bul, “Bee ne tii ma di laŋpoo lilaaraa ari haache diiree kala hoŋo didii kudiilee?”

31 Yesu nii ba sii bul nii. Nii ne u bula piba a bul, “Nialiŋ si keŋ yarifiɛlaa bi daaluŋ ŋiŋaara ka che, see nialiŋ sii wiilu.

32 Mi ko di mi yire haache diiree ne di ba leŋ ba haacheba. Nialiŋ si keŋ tuo-pula mi sipaan dee mi ko mi yire.”

*Ba piɛɛ Yesu nii-vɔburɔ wiaa
Mat. 9.14-17; Maak 2.18-22*

³³ Nii nɛ niaa dɔɔnsun ku piɛɛ Yesu a bul,
“Jɔɔɔ Wia lii-foori-la haritooroo yie vuvɔɔ niin
nɛ an pɛ chuchuoɔ Wia bua-na kala ɛ. Farisii
tinɔaa haritooroo ma nɔɔaa nii titia. Ama n-na
haritooroo bi niin ka vɔɔ.”

³⁴ Nii nɛ Yesu ma piɛɛba a bul, “Di nuu nɛ
mu jaa haala kaa kɔ, di ba duu nanɔɔnsun
gbigbieli ha-jaari gbiele, u nanɔɔnsun jan vɔɔ
niin koo? Ai, ba bi niin ka vɔɔ.

³⁵ Ama chɛɛ dɔɔ nɛ hɛ dime, ba jan kɛɔ
baal-la kaa mu lee, an ka di u nanɔɔnsu-la vɔɔ
niin.”

³⁶ Nii nɛ u bira mage namaga a piba a bul,
“Nuu-kala bi jan kerɛ geripe-falin a kaa to
geri-binin. N nɛ nɔaa nii, n jan chei geri-falii-la.
Geripe-falii-la ma n si kere to geri-kɔsu-la ma bi
jan challe.

³⁷ Nii titia nɛ nuu ma bi jan jon si-huon a hɛ
pupoi-kpaan ɛ. N nɛ nɔaa nii, pupoi-la jan yɛɛ,
di sin-la kala bisa ta.

³⁸ Si-huon maga di n jonu hɛ pupoi-zɔmun ɛ
nɛ.

³⁹ Di nuu nɛ nyua si-yele, u bira bi chɛ duu
nyua si-huon, bɛɛ wiaa nuu-kala jima ari si-yele
nɛ zɔmɔ kii si-huon.”

6

*Ba piɛɛ Yesu chɛ-wiesii-la chɛɛɔ wiaa
Mat. 12.1-8; Maak 2.23-28*

¹ Bua kubala, che-wiesii-la cheen, Yesu ari u haritooro to nyonso бага туон bibal. Nii ne u haritooro-la bori nyonso-la a chichan.

² Di Farisii tinjaa donsun ma he dime a naba. Ba si naba nii, ba pieseba a bul, “Bee ne tii ma nja nla? Maa chei la che-wiesii-la cheen kisin ne nii.”

³ Nii ne Yesu pieseba a bul, “Ma bi wii-la Devit fa si nja karimaa? Losun fa si kenu ba di u harin niaa,

⁴ u mu juu Wia-dia a jon boroboroba-la ba fa si kaa ku bil Wia sipaan a chogo dii an jono pi u harin niaa maa, ba ma laa dii. U fa nja kisin ne ari ni-wogo si jan jono dii, see nii-la si kpu pusun pipi Wia dundua, ka Devit ari u niaa dii.”

⁵ Nii ne Yesu bira bula piba a bul, “Mi-na Nuhuobiine Bie ne nja che-wiesii-la tiina nii.”

Yesu vaare baala u nisij si suba

Mat. 12.9-14; Maak 3.1-6

⁶ Che-wiesii-la cheen donjo Yesu bira juu Wii-chuole dia a didage niaa, di baal kubala ma fa he dime. U na-diin nisij suba ne.

⁷ Wia tenin kerichiba ari Farisii tinjaa donsun ma fa he dime. Baa che di ba na wii ne a to nii le a ken Yesu, a bul duu chei ba kisin le ne. Ba kala chaare siaa bibenu di ba na ari u jan vaare baal-la che-wiesii-la cheen.

⁸ Ama Yesu fa jin ba tuobiinaa kala ne. Nii ne u bula pi na-suu-la tiina a bul duu sii a ku chin ba tutubaanin. Nii ne baal-la sii a mu chin dime.

⁹ Njii ne Yesu bira piɛɛba a bul, “Ɛɛ ne la naabalimaba kisiŋ bul di la ŋiŋaa che-wiesii-la cheɛŋ? Di la pipe niaa le koo di la dudɔgisɛba? Di la lilaa niaa miisiŋ koo di la kpukpuba?”

¹⁰ Yesu si bul njii, u beŋ nialiŋ kala fa si hoŋ dime golli aŋ bula pi na-suu-la tiina duu keŋ u nisiŋ tiɛɛ. U kaa tiɛɛ. U nisiŋ bira nage u nagiŋ.

¹¹ Yesu fa si ŋaa njii, baaniŋ faasa keŋ Farisii tiŋŋaa ari Wia teniŋ kerichiba-la. Ba vuvuure njii ba si jaŋ ŋaau le.

Yesu liise u haritooro fii ari balia

Mat. 10.1-4; Maak 3.13-19

¹² Tapulii kubala Yesu jil peeliŋ nyuŋ duu chuɔle Wia. U chuɔle Wia njii deɛŋ deɛŋ taŋ-pul.

¹³ Taŋ si pula, u yire u haritooro ba ko u teenj. Njii ne u liise ba tuɔŋ niaa fii ari balia a keŋba kaa yire u nanɔɔba maa.

¹⁴ Nialiŋ u si liisa ne ŋla: Saamɔŋ (Yesu fa kenu yiyire Piita ne) ari u naanbie Anɔuru, ari Jeems ari Joɔŋ ari Filip ari Batolomi

¹⁵ ari Matiu ari Tomas ari Alifiyas bie Jeems, ari Saamɔŋ Zelot,

¹⁶ ari Jeems bie Judas, ari Judas Isikarot, nii-la si ku ŋaa zenbe tiina.

Yesu dage niaa aŋ pe vaare ba doŋsunj maa

Mat. 4.23-25

¹⁷ Njii ne Yesu ari u nanɔɔba-la lii peel-la nyuŋ ku tuu a chinj tinteenj, di u haritooro doŋsunj ma he dime a yuge. Niaa doŋsunj ma yuga a he dime a lii Judiya tinteenj, doŋsunj lii

Jerusalem, dɔnsun ma lii Taya ari Saadɔn
tinteen a kpage mugi-balin niin.

¹⁸ Niaa deenba kala ko di ba jegile nii wialin
Yesu sii bul ne an ka duu vaareba. Nialin
dɔnsun ma he dime, jin-bɔnɔɔ kenba. Yesu
naa ba duori.

¹⁹ Wia dolun ne heu le u vivaare niaa. Nii
wiaa ne nialin kala ninerike di ba digu. Di ba
ne digu, dol-la liiu le, u naa ba duori.

Nii la si jan naa a ken tuɔɔrun

Mat. 5.1-12

²⁰ Yesu si vaare nialin dɛɛ, u miira ben u
haritooro an bul,

“Ma nialin si naa summoo, Wia jan pema le.

Ma ne jan dii Wia kuorii-la.

²¹ Ma ma nialin losun sii kpu lele, Wia jan
pema le.

U jan pima kudiilee di ma dii a vɔge.

Ma nialin sii yel lele, Wia ma jan pema le,
beɛ wiaa Wia jan naa ma mɔn.

²² Di niaa ne berema a liisema ta ba tuɔn a
tutuusema a chichei ma yirin a bul di ma naa
ni-bomɔ ne, di ba ne bul nii a tin ma sii to
mi-na Nuhuobiine Bie harin wiaa, Wia ma jan
pema le.

²³ Di nii ne ku chinma le, ma len di ma gugua
ari tuɔɔrun, beɛ wiaa ma time jan yuge
Wia-jan le. La naabalimaba ma dogise nialin fa
sii bul wiaa, Wia Din-zɔn-la dolun le nii ne.

²⁴ Ama ma nialin si ken kiaa lele, ma jan na
heɛn,

beɛ wiaa ma laa sipaan dii ma sima dɛɛ ne.

25 Ma nialin si vogo leele, ma ma jan na heen.
Losun jan kenma.

Ma nialin sii mɔŋ leele, ma jan na heen.
Ma tuɔŋ jan chei, di ma yel.

26 Di niaa kala yie besema le, ma ma jan na heen, bee wiaa la naabalimaba Juu tinŋaa ma besɛ nialin fa si nyia wiaa a bul di baa bul wiaa, Wia Din-zɔŋ-la dolun le nɛ.”

Yesu dage niaa di ba cho ba dinɔŋŋɔɔ
Mat. 5.38-48; 7.12

27 Nii nɛ Yesu bira dage niaa a bula piba a bul, “Ma nialin sii jegili mi teen, mi bulaa pima di ma cho ma dinɔŋŋɔɔ aa ŋaa wu-zɔŋŋɔɔ nialin si berema le.

28 U maga di maa sul Wia duu pɛ nialin sii bul wu-bɔŋŋɔɔ ma le a chuɔle Wia pi nialin sii dogisema.

29 Di nuu nɛ falle ŋ na-gua chanƙpanin le, ken ŋ na-diin chanƙpanin ma birima pu duu falle. Di nuu nɛ ken ŋ geri-balin laa, wuri ŋ geri-bie ma pɛ pu.

30 Di ŋ nɛ ken kun, di nuu piɛsɛ chichɛ, joŋo pu. Di nuu nɛ joŋ ŋ kun maa, bira sí piɛsa laa.

31 Ma sii che di niaa ŋinŋaa ŋii ma le, má ma joŋ ŋii ŋinŋaaba le.

32 Di ma nɛ cho nialin si choma dunɔŋ, u bi maga di ma ken time, bee wiaa haache diiree ma cho dɔŋɔ nɛ.

33 Di maa ŋaa wu-zɔŋŋɔɔ nialin sii ŋaa wu-zɔŋŋɔɔ ma le, ma bi time kenɛ, bee wiaa haache diiree ma ŋaa ŋii nɛ.

³⁴ Di ma ne jon kiaa a chin nialin ma si biina ba jan wuo time pima an von niaa donsun, ma bira bi time keɛ, beɛ wiaa haache diiree ma jon kiaa chichin haache diiree donsun ne an gberɛ di ba bira tinba nii titia.

³⁵ Ama wialin mi sii che di ma naa ne ɲla: Má cho ma dinɔɔɔ aa naa wu-zɔɔɔ ba ɛ, a jon kiaa chinba an sí gberɛ di ba tinma. Di ma ne naa nii, Wia jan len di ma naa u-na Wii-balin biirin, duu jon ku-bal-bal tinma. Wia yie pe ni-bɔɔɔ ari nialin ma kala si keɲ siin ɛ ne.

³⁶ Má fifá niaa nennige ari ma Nyimma Wia sii fá niaa nennige nii.

Ma sí ma donsun tinnaa wiaa laa jijin

Mat. 7.1-5

³⁷ Ma sí ma donsun tinnaa wiaa laa jijin a ma sí cheerin jono piba. Di ma ne naa nii, Wia ma bi jan jon cheerin pima. Má jon wiaa che ma donsun tinnaa. Di ma ne naa nii, Wia ma jan jon ma wiaa chema.

³⁸ Má naa kiaa pipi ma donsun tinnaa. Di ma naa nii, Wia ma jan naa kiaa a pima a ma jan keɲ zile ma teen. U jan magise kiaa chuɔɔɔ a pima. Ku-la ɲ si kaa magisa pi ɲ donsun tinnaa, u titia ne Wia ma jan kaa magisa pin.”

³⁹ Nii ne Yesu bira mage namaga piba a bul, “Nyulima bi jan wuo a keɲ nyulima donɔɔ daan ɛ. Di u ne naa nii, ba kala balia jan tel buɔtuon ɛ.

⁴⁰ Sukuuri-bie bi u kerichi ka kii, ama di kerichi-la dage bile derɛ, u jan wuo mage u kerichi-la.

41 Ɛε nε η jan wuo na daa-bie si tel η naanbie siinj Ɛ an bi daa-bal-la si tel η titia siinj Ɛ ka na?

42 N bi jan wuo bula pi η naanbie a bul duu len di η liise daa-bie-la si he u siinj Ɛ, an paala bi daa-bal-la si he η titia siinj Ɛ ka na. N-na kanfugi tiina, laa sipaan liise daa-bal-la si he η titia siinj Ɛ, ka η siasa wuo na, ηii nε η ma jan wuo pe η naanbie Ɛ a liise daa-bie-la si he u siinj Ɛ a pu.”

*Yesu mage namaga a tige tia ari u nenεε Ɛ
Mat. 7.16-20; 12.33-35*

43 Nii nε Yesu mage namaga a pi niasa a bul, “Tia-la si ken yarifielaa bi jan nen nen-lorunun, an ka tia-la si bi yarifielaa kene ma bi jan nen nen-zonnon.

44 Tia-la nenεε nε yie dage tia-la yiri. Sojaamin bi tutogo nanbilaa ka nen, sogun-gbene ma bi chichuen ka nen.

45 Ni-zomun ken tuobiin-zonnon nε u tuon Ɛ aa ηaa wu-zom-la u sii biinu. Ni-bomun ma ken tuobiin-bonnon nε u tuon Ɛ a maa ηaa wu-bom-la u sii biinu u tuon Ɛ. N tuobiinaa si ken wii-la nε, u nε η niin bubul.”

*Yesu mage namaga a tige di-saaraa balia Ɛ
Mat. 7.24-27*

46 Nii nε Yesu bira bul, “Bεε nε tii ma kenmi yiyire ‘La Tiina, la Tiina,’ an bi wialin mi sii bula pima ka ηaa?

47 Nii-la kala si ko mi teen a jegile nii mi niin wiaa a tutoba, mi jan dagema ηii u si naga.

48 U nage baala si saa dia nε a lu dia-la gentine, u faasa tuu kpaginyilin nyun. Nii nε

duonun nii, fuon su a pelle yage dia-la, ka dia-la bi jigise maa, bæe wiaa u saau worun nɛ.

⁴⁹ Ama nii-la si jegile nii wialin mi si bula an biba to, u nage baal-la si saa u dia tinteen an bi gentine luo u tuu nɛ. Nii nɛ duonun nii, fuon su, liin pelle yage dia-la, dia-la kala tel wuru.”

7

Yesu vaare laali-yuoroo kuhian yomo

Mat. 8.5-13

¹ Yesu si bul wiaa deenba kala a pi nialin dɛɛ, u sii mu taŋ kubala baa yire Kapenam.

² Baal kubala nɛ fa hɛ dime. U fa ŋaa Rom laali-yuoroo kuhian nɛ a fa keŋ u yomo nɛ a chou worun. Yomo-la wiwiile a pina kikiiki.

³ Nii nɛ laali-yuoroo kuhian-la nii Yesu wiaa. U si nii ŋii, u liise Juu tinŋaa kuhiasin di ba mu sulu duu ku vaare u yomo-la.

⁴ Ba sii a mu Yesu teen a sulu kinkeŋ kinkeŋ a bul, “Baala deen ŋaa ni-zɔŋ nɛ. U maga di ŋ pɛu lɛ.

⁵ U cho la niaa worun. U titia nɛ saa Wii-chuoɛ dia a pila.”

⁶ Nii nɛ Yesu to ba harin mu. Ba si mu kpage laali-yuoroo kuhian dia, baal-la tin u nanɔŋsun di ba ku lii bula pi Yesu a bul, “Mi Tiina, sí ŋ titia walimu a kɔ mi dia. Mi bi maga di ŋ ku juu mi dia.

⁷ Nii nɛ tii mi paala bi ŋ teen kɔ. N-na yaa suri ŋ niin a bul di mi yomo-la duori, u jaŋ duori.

⁸ Mi ma paala to mi laali-yuoroo nihiasin niin nɛ. Laali-yuoroo dɔŋsun tuto mi niin maa. Di

mi nε bul di niaa deenba mu daha, ba yie mu nε. Di mi bira si di nia deen kɔ daha, u yie kɔ nε. Di mi nε bula pi mi yomo duu ηaa deen, u yie ηaa nε.”

⁹ Yesu si nii wiaa deenba, u ηaa u wu-kpunkpere. U miira daase hariη a bula pi ni-dan-la fa sii to u hariη a bul, “Mi ha bi yarida deen doho na Iziral tinteen niaa tuon.”

¹⁰ Nii nε nialin laali-yuoroo kuhian-la fa si tima, ba miira mu u dia, di u yomo-la duoro.

Yesu chise yo-haala bie

¹¹ Yesu si vaare Rom laali-yuoroo kuhian yomo-la, u bi diene ka u mu tan kubala baa yire Neen. Ni-dan ari u haritooroo nε to u hariη mu.

¹² U si mu kpage tan-la niin di baa yel yoho. Baal kubala nε suba. U nε fa ηaa u naan bie kala. U naan ma fa ηaa yo-haal nε. Niaa yuga a lii tan-la a ku chigi haal-la.

¹³ Yesu si na haal-la, nennige kala kenu. U bula pu a bul duu si yel.

¹⁴ Nii nε u mu a digi daga-la ba fa si jon suu-la he. Nialin fa si chun daga-la a kaa mu di ba hugi, ba chin. Nii nε Yesu bula pi suu-la a bul, “Bapuosi-bie, mi bula pin di η sii suun le.”

¹⁵ Baal-la sii suun le a suomo bubul wiaa. Nii nε Yesu jonu pi u naan.

¹⁶ Fawullun ken nuu-kala. Ba denne Wia a bul, “Nialin sii bul wiaa, Wia Din-zon-la dolun le, ba tuon ku-bal nε ku tuu la tuon. Wia kɔ duu laa u niaa ta nε.”

¹⁷ Nii nε wiin deen Yesu si ηaa, teeli Judiya tinteen kala ari ta-biisi-la si golli Judiya tinteen.

Jöön, Wia lii-foori-la tiñ tiñdaaraa

Mat. 11.2-19

¹⁸ Jöön haritooro bul wiaa deenba kala Yesu si ñaa a pu.

¹⁹ Nii ne Jöön, Wia lii-foori-la yire ba tuön niaa balia, a tiñba di ba mu Yesu teen a piësu a bul, “Ñ ne nii-la Jöön si si u jañ kó, koo la gberë nuu ma döñ nê?” Nii ne ba mu Yesu teen.

²⁰ Ba si mu u teen, ba piësu a bul, “Jöön, Wia lii-foori-la ne tiñla di la ku piësiñ ari ñ ne nii-la u si si u jañ kó koo la gbigberë nuu döñ nê?”

²¹ Bua-la titia le Yesu vaare nyanyal tiñnaa a yuge, a kiri jin-bönñö niaa le, añ suri nyulimaa ma siaa.

²² Nii ne u bula pi Jöön haritooro-la a bul, “Má miira mu a bula pi Jöön wialin kala ma si nia añ na maa. Nyulimaa siaa susuri, gberikëe viven, gbegisiñ duduori. Tanña nini wiaa. Nialin si suba sisii suñ le. Summoo ma wuo nini Wia wu-zönñö.

²³ Nialin si bi kaa lere ari mi ne ñaa nii-la Wia si tima, ba tuön jañ tóre.”

²⁴ Nii ne Jöön haritooro-la viiri. Ka Yesu suomo bul Jöön wiaa a pipi ni-dañ-la. U piëseba, “Ma si mu Jöön teen giri-bine le, bëe ne ma fa gberë di ma na? Ma mu di ma na yañ pelin si kaa viviisi nê? Ai.

²⁵ Bëe ne saa ma lii di ma na? Ma lia di ma na nuu si laale geri-zönñö nê? Ai. Bee na nialin si yie laale genniñ deenba, ba yie juu kuori-diisiñ ne aa nii sima.

²⁶ Má saa dagemi ku-la ma si mua di ma na. Ma mu di ma na nii-la síi bul wiaa, Wia

Din-zon-la dolon le nee? Oo, mi jan bula pima ari ma na nuu duu kii nii-la sii bul wiaa, Wia Din-zon-la dolon le.

²⁷ U-na Jonn wiaa ne ba nmuusa bil Wia tenin tuon, a bul di Wia si,

‘Ma jegile nii mi teen, mi jan tin mi tin daara duu laa n sipaan a mu a wase wonbiin bilin le.’ ”

²⁸ Nii ne Yesu bira bula pi niaa a bul, “Jonn ne kii nuu-kala ba si lula. Ama nii-la si naa ni-bie Wia kuorii-la tuon, u ne yuga kii Jonn.”

²⁹ (Nialin ari ba tuon lanpoo lilaaraa fa si nii wialin Jonn si bula, ba laa dii a to Wia. Ba ne ku naa tuo-pul timma. Jonn foba Wii-chuole liin maa.

³⁰ Ama Farisii tinnaa ari Wia tenin kerichiba via Wia niin wialin Jonn si bula. Ba ne bi seye di Jonn foba Wii-chuole liin.)

³¹ Nii ne Yesu bira bul, “Bee ne mi jan ken jinin niaa kaa magise? Ee ne ba nage?”

³² Ba nage hanbiisin sii gbieli yobo tuon ne. Donson yie kpia donjo le, a bula piba a bul, ‘La yii yiilaa ne pima, an ka ma bi gua, la yel yoho pima, an ka ma bi yel.’

³³ Bua-la le Jonn Wia lii-foori-la si ko ma teen, uu voo niin ne a bi sinin ma nyua. Nii ne ma si di jin-bon ne kenu.

³⁴ An ka mi-na Nuhuobiine Bie ko ma teen a didii kiaa an pe nyunyua sinin maa. Nii ne ma bula pi donjo a bul baala deen naa luobii tiina ne a naa si-nyuaru maa, an pe ken lanpoo lilaaraa ari haache diiree kala kaa dii nan donson.

35 Nialinj si sei wu-jimii-la si lii Wia teenj, ba wu-ŋaalaa daga ari ba sene lii Wia teenj ne.”

Yesu juu Farisii kubala dia baa yire Saamɔŋ

36 Tapulii kubala Farisii tinŋaa tuɔŋ dɔŋɔ yire Yesu duu kɔ u dia di ba dii kudiilee. Yesu mu a hɔŋ di ba dii kiaa.

37 Di haal kubala he taŋ-la le a ŋaa haache diiru. Haal-la nii Yesu wiaa ari u he Farisii tiina-la dia le aa dii kiaa. Nii ne u sii jon tulaali lonj a kaa mu juu dia-la.

38 U si juu dia-la, u chinj Yesu naasinj seme a yiyel sii-liirinj a hihe Yesu naasinj le. Sii-liirinj si he Yesu naasinj le nii, u kenj u nyu-punaa kaa tiike anj guori Yesu naasinj, a bise tulaalii-la he u naasinj le.

39 Farisii tiina-la si yire Yesu duu ku dii kiaa na wiinj deenj a bibiine u tuɔŋ le, “Di baala deenj sene ŋaa nii-la sii bul wiaa, Wia Din-zɔŋ-la dolonj le ne, u fa jan jinj ari haala deenj si digu ŋaa haache diiru ne.”

40 Nii ne Yesu bula pi Saamɔŋ a bul, “Saamɔŋ, mi kenj wii ne di mi bula pinj.” Nii ne Saamɔŋ bula pu a bul, “Mi kuhianj, bula pimi.” Nii ne Yesu bula pu a bul,

41 “Baalaa balia ne he dime a sii mu chinj moribiee kiaa tiina teenj. Dɔŋɔ chinj siidi bui banese, dɔŋɔ ma chinj siidi zɔ-banese.

42 Niaa deenba balia tuɔŋ, kuŋ-kala bi u chiminj wuo tinj. Nii ne kiaa tiina-la jon chinj-la a che ba kala. Niaa deenba baliaminj tuɔŋ, kubee ne jan cho baal-la woronj?”

⁴³ Nii ne Saamɔŋ bula pu duu biina ari nii-la chimin si yuga ne. Nii ne Yesu bula pu di wutitii ne.

⁴⁴ Nii ne u miira ben haal-la aŋ piɛɛ Saamɔŋ a bul, “N na haal-la deen neɛ? Mi kɔ ŋ dia, aŋ ka ŋ bi liin ŋaa pimi di mi sɔŋ mi naasin, aŋ ka u-na ken u sii-liirin kaa sɔŋ mi naasin aŋ ken u nyu-punaa ma tiike.

⁴⁵ Mi sii kɔ ŋ dia, ŋ bimi guoro, ka u-na guori mi naasin.

⁴⁶ N bi nuun ŋaa tise mi nyun, ka u-na ŋaa tulaali tise mi naasin.

⁴⁷ Mi bula pin ari mi jon u haacheba yuge ne a cheu, ŋii ne tii u chomi worun ŋii. Ama nii-la ma mi si jon u haacheba muapilii cheu, u tiina ma chomi muapilii ne.”

⁴⁸ Nii ne Yesu bula pi haal-la niaa tuon ari u jon u haacheba a cheu ne.

⁴⁹ Nii ne nialin ku-kaanaa fa si hono didii kudiile-la bibiine ba tuon le a bul, “Kubeɛ ne nia deen si paala jon haacheba che niaa?”

⁵⁰ Ama Yesu bula pi haal-la a bul, “N yarida ne laan ta. Mu ari yarifiɛlaa.”

8

Haala-la sii to Yesu harin

¹ Nii harin Yesu gollo to ta-balaa ari ta-biisin a bubul Wia wu-zomɔ-la a tige Wia kuorii-la le. U haritooro-la fii ari balia to u harin mu,

² ari haalaa donsun maa. Ba tuon donsun faa wiile ne, jin-bonɔɔ ma fa ken donsun. Yesu vaare ba kala. Ba tuon donɔ yirin ne Meeri

Magidalin. Yesu fa kiri jin-bonho balipe ne u le.

³ Dɔho ma yirin ne Juana. U bala ma yirin ne Kusa. Kusa fa n̄aa nihian ne kuoro Herod dia le. Haal-la ba s̄ii yire Suzana ma he dime a pe haalaa dɔnsun yuge ma le. Ba peba le ari kialin kala Yesu ari u haritooro s̄ii che.

*Yesu mage namaga a tige baal-la s̄ii duu kias le
Mat. 13.1-9; Maak 4.1-9*

⁴ N̄ii ne n̄iaa lii tasin a kuko Yesu teen. Ni-dan-la si ku hilime dere, Yesu mage namaga a piba a bul,

⁵ “Baal kubala ne sie a mu u duu u kias. U jon u ku-doho aa mise ne. U s̄ii mise n̄ii, dɔnsun tel wonbiin tuon. N̄iaa vene nuose, ka diibiisin tuosa dii.

⁶ Dɔnsun ma tel kpaginyilin nyun a nyu an suu, bee wiaa liin tuo dime.

⁷ Dɔnsun ma tuu tel sosun tuon a nyu, ba di sosun kala waa he dɔho le. Sosu-la wulimin ken kialin, ba suu.

⁸ Ku-doho-la dɔnsun ma tel tintee-zomun le. Ba nyu a waa a wase kinken a he biee zolo zolo.” N̄ii ne Yesu mage namaga-la dere an bul, “Digilaa tinnaa, ma wuoli ma digilaa nii.”

*Yesu dage namaga-la bubuon
Mat. 13.10-23; Maak 4.10-20*

⁹ N̄ii ne Yesu haritooro piase namaga-la bubuon.

¹⁰ Yesu bula piba a bul, “Ma n̄iaa deenba ne Wia dage u kuorii-la bubuon pa. Ama ni-dan kala, namagaba ne u yie kaa didageba. Ba yie

jegili jegili aŋ bi ba bubuɔŋ jin a bira nyilimi nyilimi aŋ bi kuŋ-kala ma wuo na.

¹¹ Namaga-la bubuɔŋ ne ŋla: Wia niin wiaa ne ŋaa ku-doho-la.

¹² Kialin si tel wonbiin tuɔŋ ne ŋaa nialin si yie nii Wia niin wialin, ka Sitaani ku liiri wialin ba tuɔŋ, di ba sí wialin laa dii di Wia laaba ta.

¹³ Kialin si tel kpaginyilin nyun ma ne ŋaa nialin si yie nii Wia niin wialin a sei ari tuɔɔrun. Ama u bi ba tuɔŋ tibe. Ba yie sei wii-la a mu mage ŋii aŋ via. Di wiaa ne juuba, ba joŋo ta.

¹⁴ Kialin si tel sɔsun tuɔŋ ma ne ŋaa nialin si yie nii Wia niin wialin, ama dunia kiaa wiaa wiwalimeba, ba cho di ba jigi a chiche dunia tuɔɔre wu-ŋaalaa. A tin kiaa deenba wiaa ba yie to mu mage ŋii aŋ bira via wialin. Wialin lel ba tuɔŋ.

¹⁵ Kialin si tel tintee-zɔmun tuɔŋ ma ne ŋaa nialin si nii Wia niin wialin a laaba he ba tuɔsaa le a tutoba, a pese wialin le halii, ba keŋ doho.”

Yesu mage namaga a mu tige chaanin le Maak 4.21-25

¹⁶ Nii ne Yesu bira dage niaa a bul, “Nuu-kala sii che pulumun u dia le, u bi jan nyige chaanin bil u dia le a keŋ gbaŋa a chu to, u bira bi jan jon chaan-la he godo bubuɔŋ maa. U yie joŋo bil kua nyun ne di niaa ne kuu juu u dia, di ba na pulumun.

¹⁷ Wu-faali tuo see duu ku lii di-jalin. Wii-kala si he birimin tuɔŋ ma jan ku lii pulumun.

18 Má fiële ma siaa woruŋ ari wialin ma síi nii ɛ. Nii-la kala síi to Wia niin wiaa, Wia jaŋ faasa peu ɛ duu to woruŋ. Nii-la ma si bi Wia niin wiaa ka to, Wia bi jaŋ peu ɛ. U si peu ɛ mua-la maa, u jaŋ laau kaa viiri.”

Yesu naan ari u naanbiirin ko Yesu teen
Mat. 12.46-50; Maak 3.31-35

19 Nii ne Yesu naan ari u ŋaanaa ko lee-la Yesu si he di ba nau. Niaa si yuga nii, ba buu wuo na.

20 Nii ne nuu bula pi Yesu a bul, “Ŋ naan ari ŋ ŋaanaa ne chin jeen harin a chiche di ba nan.”

21 Nii ne Yesu bula pi ba kala a bul, “Nialin si nii Wia niin wiaa a tutoba, ba ne ŋaa mi naan ari mi naanbiirin.”

Yesu ŋaa pelin chin
Mat. 8.23-27; Maak 4.35-41

22 Tapulii kubala Yesu ari u haritooro sii juu liin daboro. Nii ne Yesu bul di ba chol muga cholo doŋo. Nii ne ba juu liin daboro-la a duoro mu.

23 Ba fa si duoro mu nii, Yesu pin don. Nii ne pel-duo kubala suomo ŋinaa, a ku ŋmoo liin a he liin daboro-la tuon u chiche u su. U fa ka mua di ba tuu liin bubuon.

24 Nii ne Yesu haritooro-la mu lee-la u fa si pina, a chisu a bula pu a bul, “La kuhian, laa che di la suu ne.” Nii ne Yesu sii don ɛ a kpia pel-la ɛ an bul lii-pel-la ma ɛ duu fiela pin. Pel-la kere, ka lerin kala ŋaa fuii.

²⁵ Nii ne Yesu piɛsɛ u haritooroo a bul, “Ma bi yarida ɲaa?” U ɲaa nuu-kala wu-kpuɲkpere. Fawulluɲ ma keɲba.

Nii ne ba pipiɛsɛ doɲo a bul, “Kubeɛ ne saa paala ɲaa nia deɲ? U bul wiaa a pi peliɲ ari lii-peliɲ, ba kala to u niɲ.”

*Yesu vaare baal kubala, jiɲ-bɔɲɲo fa si keɛ
Mat. 8.28-34; Maak 5.1-20*

²⁶ Nii ne ba duoro ko Gerasiɲ tiɲteen. Gerasiɲ ari Galilii tiɲteen kpage doɲo ne.

²⁷ Ba si mu yi lee-la, Yesu lii liiɲ niɲ. U si lia, di baal kubala ma lii taɲ-la a ku chemu. Jiɲ-bɔɲɲo kɛnu. U keɲ yaribiree ne aa goɓɓe a dieni. U bi dia maa juu. Vaamaa lerɲ ne u yie he.

²⁸ U si na Yesu, u ɲmoo niɲ aɲ tuu tel u sipaan, aɲ bula pu a bul, “Yesu, Wii-baliɲ Bie, beɛ ne ɲ che ɲ ɲaami le? Mii sulɲ, si mi doɲisu.”

²⁹ Yesu fa bula pi jiɲ-bɔɲ-la duu lii baal-la le, ɲii ne tii u bul ɲii. Jiɲsi-la fa vene kɛnu a yuge ne. Niaa kɛnu kaa ka dia a heu kuruɲ a keɲ chɔrumɔɔ vɔbu aɲ he niaa ba bibenu. U yie keɲ chɔrumɔɔ-la kaa keɛ, ka jiɲsi-la kɛnu kaa lii juu giriɲ.

³⁰ Nii ne Yesu piɛsu a bul, “ɲ yiriɲ ne beɛ?” Nii ne baal-la bul duu yiriɲ ne ku-keɛ, beɛ wiaa jiɲsiɲ fa yuga ne a kɛnu.

³¹ Nii ne jiɲsi-la sul Yesu di ba ne leɲ baal-la, duu si leɲe di ba tuu buɔtuo-luɲuɲ.

³² Di toonuŋ ma he lee-la a yuge a didii kiaa peelinj nyuŋ. Nii ne jinsi-la sul Yesu duu lenj di ba mu juu toonu-la. U sei.

³³ Ba lii baal-la le a mu juu toonu-la. Nii ne toonu-la kala sii a fá lii peel-la nyuŋ a tuu tel muga tuonj a nyua liinj a suu.

³⁴ Too-daara-la si na wii-la si ŋaa, ba fá mu a kenj doworo mu bula pi bagi-daaraa ari taŋ-la niaa kala.

³⁵ Niaa sii lii mu di ba na wii-la si ŋaa a ko Yesu teenj. Baa ko di baal-la Yesu si kiri jinsinj u le, duu honj Yesu seme a laale gerinj a kenj yarifielaa. Ba si na nii, fawulluŋ kenba.

³⁶ Nialinj si he dime aa beŋ, ka Yesu vaare baal-la, ba bula pi ba donsuŋ tinŋaa nii u si ŋaa a vaare baal-la.

³⁷ Ba si nii wialinj, fawulluŋ kenba woruŋ. Nii ne taŋ-la niaa kala ku bula pi Yesu duu lii ba jaŋ le. Nii ne Yesu sii juu liinj daboro. Ba di u haritooro duoro viiri.

³⁸ Nii ne baal-la Yesu si kiri jin-bonŋo u le ma sulu duu lenj duu ko di ba mu. U bi seye an bula pu a bul,

³⁹ “Mu dia a bula pi ŋ dia niaa, Wia si ŋaa wii-la ŋ le.” Nii ne baal-la golle jaŋ tuonj kala a bul wii-la Yesu si ŋaau le.

Yesu vaare Jaaris tolo

Mat. 9.18-26; Maak 5.21-43

⁴⁰ Nii ne Yesu miira mu juu liinj daboro a duoro chol muga. Ba cholo nii di ni-dan hilime a hono gberu.

⁴¹⁻⁴² Di baal kubala ma ko dime. Baa yire Jaaris. U fa ŋaa Wii-chuele dia kuhianj ne. U fa

kenj toli-bala ne. Tolo-la fa yi jisinj fii ari balia ne. Nii ne baal-la ko Yesu teenj a tuu tel u naasinj le a sulu duu ko u dia. U bula pu ari u tolo ne pina kikiiki. Nii ne Yesu sii duu mu baal-la dia. U sii mu nii, di niaa gollu chu semε-na kala.

⁴³ Haal kubala ma fa he ba tuonj. U fa kenj tinj ne jisinj fii ari balia, u po u bi dεε. [U gollo naa daalusunj kinjenj a chei u moribiee kala, ka daalusu-la buu laa.]

⁴⁴ Nii ne u lugisi nialinj tuonj a ku chinj Yesu harinj a digi u gerinj niipininj le. U tinj-la guu dεε.

⁴⁵ Nii ne Yesu piεε a bul di kubεε ne digu. Nu-kala bul duu-na dee. Nii ne Piita bula pi Yesu a bul, “Kuhianj, ka η na niaa si yuga nii ne a gollunj chu a yiyigi donjo.”

⁴⁶ Ama Yesu ha bul di nuu ne digu. U jima ari dolunj ne liiu le.

⁴⁷ Haal-la si na ari wii-la u si naa bi wu-faali naa, u ku kpirimi Yesu sipaanj a chichel, a bul nialinj tuonj wii-la si tii u digu, a dagej nii u si digu a duori lima.

⁴⁸ Nii ne Yesu bula pu a bul, “Mi tolo, η yarida ne tii η duori, mu ari yarifiεlaa.”

⁴⁹ Yesu fa sii bul wiaa nii, di tinjdaara ko. U lii Jaaris dia ne a ko. U si ko, u bula pi Jaaris a bul, “Nj tolo-la suba ne, bira si la kuhianj-la walimu.”

⁵⁰ Yesu sii nii nii, u bula pi Jaaris a bul, “Si leje di fawullunj keninj. Di η naa yarida, u janj sii.”

⁵¹ Yesu si mu yi baal-la dia, u bi leje di nuu-kala to u harinj juu dia-la, see Piita ari Joonj ari Jeems, a pe bile nyimma ari u naanj le.

⁵² Ba ku juu dia-la di nialin̄ kala si hε dime china yel bile yoho. Nii nε Yesu bula piba a bul, “Ma sí yel, bile bi suba, don̄ nε u pin̄.”

⁵³ Nii nε ba kala m̄omu, bεε wiaa ba jima ari u suba nε.

⁵⁴ Nii nε Yesu guu mu kεn̄ bile nisin̄ lε an̄ yiru a bul, “Sii mi bii.”

⁵⁵ Nii nε u dima miira ku juu. U sii lima lima. Nii nε u bul di ba ηaa kudiilee pu duu dii.

⁵⁶ Wii-la ηaa bile nyimma ari u naan̄ wu-kpun̄kpere. Nii nε Yesu bula piba di ba sí wiin̄ deen̄ si ηaa bula pi nuu-kala.

9

Yesu tin̄ u haritooroo fii ari balia

Mat. 10.5-15; Maak 6.7-13

¹ Nii nε Yesu yire u haritooroo fii ari balia a hε don̄o lε, a piba dolun̄ di ba wuo jin̄-b̄on̄η̄o an̄ vivaare nyanyal tin̄ηaa maa.

² Nii nε u tin̄ba di ba lii a bul Wia kuorii-la wiaa an̄ pε vaare nyanyal tin̄ηaa.

³ U bula piba di ba sí kun̄-kala kaa pε ven̄ won̄bii-la, di ba sí daantigisin̄ koru, di ba sí luogaba ma koru, di ba sí kudiilee ma koru, di ba sí moribiee ma koru, a sí gennin̄ balia ma paa.

⁴ U bira bula piba a bul, “Di ma nε mu a juu tan̄ kala, má juu dia-la niaa si cho ma wiaa, a hε dii-bala lε halii a mu lii tan̄-la lε.

⁵ Di ma mu tan̄ kala, di ba p̄o di ma sí juu, má kiele mu. Di ma mua, má kpesi ma naasin̄ hagila ta. Nii jan̄ ηaa di ba jin̄ ari ba ηaa wii nε a cheima.”

⁶ Njii ne Yesu haritooro-la sii a gollo to tasiŋ aa bul Wia wu-zomɔ-la wiaa aŋ pe vaare niaa lee-na kala ba si mua.

Herɔd tuɔbiinaa vugima
Mat. 14.1-12; Maak 6.14-29

⁷ Galilii tinŋaa kuoro Herɔd si nii wialin Yesu haritooro-la fa si gollo ŋaa, u tuɔŋ kala vugima, beɛ wiaa niaa doŋsun bula ari Joɔŋ Wia lii-foori-la ne sii suun le.

⁸ Niaa doŋsun ma si Ilaaja ne sii suun le, doŋsun ma si nialin fa sii bul wiaa, Wia Diŋ-zɔŋ-la dolun le faafaa doŋɔ ne sii suun le.

⁹ Njii ne Herɔd bul, “Mi ŋaa ba kpu Joɔŋ a keri u nyun ne, ka kubee wiaa ne saa mi biraa nii ŋla?” Njii ne u ninerike duu na Yesu.

Yesu pi niaa bui banɔŋ kudiilee
Mat. 14.13-21; Maak 6.30-44; Joɔŋ 6.1-14

¹⁰ Njii ne Yesu nanzɔɔba-la miira ko u teen a bul wialin kala ba si ŋaa pu. Njii ne u ken ba dunɔɔŋa mu taŋ kubala baa yire Betisaada.

¹¹ Nialin si nii Yesu wiaa duu mu Betisaada, ba to u hariŋ mu. U kenba worun a bul Wia kuorii-la wiaa piba, aŋ vaare nialin sii wiilu.

¹² Wia si suomo duu juu, u haritooro-la fii ari balia-la ko u teen a bula pu a bul, “Len di niaa deenba viiri a mu taŋ tuɔŋ ari bagisin si kpage daha a che kudiilee ari di-pinin, beɛ wiaa kun-kala tuo daha.”

¹³ Njii ne Yesu bula piba a bul, “Má mu che kudiilee a piba di ba dii.” Njii ne ba bula pu a bul, “Ku-la la si kene ne boroboroba banɔŋ ari

chenfilee balia. Nη che di la mu γοο kudiilee
kaa kο pi ni-dan deen kala neε?”

¹⁴ Baalaa fa si he nialin tuon yi bui banon ne.
Nii ne Yesu bula pi u haritooro a bul, “Má len
di nialin gulimo hon hon mahin balia ari fii fii
lerree.”

¹⁵ Nii ne u haritooro-la ηaa nialin kala tuu
hon.

¹⁶ Yesu laa boroboroba banon-la ari chenfilee
balia-la a wula ben wia nyun an chuole Wia, an
kaa choge choge a pi u haritooro. Ba laa kaa
mu kpaa nialin.

¹⁷ Ba kala dii a voge an ka. U haritooro-la paa
ku-kaan-biisin a su sinjin fii ari balia.

Piita dage Yesu si ηaa nii-la

Mat. 16.13-19; Maak 8.27-29

¹⁸ Tapulii kubala Yesu dunɗunɗa chuchuole
Wia. U haritooro ma he u teen. Nii ne u
pieseba a bul, “Kubee ne niaa si mi ηaa?”

¹⁹ Nii ne u haritooro-la bul, “Donsun si η ηaa
Joon ne, Wia lii-foori-la. Donsun ma si di η ηaa
Ilaaja ne. Donsun ma si η ηaa nialin fa sí bul
waaa, Wia Din-zon-la dolun le faafaa dono ne si
sii suun le.”

²⁰ Nii ne Yesu miira piese u haritooro maa a
bul, “Ka ma maa, ma si mi ηaa kubee ne?” Piita
si, “N ne ηaa Kirisito, nii-la Wia si liisa.”

Yesu bul ηii u si jan na heen an pe suu

Mat. 16.20-28; Maak 8.30-9.1

²¹ Nii ne Yesu bula piba ari siifisin di ba po
di ba sí wii-la bula pi nuu-kala.

22 U bira bula piba a bul, “Mi-na Nuhuobiine Bie jaŋ na heeŋ kiŋkeŋ. Juu tiŋŋaa nihiasiŋ ari nialiŋ si kpu pusun pipi Wia kuhiasiŋ ari Wia teniŋ kerichiba kala jaŋ viami. Ba jaŋ kpumi, ka di mi sii suun ɛ tapul-torimuŋ cheeŋ.”

23 Nii ne u bula pi nialiŋ kala a bul, “Di nuu-kala nii che duu tomi, see duu via u titia woŋbiin aŋ joŋ u daa-geese baase tapulii-na kala a to mi hariŋ.

24 Nii-la kala sii che duu laa u miisiŋ, u jaŋ joŋ u miisiŋ ta, ama nii-la si via u miisiŋ ta a tiŋ mi wiaa, u jaŋ sene laa u miisiŋ.

25 Di ŋ ne tii dunia kala aŋ bi miisiŋ kene, bee kuŋ nyuurii ne ŋ na?

26 Mi-na Nuhuobiine Bie jaŋ mu Wia-jaŋ aŋ miira ko, a chaane ari mi Nyimma si chaane nii. Wia tiŋdaaraa ma jaŋ to mi hariŋ ko a ma chaane. Ba-na bi disiŋ kene. Nialiŋ hiisiŋ si kene a tiŋ mi wiaa ari wialiŋ mi si bula wiaa, mi ma jaŋ faba hiisiŋ bua-la ɛ mi si jaŋ miira ko.

27 Wutitii ne mi bulaa pima, niaa doŋsun he daha, ba bi jaŋ suu see di Wia kuorii-la ko.”

Yesu birima

Mat. 17.1-8; Maak 9.2-8

28 Yesu si bul wiaa deenba kala dere, u tapulaa chori cheeŋ ne u sii jil peeliŋ nyun duu chuole Wia. U keŋ Piita ari Joŋ ari Jeems ba jil.

29 U fa sii chuole Wia nii, u siaa birime. U gerin ma pulle a tutul.

30 Niaa balia guu ko u teen a kalaa tul. Moosis ari Ilaaja ne.

³¹ Ba chin aa bul wiaa. Baa bul nii Yesu si jan suu Jerusalem le. U tintinɲaa diderin ne nii.

³² Piita ari u nanɲonɲon fa pin don ne, ama ba hirike sii a na Yesu sii tul nii, a na nialin balia ma si chin u teen.

³³ Nii ne nialin ta Yesu an viviiri. Ba si viire nii, Piita bula pu, “Kuhian, u naa wu-zon ne la si he daha. La jan he lenɲee batori, di n ken donɔ, di Moosis ma ken donɔ, di Ilaaja ma ken donɔ.” U sii bul wiaa deenba kala, u fa paala bi jin wii-la kala u sii bul.

³⁴ Piita ha sii bul wiaa nii, duonbilingbaanin ku tuu toba. U si toba nii, fawullun ken Yesu haritooro-la.

³⁵ Ka nuu yiikoro lii duonbilingbaan-la tuon aa bul, “Mi Bie ne nla. U ne naa nii-la mi si liisa. Má jegile nii u teen.”

³⁶ Yiikori-la si bul wiaa dere, u-na Yesu dunɲuna ne he dime. Nii ne u haritooro-la tore ba niin. Ba bi wii-la ba si na bula pi nuu-kala.

*Yesu kiri jin-bomun bie le
Mat. 17.14-18; Maak 9.14-27*

³⁷ U tan si pula, ba lii peel-la nyun tuu, nii ne ni-dan ku chen Yesu.

³⁸ Di baal kubala lii ni-dan-la tuon a faasa yire, “La kuhian, bee na mii sulun di n pe mi bie le. U ne mi bie kala.

³⁹ Jin-bomun ne kenu, u chichiire a teriki. Nanɲuo-funɲuga yie to u niin. Uu walimu a po u buu ka len.

⁴⁰ Mi mu sul n haritooroo di ba kiri jin-bon-la u le, ama ba bi wuo kiri.”

⁴¹ Nii ne Yesu bula piba a bul, “Ma læεε niaa deenba, ma bi yarida kenε. Ma ηaa ni-bomo nε. Εε ne mi jan nyalime a dieni ma teen?” Nii ne u bula pi baal-la a bul, “Ken η bile kaa kɔ mi teen.”

⁴² Nii ne bile sii mu. Bile síi mu ηii, ηii ne jin-bɔŋ-la ηmobu lo tinteen u teriki. Nii ne Yesu bul jin-bɔŋ-la ε duu lii bile ε. U lii, ka bile duori, an ka Yesu jonu pi u nyimma.

⁴³ U ηaa nialin kala wu-kpunkpere. Ba si di Wia ken dolun worun.

Yesu bira bul u suun wiaa

Mat. 17.22-23; Maak 9.30-32

Nialin kala haa biine wu-kpunkpere-la Yesu si ηaa ε. Nii ne u bula pi u haritooro-la a bul,

⁴⁴ “Ma sí wii-la mi si jan bula pima yu. U ne ηla: Ba jan jon mi-na, Nuhuobiine Bie a he niaa nisin ε.”

⁴⁵ Ama u haritooro-la bi wii-la u si bula bubuon jin. U ηaa wu-faali ne ba teen. Nii ne tii ba bi u bubuon wuo jin. Ama ba fifá fawullun di ba pieε wii-la bubuon.

Yesu haritooro ken ba tuon kuhian wiaa lilere

Mat. 18.1-5; Maak 9.33-37

⁴⁶ Nii ne Yesu haritooro ken ba tuon kuhian wiaa lilere.

⁴⁷ Yesu fa jin wii-la ba síi biinu a ken bii-bie kaa kɔ kii u seme,

⁴⁸ an bula piba a bul, “Di nuu-kala ne ken bii-bie donɔ worun a tin mi wiaa, mi ne u ken worun ηii. Nii-la ma kala si kenmi worun, mi dunɔɔna dee u ken worun ηii. Nii-la si tinmi

ma ne u keŋ woruŋ nii. Nii-la si ŋaa ni-bie ma tuoŋ, u ne ŋaa ma tuoŋ kuhian.”

Nii-la kala si biŋ beɛ, u choŋ ne

Maak 9.38-40

⁴⁹ Nii ne Joŋ bula pi Yesu a bul, “Kuhian, la na baal kubala duu yire ŋ yirin aa kiri jin-bonŋo niaa le. La kiru duu si nii ŋaa, beɛ wiaa u bi la doŋo ŋaa.”

⁵⁰ Nii ne Yesu bula pi Joŋ ari u haritooro ku-kaanaa a bul, “Ma si kiru, beɛ wiaa nii-la kala si bi ma harin lia, u ŋaa ma doŋo ne.”

Samaria tinteen seme doŋo niaa via Yesu

⁵¹ Nii ne tapulii-la kpage di ba jon Yesu a kaa jil Wia-jaŋ. U ŋaa siri a sii, a jon wonbiin a mumu Jerusalem.

⁵² U tin tinɗaaraa di ba laa u sipaan a mu Samaria tinteen ta-bie kubala, a che lerin a bilu le.

⁵³ Ka nialin bi siri ŋaa di ba laau, beɛ wiaa ba jima duu mu Jerusalem ne.

⁵⁴ U haritooro Jeems ari Joŋ si na nii, ba piɛɛ Yesu a bul, “La Tiina, ŋ jaŋ leŋ di la sul nyinin duu lii wia nyuŋ ku tuu a diiba koo?”

⁵⁵ Nii ne Yesu daase harin aŋ kpiaba le [a bul, “Ma bi jin dima-la yiri Wia si joŋo pima. Mi-na Nuhuobiine Bie bi ko di mi kpu niaa, ama di mi laa niaa ta ne.”]

⁵⁶ Nii ne ka ba kiele mu taŋ doŋo.

Nialin si maga di ba to Yesu harin

Mat. 8.19-22

57 Ba si lii jon ba won̄biin̄, baal kubala bula pi Yesu a bul, “Mi n̄aa siri di mi to n̄ hariñ a mu lee-na kala n̄ s̄ii mu.”

58 Nii n̄e Yesu bula pu a bul, “Jollun̄ ken̄ buasun̄ n̄e a jujuu, diibiisin̄ ma ken̄ dellin̄ n̄e a jujuu, ama mi-na Nuhuobiine Bie bi di-pinin̄ ken̄e di mi pina wiesi.”

59 Nii n̄e u bula pi nuu d̄on̄ maa a bul, “To mi hariñ.” U bula pu a bul, “Mi Tiina, len̄ di mi laa sipaan̄ mu hugi mi nyimma.”

60 Nii n̄e Yesu bula pu a bul, “Len̄ di suunun̄ tin̄ñaa mu hugi ba suunun̄, an̄ ka di n̄ ma mu bul Wia kuorii-la wiaa a pi niaa.”

61 Nuu ma d̄on̄ bira bula pu a bul, “Mi Tiina, mi jan̄ to n̄ hariñ, ama len̄ di mi mu ta mi dia niaa an̄ k̄o.”

62 Nii n̄e Yesu bula pu a bul, “Nuu-na kala si suomo duu p̄ere an̄ didaase u hariñ, u bi tin̄timii kala ken̄e Wia kuorii-la le.”

10

Yesu tin̄ u nan̄z̄ooba mahin̄ batori ari fii

1 Yesu si bul wiaa deen̄ba d̄ere, u liise niaa mahin̄ batori ari fii a ken̄ba kaa kpaa balia balia, a tin̄ba di ba laa sipaan̄ mu lee-kala u titia si jan̄ mu.

2 U bula piba a bul, “Kiaa yuga бага le di ba n̄aa, ama tin̄tinnaa bi yuge di ba tin̄. Má sul бага-la tiina duu he niaa di ba tin̄ tin̄timii-la.

3 Má sii mu. Ma nage pie-biisin̄ n̄e. Mii tin̄ma di ma guoli gun̄gurusun̄ tuon̄.

⁴ Ma sí moribiee koru, ma sí sulli-gbanşin koru a sí nenţenşee tuş bulia bulia ma koru a sí china chuole niaa ma dieni wonşiin le.

⁵ Di ma ne mu juu dia kala, má laa sipaan bula pi dia-la niaa a bul, ‘Dia deen niaa jan hon ari yarifielaa.’

⁶ Di nuu ne he dime si cho yarifiela-la, má len duu hon ari yarifielaa ari ma si sul nii. Di nuu tuo dia-la le a cho yarifiela-la, yarifiela-la ma si sula jan miira ko ma teen.

⁷ Di ba ne pima di-pinin, má he dii-bala le halii aa dii kudiile-la ba si nja pima aa nyua liin ma dime. Di tinţinna ne tima, u maga di ba timu ne. Ma sí gollo pipin niaa diisin le.

⁸ Di ma ne mu tan kala, di ba ne pima di-pinin, máa dii kialin kala ba si nja pima lee-la.

⁹ Má vaare nyanyal tinşaa ma kala si he tan-la le an bula piba a bul, ‘Wia kuorii-la ku kpagema ne.’

¹⁰ Ama di ma ne mu tan kala, di ba ne bima di-pinin pa, má lii chinşonşon le an bula piba a bul,

¹¹ ‘Ma tan-la hagila si mere la naasin le, ba ne la kpesee hema le nla. Ama u maga di ma jin ari Wia kuorii-la ku kpagema ne.’

¹² Mi bulaa pima ari sariya che-diilin, Wia jan dogise tan-la niaa a kii bua-la le u si dogise Sodom niaa nii.”

*Tasi-la niaa si bi Yesu wiaa laa dii
Mat. 11.20-24*

¹³ Nii ne Yesu bula pi tan-la niaa si bi u wiaa laa dii a bul, “Ma Korazin tinşaa, ma jan na

hɛɛŋ. Bɛtisaada tiŋŋaa maa, ma ma jaŋ na hɛɛŋ. Wu-magila-la ba si ŋaa ma teen, di ba nɛ fa ŋaaba Taya ari Saadɔŋ niaa teen ŋla, ba fa bi jaŋ dieni aŋ hɔŋɔ tɛllɛ tɛllɛ naasiŋ a ŋaa tuɔruŋ bubugɛ ba titia, a didage ŋii ari ba birima lii ba haacheba lɛ nɛ.

¹⁴ Sariya chɛ-diilin, Wia jaŋ dɔgise Kɔraziŋ ari Bɛtisaada tiŋŋaa a kii Taya ari Saadɔŋ tiŋŋaa.

¹⁵ Ma-na Kapɛnam tiŋŋaa, ma nɛ paala chichɛ di ma kɛŋ ma titia a kaa jil Wia-jaŋ. Ama Wia jaŋ joŋma yuo ta di ma tuu juu Wia nyiniŋ.”

¹⁶ Ŋii nɛ aŋ ka u bira bula pi u haritooro-la a bul, “Nii-la kala si jegile nii ma teen, u jegile nii mi ma teen nɛ. Nuu-kala si viama, u viami ma nɛ. Nii-la kala ma si viami, u ma via nii-la si tiŋmi nɛ.”

Yesu nanɔɔɔba-la mahiŋ batori ari fii miira kɔ Yesu teen

¹⁷ Ŋii nɛ Yesu nanɔɔɔba-la mahiŋ batori ari fii-la miira kɔ Yesu teen. Ba tuɔŋ tɔrɛ kinkeŋ a bula pi Yesu a bul, “La Tiina, di la nɛ yirɛ ŋ yiriŋ, jiŋ-bɔŋŋɔɔ ma yie paala to la niin nɛ.”

¹⁸ Ŋii nɛ Yesu bula piba a bul, “Mi na Sitaani duu lii wia nyuŋ ku tuu tel a nage duonuŋ sii ligise ŋii.”

¹⁹ Ŋii nɛ Yesu bira bula piba a bul, “Má jegile nii mi teen. Mi pima doluŋ di ma wuo viven diŋŋaa ari nuɔmaa tuɔŋ, ka ba bima wuo diŋ. Mi pima doluŋ di ma wuo Sitaani maa. U bi jaŋ wuo kɛŋma walimɛ.

²⁰ Ama ma sí leŋɛ di ma tuɔŋ tɔrɛ ari jiŋ-bɔŋŋɔɔ sii to ma niin lɛ, má miira leŋ di ma

tuon tōre a tin̄ ba si ḡmun̄se ma yiraa he
Wia-jaṅ le.”

*Yesu tuon tōre Wia Diṅ-zōṅ-la doluṅ le
Mat. 11.25-27; 13.16-17*

²¹ Bua-la titia le Yesu tuon tōre Wia Diṅ-zōṅ-la
doluṅ le a bul, “Mi Nyimma, ḡ ne ḡaa wia nyuṅ
ari tin̄teen̄ kala Tiina. Mii lolluṅ ari ḡ si keṅ
wialin̄ ḡ si joṅo faa a dage nialin̄ si bi wiaa jin̄,
aṅ bi joṅo dage nialin̄ si keṅ wu-jimin̄. Mi
Nyimma, mii lolluṅ. ḡ titia tuotōruṅ le ne ḡ ḡaa
ḡii.”

²² ḡii ne u bira bul, “Mi Nyimma joṅ kuṅ-kala
doluṅ ne pimi. Mi Nyimma duṅduṅa ne jin̄ ḡii
mi si naga. Mi ma duṅduṅa ne jin̄ ḡii mi
Nyimma ma si naga. Nuu-kala bira buu jin̄, see
nialin̄ duṅduṅa mi s̄ii cho di mi dage.”

²³ ḡii ne Yesu miira daase u haritooro-la aṅ
bula piba ba duṅduṅa a bul, “Ma tuon tōro ari
ma wuo nina wialin̄ kala ma s̄ii na.

²⁴ Mi jaṅ bula pima ari buṅbuṅ nialin̄ fa s̄ii
bul wiaa, Wia Diṅ-zōṅ-la doluṅ le ari faafaa
kuoroo paala yuga a faa cho di ba na wialin̄ ma
s̄ii na aṅ bi wuo na, a ma faa cho di ba nii
wialin̄ maa ma s̄ii nii, aṅ ka ba bi wuo nii.”

*Yesu dage niaa ba si jaṅ ḡaa ḡii a cho ba doṅsuṅ
tin̄ḡaa*

²⁵ ḡii ne Wia tenin̄ kerichi kubala kō a
wiwalime duu magise Yesu a piesu a bul,
“Kuhian̄, bæe kuṅ ne mi jaṅ ḡaa a keṅ miisi-la si
bi dere?”

²⁶ ḡii ne Yesu piesu a bul, “Bæe ne ba ḡmun̄se
Wia tenin̄ tuon̄? Ee ne ḡ yie karime?”

27 Nii ne baal-la bula pu a bul, “Ba si di η keη η tuoη kala ari η kuη-kala ari η tuobiinaa ma kala a cho η Tiina Wia, a cho η doηo tiina maa ari η si cho η titia ηii.”

28 Nii ne Yesu bula pu a bul, “Wialin kala η si bula ηaa wutitii ne. N̄ ne ηaa ηii, η jan keη miisinj.”

29 Nii ne Wia tenin kerichi-la chiche duu dage ari u keη wutitii. Nii ne u piесе Yesu a bul, “Kubeε ne ηaa mi doηo tiina?”

30 Nii ne Yesu mage namaga a bul, “Baal kubala ne sie a lii tan kubala baa yire Jerusalem a mumu Jeriko. U fa ηaa juu tiina ne. U si mu ηii, u mu juu gaaraa tuoη. Ba wuri u gennin kala an ηmobu a bolimu an fá lel, ka u pin dime a chiche duu suu.

31 Nii ne di nialin si kpu pusun pipi Wia, ba tuoη kubala ma jon wonbii-la aa venj. U si ku a nau, u to seme doη ne a kpere bal.

32 Nii ne Wia-dia nanzoo kubala ma ko lee-la a ma kpere bal.

33 Ka Samaria tinηaa baal kubala ma fa jon wonbii-la a veneε ko. U si nau, nennige kenu.

34 U mu u teenj a chese u naawiilaa a voo, an jonu he u titia kakumo le a kenu kaa mu nuhuoora dia kubala aa benu.

35 Tan-pul u jon siidi zolo a pi dia tiina an bula pu duu bibenj u nyun worunj. Duu ne miira ko, u jan tinj u si ηmoo chimin mage ηii kala.”

36 Nii ne Yesu piесе Wia tenin kerichi-la a bul, “Niaa deenba batorimunj tuoη, kubeε ne ηaa baal-la si juu gaaraa tuoη doηo tiina? Beε ne η biine η tuoη le?”

³⁷ Nii ne Wia tenin kerichi-la bul, “Baal-la si fáu nisuusun.” Nii ne Yesu bula pu, “Tɔɔ, η ma mu ηaa ηii titia.”

Yesu mu Maata ari Mɛeri dia

³⁸ Yesu ari u haritooroo si jon wonbiin mumu ηii, ba kɔ tan kubala, di haal kubala ma he dime. Baa yire Maata. U keη Yesu kaa juu u dia.

³⁹ U ηaana ma fa he dime. Baa yiru Mɛeri. Yesu si hɔη dia-la tuɔη, u ku hɔη Yesu sɛmɛ a jegilee nii wialin u sii bul,

⁴⁰ ka Maata fiɛɛ sii a ηinɔaa kudiilee duu pi Yesu a kala lol. Nii ne u na baaniη Mɛeri nyun a ku lii, a bula pi Yesu a bul, “Mi Tiina, η biina u zomɔ ne mi ηaana si leη tintinɔaa kala pimi mi titin? Leη duu ku pemi ɛ.”

⁴¹ Nii ne Yesu bula pu a bul, “Maata, wiaa yuga ne he dime a wiwalimin.

⁴² U maga di η che wu-bala dunɔun ne. Wii-la titia ne Mɛeri liise ηii. Wii-la ba bi jan wuo kaa laa u teen.”

11

Yesu dage niaa ba si ηaa ηii aa chuɔɛ Wia Mat. 6.9-13; 7.7-11

¹ Tapulii kubala Yesu sii a mu chuɔɛ Wia lee kubala. U si chuɔɛ Wia dɛɛ, u haritooroo tuɔη kubala kɔ u teen a bula pu a bul, “La Tiina, dagela ηii la si jan ηaa a chuɔɛ Wia, ari Joɔη fa si dage u haritooroo ba si ηaa ηii aa chuɔɛ Wia.”

² Nii ne Yesu bula piba a bul, “Nla ne ma jan chuchuɔɛ Wia: Má bul,

'La Nyimma Wia,
 lej di η yirin yire,
 lej di η kuorii-la kɔ.

³ Pila la niin kudiilin tapulii-na kala.

⁴ Jon la haacheba chela ari la ma si jon la
 dɔɔsun tinɔaa haacheba cheba nii,
 a liisela wii-la si jan kenla he haache tuɔɔ
 le.' "

⁵ Nii ne Yesu bula pi u haritooroo a bul, "Má
 lej di la jon ari ma kuɔ ne mu u nanɔɔɔɔ dia
 tita-siesee, a bula pu a bul, 'Mi nanɔɔɔɔ, chinmi
 boroboro batori.

⁶ Mi nanɔɔɔɔ ne lii wonbiin a kɔ mi teen
 titaɔɔ deen, ka mi bi kuɔ kene di mi ɔaa pu
 duu dii.'

⁷ N biina ari η nanɔɔɔɔ-la ne he dia tuɔɔ an
 bula pin a bul, 'Sí mi walimu, boin yaga ne. Ka
 la di mi biirin pin don. Mi bi jan wuo sii a pin
 kuɔ-kala.' Ai, u bi jan bul nii.

⁸ Bɛɛ ne u jan ɔaa? Mi jan bula pima, di η ne
 china pɛɛ, ma nanɔɔɔɔsun wiaa dee u jan sii
 don le a pin kudiile-la. Ama η si pɛɛ nii an bi
 hiisin fá ne tii u jan sii a pin ku-la kala η sii che.

⁹ Nii wiaa mi jan bula pima, Má sul kiaa, ma
 jan laa, má che kiaa, ma ma jan na. Má du
 boro, ba jan kaa suro pima.

¹⁰ Nii-la kala si sul kiaa Wia teen, u yie laa ne.
 Nii-la kala síi che kiaa, u yie na ne. Nii-la ma
 kala si du boro, ba yie kaa suro pu ne.

¹¹ Nyin bɛɛ ne ma tuɔɔ si jan jon dimin a pi u
 bie duu ne piesa chiche chenfilin?

¹² Koo duu ka che ji-halin, ma tuɔɔ nyin bɛɛ
 ne jan jon nuomun pi u bie? Ma tuɔɔ nuu-kala

bi jaŋ ɲaa ɲii.

¹³ Ma nialin ɲaa ni-bɔŋɲoo nɛ, ka ma wuo jon ku-zɔŋɲoo a pi ma biirin. Ama mi Nyimma si he Wia-jaŋ, u keŋ wu-zɔŋɲoo a kiima, ɲii nɛ tii u bi jaŋ via duu jon u Din-zɔŋ-la a pi nii-la si sulu chiche.”

Yesu ari Belizibul

Mat. 12.22-30, 43-45; Maak 3.20-27

¹⁴ Baal kubala ma nɛ fa kɔ Yesu teen. Jin-bomun kenu a ɲaa u taŋ. Nii nɛ Yesu ɲaa jin-bɔŋ-la lii baal-la lɛ, ka baal-la wuo bubul wiaa. Ni-daŋ-la si he dime a na wii-la, u ɲaaba wu-kpunkpere.

¹⁵ Nii nɛ niaa dɔŋsun ma si di jin-bɔŋɲoo kuoro ba sii yire Belizibul nɛ pu dolun duu kikiri jin-bɔŋɲoo ɲii.

¹⁶ Niaa dɔŋsun ma chiche di ba magisu. Nii nɛ ba si duu ɲaa wu-magilin di ba na a jin ari Wia dolun nɛ u kaa ɲinaa ɲii.

¹⁷ Yesu wuo jin ba tuɔbiinaa a bula piba a bul, “Di taŋ niaa nɛ he dime a bi nii-bala kene, ba taŋ jaŋ tel. Di naanbiirin ma nɛ bi nii-bala kene, ba dia jaŋ tel.

¹⁸ Di Sitaani niaa nɛ bi nii-bala kene, ba taŋ bi jaŋ wuo chin.”

¹⁹ Nii nɛ Yesu bira bula piba, “Ma bula ari Belizibul nɛ pimi dolun mi kaa kiri jin-bɔŋɲoo niaa lɛ. Kubee nɛ saa jon dolun pi niaa deenba sii to ma harin ba ma kikiri jin-bɔŋɲoo niaa lɛ? Niaa deenba titia daga ari maa nyia nɛ. Ba jima ari Sitaani bi u titia wuo guraa yuo.

20 Wia doluŋ ne mi kaa kiri jiŋ-bõŋŋõõ niaa le. Wiŋ deen ne daga ari Wia kuorii-la paala ko ma teen ne.

21 Di ni-duon ne voo u tuonun a hono po u dia, nuu-kala bi u dia kuŋ-kala wuo juu jon.

22 Ama nii-la ma si keŋ doluŋ a kiiu duu wuo ku keŋ baal-la, aŋ keŋ u tuonun kala u si kaa po u kiaa a kaa laa u teen, u jaŋ wuo paa u kialin kala kaa viiri.

23 Nuu-kala si bi mi nuu ŋaa, u lii mi harin ne. Nii-la ma kala si bi mi le pe di la kiri kiaa hihe donõ le, u kaa pisa tita ne.”

24 Nii ne Yesu bira bula pi niaa a bul, “Di jiŋ-bõŋ ne lii nuu le, u yie gollẽ tintee-hilin le a chiche di-wiesin. Di u ne bi lee na, u yie bul u titia le a bul, ‘Mi jaŋ miira mu lee-la mi si lia.’

25 U jaŋ miira mumu, di disinnin tuo dia-la le, ba wasa u kala zon.

26 Nii ne u jaŋ miira lii, a keŋ jiŋ-bõŋŋõõ balipe, kialin si bõmõ kiiu, ba ma ku juu a peu le. Nii harin le ne baal-la yie kperi a kii bunbun-la.”

Nii la si jaŋ ŋaa a keŋ tuõtõrun kinkeŋ

27 Yesu si bul nii dexe, di haal kubala he ni-dan-la tuon a faasa bula pu a bul, “Wia jaŋ pe haal-la si lulun le a diesin ari yilin. U jaŋ len duu tuon tõre.”

28 Nii ne Yesu miira bula pu a bul, “Nii-la si nii Wia nin wiaa a tutoba, u-na tiina tuon ne jaŋ tõre.”

*Nialin che di Yesu ŋaa wu-magilaa
Mat. 12.38-42*

²⁹ Nialin si golli Yesu nii, u bula piba a bul, “Bee na, jinin niaa deenba bomo ne. Ba si di mi naa wu-magilin di ba na a jin ari mi dol-la lii Wia teen ne. Ai, mi bi naa. Wu-magilin ma sii che, ma bi jan wuo na, see wu-magil-la Wia fa si naa a tige Jona le.

³⁰ Wia jon Jona a kenu naa wu-magilin Ninive niaa teen. Nii titia ne u jan jon mi-na Nuhuobiine Bie ma a kenmi naa wu-magilin jinin niaa teen.”

³¹ Nii ne Yesu bira bul, “Haal kubala ne fa he dime. U dii kuorun tintee kubala le baa yire Siiba. U sii lii u jan le a mu di-bolii duu jegile nii kuoru kubala wu-jimin. U yirin ne fa Solomon. U fa ken wu-jimin kinken kinken. Sariya che-diilin, haal-la jan sii a jon cheerin a pi jinin niaa worun. Mi jan bula pima ari nuu ne he dime, u yuga a kii Solomon, ka ma bi sei di ma jegile nii u wiaa.

³² Sariya che-diilin, Ninive niaa ma jan sii a jon cheerin a pima worun. Bua-la le Jona ma fa si mu bul Wia wiaa pi Ninive niaa, ba birima lii ba haacheba le ne an to Wia. Mi jan bula pima ari nuu ne he ma tuon a yuga kii Jona, ka ma bi sei di ma jegile nii u wiaa.”

*Yesu dage niaa a tige pulun-la le
Mat. 5.15; 6.22-23*

³³ Nii ne Yesu bira dage niaa a bul, “Di n ne nyige chaanin aa che di pulumun he dia tuon, n bi jan ken kua ker. N bira bi jan jon gban ma a chu to. N yie jon dan kun nyun ne, di

nuu-kala ne ku juu η dia, duu wuo na pulumuη a ku juu dia-la.

³⁴ N̄ siaa ne ηaa η yaraa pulumuη. Di η siaa ne zom̄o, η yaraa kala keη pulumuη ne, ama di η siaa ne bi zoh̄, η yaraa kala he birimiη tuoh̄ ne.

³⁵ Má p̄o di puluη-la ma si keηe sí birimiη birimu.

³⁶ Di η yaraa kala ne keη pulumuη aη ka η lee-kala bi birimiη keηe, u jaη chaane lee-kala, ari chaaniη si yie chaane ηii.”

Yesu bul Farisii tiηηaa ari Wia teniη kerichiba teenj woruη

Mat. 23.1-36; Maak 12.38-40

³⁷ Yesu si bul wiaa deηba deηe, Farisii tiina kubala yiru duu k̄o u dia a dii kudiilee. N̄ii ne Yesu mu hoh̄ duu dii kudiile-la. U bi liiη som̄o aη didii kudiile-la.

³⁸ Farisii tiina-la si na ηii, u ηaau wu-kpuηkpere.

³⁹ N̄ii ne la Tiina Yesu bula pu a bul, “Ma-na Farisii tiηηaa, ma yie chee ma gbaηsiη ari ma nyunyualuη hariη woruη di ba zoh̄ aη bi ba tuoh̄ ka tiisi, ka ba tuoh̄ kala birisi. Ma nage nyunyualuη ari gbaηsiη deηba ne. Ma yaraa ne zom̄o, ama ma tuoh̄ le ma keη yaribieriη ari tuo-bom̄uη.

⁴⁰ Ma ηaa ni-yaaraa ne. Wia-la si ηaa ma hariη, u ne ηaa ma tuoh̄ maa.

⁴¹ Di ma n̄ii che di ma tuoh̄ pulle, má keη ma tuoh̄ a cho summoo a fifába nenniηe.

⁴² Ma Farisii tiηηaa, ma jaη na heηη. Ku-biisiη, ma yie kaa kpaa leree fii fii, a joh̄

lerin kubala a pi Wia. Di ma ne jaa pipaari-la suora si sima ari pipaari-la suora si bi sinj ari pipaa-diilee maa, ma yie kenba kaa kpaaleree fii fii, a jon ba kun-kala leriŋ doŋo a pi Wia, ama ma via wutitii wonbiin a bi Wia cho. U maga di ma kpaaleree fii fii, a jon leriŋ kubala a pi Wia, ama u bi maga di ma via wutitii wonbiin.

⁴³ Ma Farisii tinŋaa, ma jan na heeŋ. Di ma ne juu Wii-chuoŋe diisinj, ma yie cho ni-balaa di-honun ne. Di ma nii golle yobo le maa, ma yie cho di nuu-kala ne pima jirima a chuchuoŋema.

⁴⁴ Ma jan na heeŋ kinkeŋ kinkeŋ. Ma nage vaamaa ba si kaa jere, di ba di tinteen kala mage doŋo ne, ka niaa bi jin an vinen ba nyun.”

⁴⁵ Yesu si bul nii dere, di Wia tenin kerichi doŋo bula pu a bul, “Kuhian, ŋ si bul ŋla, ŋ tuusela ma ne.”

⁴⁶ Nii ne Yesu bira bul, “Ma-na Wia tenin kerichiba, ma jan na heeŋ. Ma yie jon chuga a dan niaa hariŋ le, ka ba bi wuo chun. An ka ma titia bi jan peba le a laa chuga-la.

⁴⁷ Ma jan na heeŋ kinkeŋ. Ma naabalimaba bi worun ŋaa a kpu nialin fa sii bul wiaa, Wia Din-zon-la dolun le. Ma ne paala saa ba vaama-la.

⁴⁸ Ma ne sei wialin ma naabalimaba si ŋaa a bul di ba ŋaa wutitii ne. Ba kpu nialin fa sii bul wiaa, Wia Din-zon-la dolun le, ma ma ne saa ba vaamaa.

⁴⁹ A tin wiin deen wiaa, ba nmunse Wia tenin seme doŋo ba sii yire Wia wu-jiminj a bul, ‘Mi jan ta nialin sii bul wiaa, Wia Din-zon-la dolun

le ari mi tin̄daaraa di ba mu ba teen̄. Ba jan̄ kpu d̄on̄sun̄ aŋ to d̄on̄sun̄ naasiŋ a d̄ogiseba.’

⁵⁰ Wia jan̄ d̄ogise jiniŋ niaa a tin̄ ba si kpu nialiŋ fa s̄ii bul wiaa, Wia Diŋ-z̄on̄-la dolun̄ le a lii dunia di-suomun̄,

⁵¹ a chin̄ bua-la le ba si kpu Ebil a kaa mu yi bua-la le ba si kpu Zakaraya. Ba kpuu Wia-dia tuon̄ ne a kpage koru-la nyun̄ ba si yie nyige pusun̄ pipi Wia ne. Wutitii, mi jan̄ bula pima, Wia jan̄ d̄ogise jiniŋ niaa kala kin̄ken̄ a tin̄ wiaa deen̄ba kala le.

⁵² Ma Wia teniŋ kerichiba, ma ma jan̄ na heen̄ kin̄ken̄. Ma to won̄bii-la nialiŋ s̄ii to a yi lee-la ba si jan̄ na wu-jimiŋ ne. Ma titia bi che di ma to won̄biin̄ deen̄, aŋ p̄o di nialiŋ ma s̄ii walime di ba to, di ba s̄i to.”

⁵³ Yesu si lii lee-la, Wia teniŋ kerichiba-la ari Farisii tin̄ŋa-la suomo bul wiaa a lilii u hariŋ a pīesu wiaa yuge.

⁵⁴ Baa walime di ba bere kenu di u ne bul wii chei.

12

*Yesu bula pi niaa di ba s̄i kan̄fugi tin̄ŋaa nagu
Mat. 10.26-27*

¹ Nialiŋ fa si ko Yesu teen̄, ba yi niaa bui bui bui a yiyigi d̄on̄o. Nii ne Yesu laa sipaan̄ a bula pi u haritooroo a bul, “Ma p̄o ma titia le ari Farisii tin̄ŋaa. Ba ŋaa kan̄fugi timma ne. Ba nage si-burun̄ ne. Di ŋ ne jon̄o he kun̄-kala le, u yie puore ne.

² Wii-kala si faa, u jan̄ ku lii pulumun̄, niaa ma jan̄ nii wii-la si ŋaa wu-faali.

³ Wii-kala maa η si bul birimiη tuoη, ba jaη niu pulumuη ε. Wii-kala bira η si muηso bul a he nuu duηduη digiliη ε dia tuoη, ba jaη faasa heele bulu lusuη nyuη.”

Nii-la si maga di η fá

Mat. 10.28-33; 12.32; 10.19-20

⁴ Nii ne Yesu bira bul, “Mi nanđoηsuη, mi jaη bula pima, ma sí nialiη si jaη wuo kpu ma yaraa ε fá. Ba bira bi jaη wuo ηaa wu-boη kala ma le.

⁵ Mi jaη dagema nii-la si maga di ma fá. Má fá Wia. U ne jaη wuo kpuma aη bira keη doluη duu wuo joηma he Wia nyiniη tuoη. Mi bulaa pima, ma fifáu.

⁶ Zaarikokobiisiη banoη dee ba yie joηo yalle kɔbu balia koo? Ama Wia bi ba tuoη kubala ma wiaa yua.

⁷ Wia paala jiη ma nyu-punaa kala ma niη ne. Nii wiaa, ma sí leηe di fawulluη keηma. Ma ne paala kii zaarikokobiisiη a yuge.

⁸ Mi bulaa pima, nii-la kala si jaη wuo bul niaa tuoη ari u ηaa mi nuu ne, mi-na Nuhuobiine Bie ma jaη bul ηii a tigeu ε Wia tiηdaaraa sipaη.

⁹ Ama nii-la kala si viami niaa tuoη, mi-na Nuhuobiine Bie ma jaη viau Wia tiηdaaraa sipaη.

¹⁰ Nii-la kala si bul wu-boηηoo a mu tige mi-na Nuhuobiine Bie ε, Wia jaη joηo cheu, ama nii-la kala si tuuse Wia Diη-zoη-la joηηoo, Wia bi jaη joηo che u tiina.

¹¹ Di ba ne keηma kaa juu Wii-chuoε diisiη koo kuoroo ari kuhiasiη teenη di ba dii ma

sariya, ma sí leŋe di ma boisiŋ jonŋ nii ma si jaŋ ŋaa a laa ma titia, koo wii-na kala ma si jaŋ bul.

¹² Bua-la titia ɛ Wia Diŋ-zoŋ-la jaŋ dagema wii-la ma si jaŋ bul.”

Yesu mage namaga a tige bagi-daari tuɔluŋ tiina ɛ

¹³ Yesu fa si bul wiaa pipi ni-dan-la nii, baal kubala lii ba tuoŋ a bula pu a bul, “Mi kuhian, la nyimma suba aŋ ka kiaa. Mii sulun di ŋ bula pi mi naanbie duu kaa kpa a pimi.”

¹⁴ Nii ne Yesu bula pu a bul, “Mi nanɔoŋ, mi tiŋtimii dee di mi laa ma sariya dii pima koo di mi keŋ ma kiaa kaa kpaama.”

¹⁵ Nii ne u bira bula pi niaa a bul, “Má fiele ma siaa a sí tuo-lunun keŋ. Di nuhuobiine ne keŋ kiaa kinkeŋ, kialin bi jaŋ wuo leŋ duu keŋ miisiŋ.”

¹⁶ Nii ne Yesu bira mage namaga a bul, “Baal kubala ne fa he dime a keŋ kiaa worun a bil u бага. U бага-la kiaa wase worun.

¹⁷ Nii ne u bibiine u tuoŋ ɛ a bul, ‘Ee ne mi jaŋ ŋaa? Mi bira bi lerin keŋe di mi tuoɛ mi kiaa.’

¹⁸ Nii ne u bul, ‘Mi jaŋ ŋmoo mi virisiŋ deenba mi si keŋe a ta aŋ wasa saa ku-balaa. Mi jaŋ jon mi kuorimiaa ari mi kiaa kala a tuoɛ dime

¹⁹ aŋ bula pi mi titia a bul, Mi tuoɛ kiaa yuge ne. Mi jaŋ dii jisi ari jisi. Mi-na jaŋ ta jia a dii kiaa ari tuotoŋun.’

²⁰ Nii ne Wia bula pu, ‘Ni-yaari, titaŋin deen mi jaŋ leŋ di ŋ suu. Kialin saa ŋ si che bil, kubee ne jaŋ dii?’ ”

21 Nii ne Yesu bula pi niaa a bul, “Nii-la kala si yie che kiaa bil u titia le an bi kuoru n̄aa Wia teen, u nage baala deen ne.”

Yesu dage niaa di ba sí ba titia walimu a tige kudiilee ari gennin wiaa le
Mat. 6.25-34

22 Nii wiaa Yesu bula pi u haritooro a bul, “Mi bulaa pima, ma sí ma titia walimu a tige kudiile-la ma si jan dii a ken dolun, koo ma sí ma titia ma walimu a tige genni-la le ma síi che di ma lilaale.

23 Ma miisin ne kii kudiilee, ma yaraa ma kii gennin.

24 Má bee na diibiisin, ba bi pere, ba bi kiaa ka tuole virisin le, ka Wia pipiba kudiilee. Ma ne paala ken nyuurun a kii diibiisin.

25 Di ma níi walime ma titia kiaa deenba wiaa, bua-la le ma miisin si jan dere, u bi jan ken tapul-bala ma pe pima.

26 Di ma ne saa bi tapul-bala ma wuo kaa pe ma miisin le tapulii-la ma ma si jan suu, bee ne saa tii kiaa deenba wiaa wiwalimema?

27 Má bee na tii-filaa. Ba bi tin, ba bi gennin ma yere a lilaale, ama ba zomɔ worun. Kuoru kubala ne fa he dime. Baa yire Solomɔn. U fa si he u miisin le, u ken kiaa ne worun. Ama u gennin fa bi zomɔ mage tii-filaa deenba.

28 Wia ne yie n̄aa yan nyu a waa a zon, ka u bi dieni an hil. Di u ne hila, ba yie nyige nyinin. Di Wia ne wuo n̄aa yan zon nii, bee ne tii ma bibiine ari u bi jan wuo pima kudiilee ari gennin? Ma yarida bi yuge.

²⁹ Ma sí leŋe di ma walime ma titia kudiile-la ma si jaŋ dii ari ku-la ma si jaŋ nyua wiaa.

³⁰ Nialin si bi Wia jin dunia deen le, ba ne yie walima chiche kiaa deenba. Ma Nyimma jima ari ma che kiaa deenba ne.

³¹ Nii wiaa, má laa sipaan a che kialin si he Wia kuorii-la tuon. U jaŋ jon kuŋ-kala si ka a pe pima.”

Nii la si jaŋ ŋaa a keŋ kiaa Wia-jaŋ le

Mat. 6.19-21

³² Nii ne Yesu bira bul, “Ma nialin sii tomi, ma bi yuge. Ma sí leŋe di fawullun keŋma. Ma Nyimma tuon tɔre ne duu jon kuorii-la pima.

³³ Má jon ma kiaa kala yalle a jon moribie-la a pi summoo. Má che kialin si bi chei a bil ma titia le, a jon ma kiaa bil Wia-jaŋ le. Dime ba bi jaŋ dere, gaaru kala bi jaŋ wuo paaba dime, pugumaa ma bi jaŋ diiba.

³⁴ Ma tuobiinaa jaŋ pin lee-la ma kiaa si he.

³⁵ Má voo ma damerisin worun ma tiŋsin le a nyige ma chaanaa di ba chaane, di ma ŋaa siri ari wii-na kala si jaŋ ŋaama le.

³⁶ Má leŋ di ma nage dia tiŋtinni-zonho. Di ba kuhian mu ha-jaari gbiele an ko, ba hono gberu. Ba ŋaa siri di bua-la le u si miira ko a du boro, ba jaŋ suro pu lima lima.

³⁷ Di ba kuhian ne miira ko a na di ba weye a ŋaa siri, ba tuon jaŋ tɔre. Wutitii, mi jaŋ bula pima, u jaŋ voo u damere worun an ŋaa di u tiŋtinna-la hon, a jon kudiilee piba di ba dii.

³⁸ Duu ne miira ko tita-siesee maa, koo duu ne paala kieli nii maa, ba tuon jaŋ tɔre worun.

³⁹ Di nuu ne fa jima bua-la le gaara si jaŋ ku gaa u kiaa u dia le, u fa jaŋ hoŋo po u dia. Di u ne weye, u bi jaŋ sei di gaara juu gaa u kiaa. Má liisi wiin deen.

⁴⁰ Má ma saa ŋaa siri, beɛ wiaa, mi-na Nuhuobiine Bie jaŋ ko bua-la le ma si buu yiele.”

Nii-la si ŋaa tiŋtinni-titii ari nii-la si bi tiŋtinni-titii ŋaa
Mat. 24.45-51

⁴¹ Nii ne Piita pieɛ Yesu a bul, “La Tiina, ŋ mage namaga deen pipila ne koo ŋ bula pi nuu-kala neɛ?”

⁴² Nii ne la Tiina Yesu miira pieɛɛba a bul, “Kubeɛ ne saa ŋaa tiŋtinni-titii-la si jin wiaa? U ne nii-la u kuhian si yie liise duu biben u dia, an pe pipi u tiŋtinni-doŋsun ma kudiilee.

⁴³ Di tiŋtinna-la ŋaa wialin u kuhian si dagu duu ŋaa, u tuon jaŋ toɛ bua-la le u kuhian-la si jaŋ miira ko.

⁴⁴ Wutitii mi bulaa pima, u kuhian-la jaŋ jon u kiaa kala he tiŋtinna deen nisin le duu biben.

⁴⁵ Ama di tiŋtinni-la ne bula pi u titia ari u kuhian-la jaŋ dieni ne an suomo ŋmunmoo u tiŋtinni-doŋsu-la, baalaa ari haalaa kala, a he doŋo le, an faasa didii kudiilee a nyunyua sinin bubugi,

⁴⁶ duu ŋaa nii, u bi siri ŋaa gberɛ u kuhian-la. U kuhian-la jaŋ ko tapulii-la le u si bi yiel. U jaŋ doŋisu worun an kenu kaa mu he lee-la nialin si bi u niin wiaa nii si he.

⁴⁷ Tiŋtinni-la si jiŋ tiŋtimii-la u kuhian sii che duu tiŋ aŋ bi siri ŋaa duu tiŋ tiŋtimii-la, u kuhian jaŋ chaasa viiru kiŋkeŋ.

⁴⁸ Ama tiŋtinni-la si bi tiŋtimii-la u kuhian sii che duu tiŋ jiŋ aŋ ŋaa wii-la si maga di ba viiru, ba jaŋ viiru mua. Di ba joŋ kiaa yuge a pi nuu, u maga di ba piɛɛ laa kiaa yuge nii-la teen. Di ba joŋ kiaa yuge kiŋkeŋ kiŋkeŋ a pi nuu duu beŋ, u ma maga di ba piɛɛ laa kiaa kiŋkeŋ kiŋkeŋ u teen.”

*A tiŋ Yesu wiaa, niaa jaŋ pɔɛ ɔŋɔ le
Mat. 10.34-36*

⁴⁹ Nii ne Yesu bira bul, “Mi kɔ di mi ŋaa di dunia dii nyiniŋ ne. Mi saa fa cho duu suomo a didii ne lɛɛɛ.

⁵⁰ Mi jaŋ juu heeŋ le ari niaa si yie juu liiŋ ŋii, bua-la le ba sii foba Wii-chuoɛ liiŋ. Mi tuɔŋ bi jaŋ piŋ di-bala see di mi na heɛ-la deɛ.

⁵¹ Ma biina di mi keŋ yarifiɛlaa ne kaa kɔ di mi pi dunia? Ai. Mi paala kɔ di mi ŋaa di niaa pɔɛ ɔŋɔ le ne.

⁵² A chin lɛɛɛ a kaa mu, dia niaa jaŋ pɔɛ ɔŋɔ le. Di ba ne ŋaa banɔŋ a juuu dia, ba jaŋ pɔɛ ɔŋɔ le. Niaa batori jaŋ keŋ nii-bala, di niaa balia ma keŋ nii-bala. Niaa batori-la jaŋ pe ɔŋɔ le a yuyuo niaa balia-la. Niaa balia-la ma jaŋ pe ɔŋɔ le a yuo niaa batori-la.

⁵³ Biirin nyimmaba ari ba biirin jaŋ guraa yuo ɔŋɔ. Biirin ma keŋ ba nyimmaba di ba yuyuo ɔŋɔ. Biirin naanba ma jaŋ keŋ ba biirin yuyuo ɔŋɔ, biirin ma jaŋ keŋ ba naanba di ba yuyuo ɔŋɔ. Bala naanba ma jaŋ keŋ ba

bii-haalaa yuyuo dɔŋɔ. Bii-haalaa ma jaŋ keŋ ba bala naaŋba yuyuo dɔŋɔ.”

*U maga di ma jin wialin si ŋaa dunia le bubuɔŋ
Mat. 16.2-3*

⁵⁴ Nii ne Yesu bula pi nialin a bul, “Di ma ne na duonɔbilingbaanaa di ba ne lii wii-juulun a kuu jil, ma yie bul di duonun nii che duu nii. Nii ne duonun sene yie nii.

⁵⁵ Di ma ne bira na pelin duu ne lu a lii taŋ-bubuɔŋ, ma yie bul di lerin jaŋ lin. U sene lin.

⁵⁶ Ma kanfugi tinŋaa deenba. Ma yie wuo beŋ tinteen a beŋ wia nyun maa a wuo dage wii-la si jaŋ ŋaa. Beɛ ne saa tii ma bi jaŋ wuo jin wialin sii ŋaa dunia deen le ba bubuɔŋ?”

*Wii-la si maga di ma ŋaa
Mat. 5.25-26*

⁵⁷ Nii ne Yesu bira bul, “Ma si jin wii-la si maga di ma ŋaa, beɛ ne tii ma buu ŋaa?”

⁵⁸ Di nuu ne samin a kenin kaa mu sariya di-diilin, ŋ ŋaa kukeri a bul wii-la wase wonɔbiin le aŋ-na mu. Di nii dee, u jaŋ kenin kaa lere sariya didiire teen. Sariya didiire bira jaŋ kenin kaa he porisiba nisin le. Ba jaŋ kenin mu to dia.

⁵⁹ Di ba ne kenin mu to dia, ŋ bi jaŋ wuo lii, see di ŋ tin chin-la kala ba si kere pin.”

13

Yesu bula pi niaa di ba birima lii ba haacheba le

¹ Bua-la le Yesu fa si bul wiaa pipi niaa, nialin dɔŋsun fa si he dime bul wiaa pu a mu tige

Paalit ɛ, u fa si kpu Galilii tinɲaa dɔɲsun ɲii. U kpuba bua-la ɛ ba sii kpu pusun pipi Wia nɛ.

² ɲii nɛ Yesu piesɛba a bul, “Ma biina ari Galilii tinɲaa deenba Paalit si kpua nɛ ɲaa haache a kii Galilii tinɲaa dɔɲsun kalaa?

³ Ai, ɲii dee. Di ma nɛ bi birima lii ma haacheba ɛ, ma kala jan suu ari niaa deenba si suu ɲii.

⁴ Nialin fii ari chori ma fa si hɛ dime, dii-duduon tele ɲmooba kpu Siloom ɛ. Ma biina ari ba nɛ ɲaa haache a kii nialin dɔɲsun kala fa si hɛ Jerusalem ɛ koo?

⁵ Ai, ɲii dee. Mi bulaa pima, di ma kala bi birima lii ma haacheba ɛ, ma kala jan suu niaa deenba fa si suu ɲii.”

Yesu mage namaga a tige tia-la si bi neɲ ɛ

⁶ ɲii nɛ Yesu mage namaga a pi niaa a bul, “Baal kubala nɛ fa hɛ dime. U fa keɲ tutogo nɛ u бага ɛ. Tutogo-la neniɲ yi, u mu a chiche neneɛ tutogo-la ɛ. U bi neɲ kala na.

⁷ ɲii nɛ u bula pi u bagi-paara a bul, ‘Jisin batori nɛ ɲla tia-la si bi nene, u maga di ɲ kere ta nɛ. U china to leriɲ nɛ.’

⁸ ɲii nɛ bagi-paari-la bula pu a bul, ‘Mi kuhian, leɲ duu chin jina deen ma ɛ di la na. Mi jan huro gollu u bubuon a hɛ na-biniɲ.

⁹ Di u nɛ nene hariɲ jina-la ɛ, u jan zɔɲ. Di u nɛ bi nene, kere ta.’ ”

Yesu vaare guma tiina

¹⁰ Che-wiesii-la cheɛɲ kubala Yesu juu Wii-chuɔle dia a didage niaa Wia wiaa.

11 Di haal kubala he dime. Jiŋ-bonj kubala ne kenu a ŋaa uu wiile. U wiile ŋii a yi jisinj fii ari chori. U fa kenu bori ne. U bi wuo tienaa chinj.

12 Yesu si na haal-la, u yiru a bul, “Haal, ŋ duoro ne. Ŋ nyanyalii-la lii-ŋ le ne.”

13 Nii ne u jonj u nisaa a danj haal-la le. Haal-la guu tiene u titia a denne Wia.

14 Nii ne Wii-chuoŋe dia-la kuhianj na baaninj ari Yesu si vaare niaa che-wiesii-la cheeŋ. U bula pi nialinj a bul, “Tapulaa balidu ne he dime. U maga di la tinj tintinŋaa tapulaa deenba pege di ba vaarema, ama che-wiesii-la cheeŋ dee.”

15 Nii ne la Tiina Yesu bula piba a bul, “Ma kanfugi tinŋaa deenba, ma tuonj kubee ne bi neeŋ koo u kakumo puro kaa lii u nyunyua liinj che-wiesii-la cheeŋ?”

16 Haala deenj ŋaa Abiraham doho nuu ne. Sitaani kenu voo bil jisinj fii ari chori. U saa bi maga di la laau ta che-wiesii-la cheeŋ koo?”

17 U si bul ŋii, hiisinj keŋ u dinɔmɔ-la kala, aŋ ka nialinj ku-kaanaa tuonj tore ari Yesu si ŋaa wu-kpunj kpere-la.

Yesu mage namaga a mu tige ku-doho kubala le baa yire masitad

Mat. 13.31-32; Maak 4.30-32

18 Nii ne Yesu piесе nialinj a bul, “Bee kuŋ ne mi janj keŋ Wia kuorii-la kaa magise? Ee ne Wia kuorii-la nage?”

19 U nage ku-doho kubala ba kaa yire masitad ne. Baal kubala jonjo duu u бага le. U nyu a waa a birime tia. Nii ne diibiisinj ku sua ba dellinj u naakelee le.”

Yesu mage namaga a mu tige si-burun ɛ

Mat. 13.33

²⁰ Nii ne Yesu bira pieseba a bul, “Bɛɛ kun ne mi bira jan keɲ Wia kuorii-la a kaa magise?”

²¹ Wia kuorii-la nage si-burun ba si kaa he munun ɛ, u sii a puɔre ne. Haala jon munun a he tasi-gbaɲa tuɔɲ, a jon si-burun a kaa kuosi. U dieni mua, ka mun-la sii su tasi-gbaɲa-la kala.”

Yesu bula pi niaa di ba to boi-la si bi jal

Mat. 7.13-14, 21-23

²² Nii ne Yesu mu Jerusalem diirin. U sii mu nii, u golle ta-balaa ari ta-biisin a didage niaa.

²³ Nii ne nuu kubala ku piesu a bul, “La Tiina, nialin Wia si laa ta, ba jan ɲaa niaa muapilii dunɗun koo?”

²⁴ Nii ne Yesu bula pi niaa a bul, “Di ma nii che di ma juu Wia kuorii-la tuɔɲ, u maga ari ma to boi-la si bi jal ne. Má he dolun a to boi-la a juu. Mi jan bula pima, niaa jan yuge a wiwalime di ba to lee-la juu an walima lol.

²⁵ Tapulii kubala dia-la tiina jan sii a keɲ u boin tɔ. Ka ɲ-na jan he hariɲ a suomo du boro-la a bul, ‘La Tiina, keɲ boi-la suri a pila.’ Nii ne u jan bula pima a bul, ‘Mi bi lee-la ma si lia jin.’

²⁶ Ma ma jan bula pu a bul, ‘La di ma kala ne fa hon di-bala a dii kiaa. ɲ dagela ɲ wiaa la jan ma ɛ.’

²⁷ Nii ne u jan bira bula pima a bul, ‘Mi bi lee-la ma si lia jin. Má suusa lii mi teen. Ma kala ɲaa ni-bonɲoo ne.’

²⁸ Tapulii kubala ma jan na Abiraham ari Aizik ari Jekob, ari nialin kala sii bul wiaa, Wia

Diŋ-zoŋ-la doluŋ ɛ di ba hoŋ Wia kuorii-la tuoŋ, ka ma-na jaŋ he jeeŋ hariŋ a na baaniŋ a yiyel aŋ didiŋ ma nyilaa, aŋ bi wuo juu.

²⁹ Niaa jaŋ lii dunia seɛɛ-na kala a hoŋ Wia kuorii-la tuoŋ aa gbieli.

³⁰ Ama kuhiasiŋ yuga a jaŋ ku birime haŋbiisiŋ. Haŋbiisiŋ yuga a ma jaŋ ku birime kuhiasiŋ.”

Yesu cho Jerusalem niaa

Mat. 23.37-39

³¹ Bua-la titia ɛ ne Farisii tiŋŋaa doŋsun ko Yesu teen a bula pu a bul, “Lii daha, beɛ wiaa Herod ka che duu kpun ne.”

³² Nii ne Yesu bula piba a bul, “Má mu bula pi nyinyiseri-la, mi jaŋ kiri jiŋ-boŋŋo aŋ vaare niaa jiniŋ ari chie. Chieto mi jaŋ tiŋ mi tiŋtiŋŋaa dere.

³³ Ari nii kala, u maga di mi ha he mi woŋbiin ɛ jiniŋ ari chie ari chieto kala. U bi woŋbii keɛɛ di ba kpu nialiŋ sii bul wiaa, Wia Diŋ-zoŋ-la doluŋ ɛ lee-kala see Jerusalem ɛ.

³⁴ Ma Jerusalem niaa, ma yie kpu nialiŋ sii bul wiaa, Wia Diŋ-zoŋ-la doluŋ ɛ, a joŋ tabiaa a yage tiŋdaara-la Wia si tima di ba ko ma teen. Naanŋsiin yuga ne mi fa cho di mi chu to ma niaa kala, ari jimiŋ si yie chu to u biirinŋ nii, ka ma bi seye.

³⁵ Bee na, Wia jaŋ leŋ ma jaŋ pima. Ma bira bi jaŋ nami, see bua-la ɛ ma si jaŋ chuolemi a bul, ‘Wia jaŋ pe nii-la sii ko la Tiina Wia doluŋ ɛ.’ ”

14

Yesu vaare baala sí wiilu

¹ Che-wiesii-la chεε kubala, Yesu mu duu dii kudiilee Farisii tinjaa kuhianj kubala dia le. Nii ne niaa faasa bibenu woruŋ.

² Di baal kubala ne he dime a ko Yesu teenj. U yaraa kala fa ηmere ne.

³ Nii ne Yesu piese Wia teninj kerichiba ari Farisii tinjaa a bul, “U kenj wonbiinj neε di la vaare nyanyal tinjaa che-wiesii-la cheenj koo?”

⁴ Ba bi wii-kala bula. Nii ne Yesu kenj baal-la a vaaru anj tau u mu dia.

⁵ Nii ne u bira pieseba a bul, “Di η bie koo η neenj ne tel viliŋ le che-wiesii-la cheenj, ma tuonj kubee ne bi janj lere liisu?”

⁶ Ba bi wii-kala wuo bula pu.

Yesu bula pi niaa di ba kenj ba titia muuri, a kenj zile, a huhuore niaa

⁷ Yesu si beŋ nialinj ba si yira baa juu dia nii, u na di ba juu chiche ba honj ni-balaa di-honoo. Nii ne u mage namaga a piba a bul,

⁸ “Di nuu ne yirinj di η ko u ha-jaari gbiele a dii kudiilee, si mu bagisa jonj ni-balaa di-honunj a honj. Dia tiina janj wuo yire nuu ma si kiinj bira duu honj dime.

⁹ Nii-la si yirema janj wuo ku bula pinj a bul, ‘Suusa mu, ka di η donjo tiina honj η di-honunj.’ Nii ne η janj sii a mu honj ni-biisinj di-honunj. Hiisinj janj keninj woruŋ.

¹⁰ Nii ne saa di ba ne yirinj di η ku dii kudiilee, di η ne mua, honj ni-biisinj di-honunj. Di nii-la si yirinj ne ko nanj, u janj bula pinj a bul, ‘Mi

nanɔɔŋ, sii hɔŋ di-hɔŋ-zɔmun.’ U ne ŋaa ŋii, u jaŋ piŋ jirima nialin kala si he dime teen.

¹¹ Nii-la kala sii bigisi u titia le, Wia jaŋ kenu muuri. Ka nii-la ma si ken u titia muuri, Wia jaŋ ŋaa duu yuge.”

¹² Nii ne Yesu bula pi nii-la si yiru duu ku dii kudiilee a bul, “Di ŋ ne ŋaa kudiilee, si ŋ nanɔɔŋsun koo ŋ naanbiirin yiru, si ŋ dia niaa koo ŋ dɔŋsun tinŋaa si ken kiaa ma yiru. Ba ma jaŋ wuo yirin maachie di ŋ ku dii kudiilee ba teen a tin ŋ chimin.

¹³ Di ŋ nii yire niaa di ba ku gbieli gbiele a dii kudiilee, yire summoo ari nialin naasin koo nisaa si suba ari nyulimaa kala.

¹⁴ Di ŋ ne ŋaa ŋii, Wia ma jaŋ pen le, bee wiaa ba-na bi jaŋ wuo tin ŋ chimin. Wia jaŋ tin ŋ chimin tapulii-la tuɔ-pul tinŋaa si jaŋ sii suun le.”

Yesu mage namaga a tige baal-la si ŋaa ba gbieli gbiele le

Mat. 22.1-10

¹⁵ Yesu si bul wiin deen, ŋii ne nialin si honoo dii kialin dɔŋɔ bula pi Yesu a bul, “Nialin si jaŋ dii kiaa Wia kuorii-la tuɔŋ, ba tuɔŋ jaŋ tɔre.”

¹⁶ Nii ne Yesu mage namaga a bul, “Baal kubala ne fa he dime. U ŋaa ba gbieli gbieli-bal. Nii ne u yire niaa yuge di ba ko di ba gbieli.

¹⁷ Gbiele-la si ŋaa siri, u tin u tintinna duu mu bula pi nialin u si yira ari ba ŋaa siri ne di ba gbieli gbiele-la.

18 U si mu yireba, ba kala via. Ni-bunɓun si duu yoo бага ne a chiche duu mu na, nii wiaa u bi jaŋ wuo ko.

19 Doŋo ma si duu ma yoo ne-bellin fii ne a ma kaa lii duu kaa mu pere na. Nii wiaa u ma bi jaŋ wuo ko.

20 Doŋo tiina ma si di leele ne u jaa haala. A tin nii wiaa u ma bi jaŋ wuo ko.

21 Nii ne tintinni-la miira mu bula pi u kuhian-la. U si nii nii, u baaniŋ sii kinkeŋ. Nii ne u bira bula pu a bul, 'Lii mu wonbiin niin lima ari jaŋ tuon wonbii-biisin a yire summoo ari gberikee ari nyulimaa, ari nialin naasin ari nisaa si suba.'

22 Lima lima di baal-la u si tima lia a yire nialin ba ku juu, ka u juu bula pi u kuhian-la ari nialin ko ne, ama ba ha bi yuge.

23 Nii ne baal-la bira bula pi u tintinni-la a bul, 'Bira lii bagisin wonbiee ari wonbii-biisin kala a yire niaa di ba ku juu di mi dia su.'

24 Mi jaŋ bula pima ari nialin mi si yira, ba kuŋ-kala bi jaŋ dii kudiilee deenba."

*Wii-la ŋ si jaŋ ŋaa aŋ-na ku ŋaa Yesu haritooro
Mat. 10.37-38*

25 Yesu fa sii mu wonbiin nii, ni-dan to u hariŋ. Nii ne u daase hariŋ a bula piba a bul,

26 "Di nuu-kala ne ko mi teen, u bi jaŋ wuo ŋaa mi haritooro, see u bere u nyimma ari u naan ari u haala ari u biirin ari u naanbiirin ari u titia wu-ŋaalaa kala.

27 Nii-la kala si bi u titia daa-gesee baase aŋ to mi hariŋ, u bi maga duu ŋaa mi haritooro.

28 Di ma kuŋ nfi che di η saa dii-duduon, η jan laa sipaan hon a biine a na di moribiee maga di η kaa saa dia-la dexe.

29 Di η ne bi nii ηaa an suomo bil dia-la gentine an bira bi moribiee kene di η saa dia-la dexe, niaa jan na wii-la η si ηaa. Ba jan mumomun.

30 Ba jan bul, 'Baala deen suomo duu saa dia ne an bi wuo saa dexe.' "

31 Nii ne Yesu bira mage namaga dono a bul, "Kuoro ne sie a ken niaa bui fii a kaa mu duu yuo u kuoru dono. Ka kuoru-la ma ken niaa bui mara ne. U jan laa sipaan hon a biina na duu ne jan wuo yuo dii kuoru-la an-na mu yuo.

32 Di u ne bi jan wuo dii kuoru-la, u jan tin tindaaraa di ba mu cheŋ kuoru-la dono di ba he di-bolii, a len di ba sulu di ba sin."

33 Nii ne Yesu bira bula piba a bul, "Nii titia ne ma kuŋ-kala bi jan wuo ηaa mi haritooro, see η via kuŋ-kala η si kene ta.

Yesu bul wiaa a tige yisin le

Mat. 5.13; Maak 9.50

34 Yisin sima, ama di u ne sebise, η bira bi jan wuo ηaa duu sin.

35 N bira bi jan wuo jono he бага le duu len di kiaa wase. U bira bi nyuurun kala kene. Ba yie jono yuo ta ne. Ma digilaa tinηaa, má wuoli ma digilaa a nii wiaa deenba."

15

Yesu mage namaga a tige piesi-la si lele le

Mat. 18.12-14

¹ Tapulii kubala lanpoo lilaaraa ari haache diiree yuga ko Yesu teen di ba jegile nii u wiaa.

² Nii ne Farisii tinnaa ari Wia tenin kerichiba suomo gugurime wiaa a bul, "Baala deen leje haache diiree kuko u teen ne an pe len ba di ba kala didii kiaa."

³ Yesu si nii nii, u mage namaga piba a bul,

⁴ "Baal kubala ne he dime a ken piesee zolo. Nii ne ba tuon donjo lel. U len piesee mahin banese ari fii ari nibi-la ta girin tuon an gollo chiche pie-lelii-la a bul di see duu che nau.

⁵ U si nau, u jonjo baase a kaa mu dia.

⁶ U si kaa mu dia, u yire u nanjonsun ari u naanbiirin a bula piba, 'Ma len di la kala tuon tore. Mi na mi piesi-la si lele ne.' Ma tuon kubee ne bi jan naa wii-la baal-la si naa?"

⁷ Yesu dage namaga-la bubuon a bul, "Di haache diire kubala ma ne birima lii u haacheba le, nialin si he Wia-jan le, ba tuon jan tore. Ba tuon jan tore nia deen nyun a kii niaa mahin banese ari fii ari nibi-la si ken tuo-pula a biine u bi maga di ba birima lii ba haacheba le.

Haal-la moribee si lele

⁸ Len la jon ari haal kubala ne he dime a ken selime moribii-biin fii. Di donjo ne lele, ee ne u jan naa? U jan nyige nyinin a tii u dia kala a ben worun see duu nau.

⁹ U si nau, u yire u tanjonsun ari u naanbiirin kala a he donjo a bula piba a bul, 'Ma len di la kala tuon tore. Mi moribii-la si lele, mi nau ne.'

10 Nii ne Yesu bul, “Mi jan bula pima ari nii titia ne, di haache diire kubala ne birima lii u haacheba le, Wia tinđaraa tuon yie tɔre ne.”

Yesu mage namaga a tige bile si lele le

11 Yesu bira mage namaga donɔ a bul, “Baal kubala ne he dime a ken u hanbiisin balia. Ba fa naa baalaa ne.

12 Nii ne ba tuon ku-bie sii mu bula pi ba nyimma a bul, ‘Mi nyimma, kialin η si jan suu an ka pila, jon mi toron pimi.’ Nii ne u ken kialin kaa kpa.

13 U bi diene, ka ba tuon ku-bie sii paa u toron kala u si laa a he donɔ le, a sii mu ta-bolii kubala. Dime u ken kialin kala kaa mu naa wu-tɔonun, ba kala dɛre.

14 U si dii kialin kala dɛre nii, di loson juu tan-la woron. U che kudiilee ka.

15 Nii ne u mu che tintinnaa. Tan-la nuu sei duu biben u toonun. U ken u titia kaa mu mere nii-la le a didaa u toonu-la.

16 U sii daa toonu-la, nuu-kala buu kudiilee ka pa. U fa chiche duu dii toonu-la kudiilee.

17 Nii ne u biine u tuon le a mu yi u nyimma le a bul, ‘Mi nyimma ma ken tintinnaa yuge ne. Ba kala nina kudiilee didii an kika, an ka mi-na he daha a susuu loson.

18 Mi jan sii a miira mu mi nyimma teen. Di mi ne mua, mi jan bula pu, Mi nyimma, mi naa haache ari Wia arin kala.

19 U bira bi maga di mi naa η bii. Jonmi di mi pe η tintinnaa le di la titin.’ Nii ne u sii a kuko u nyimma teen.

20 U si kɔ u nyimma teen, u fa ha he di-bolii ne, ka u nyimma nau. Nennige kenu woruŋ. U fá mu a guoru.

21 Nii ne bile bula pi u nyimma a bul, 'Mi ŋaa haache ari Wia ariŋ kala. U bira bi maga di mi ŋaa ŋ bii.'

22 Ama u nyimma ha bula pi u tiŋtinnaa a bul, 'Má mu lima a joŋ geri-zomuŋ a kaa kɔ laalu. Má joŋ nenii-piriŋ maa a he u nisiŋ aŋ joŋ neŋteŋeŋe ma a heu.

23 Má mu keŋ neeŋ-la ma si nere a kaa ku kpu di la kala dii, di la tuoŋ tore.

24 U naga mi bie deen fa suba ne aŋ siselɛ sii. U fa lele ne, ka la lele nau. Nii ne ba dii kiaa ari tuotoruŋ.'

25 Bua-la le di bile malima he бага le. Nii ne u kɔ dia. U si ku kpage u dia, u nia di baa du kiaa a gugua.

26 Nii ne u yire u nyimma tiŋtinna-la doŋo a piesu a bul, 'Beɛ ne baa ŋaa ŋii?'

27 Nii ne u bula pu a bul, 'N ŋaana ne miira kɔ. Nii ne ŋ nyimma keŋ ne-fere a kpu a pu, beɛ wiaa u miira kɔ dia ari yarifiɛlaa ne.'

28 Nii ne bile malima-la na baaniŋ kiŋkeŋ. U bi dia jua. U nyimma ku lii a sulu duu ku juu dia.

29 Bile bula pi u nyimma a bul, 'Jisiŋ deenba kala le mi faasa tiŋ tiŋtiŋŋaa woruŋ a piŋ. Mi ha bi ŋ niŋ wiaa via che-bala maa. Beɛ kuŋ ne ŋ saa pimi? N ha bi buu-bie ma kaa pimi di mi kpu la di ma nanɔŋsuŋ gbieli gbiele aŋ chaŋ.

30 Ka ŋ bie deen-na keŋ ŋ kiaa kala chei ha-chorumuŋ le. Ka u si miira kɔ dia ŋii, ŋ kpu

nε-fere a pu.’

³¹ Nii nε bile nyimma bula pu a bul, ‘Mi bii, η yie hε dia lε bua-na kala lε nε. Kuη-kala mi si kεnε, η ma nε tiuu.

³² Ama u maga di la gbieli gbiele a leη di la tuoη tore nε, bεε wiaa u nage η ηaana deen fa suba nε aη sii. U fa lele nε, ka la lεεε nau.’ ”

16

Yesu mage namaga a tige tiηtinni-la si ken wu-jiminj lε

¹ Yesu mage namaga doηo a pi u haritooroo a bul, “Baal kubala nε fa hε dime. U fa ηaa kiaa tiina nε. U fa ken tiηtinnu. U nε faa beη u kialin. Nii nε niaa ku bula pi kiaa tiina-la, ari u tiηtinni-la ken u kialin chichei nε.

² U si nii ηii, u mu yiru a piesu, ‘Bee na wialin mi sii nii a tigeη lε. Leη di mi jin nialin η si yalle mi kialin ba yo. N bira bi jan wuo ηaa mi tiηtinnu.’

³ Nii nε baal-la bul u titia lε a bul, ‘Mi kuhian ka che duu kirimi nε mi tiηtiηnaa lε. Bεε nε mi jan ηaa? Mi bi doluη kεnε di mi pere. Mi bira bi jan wuo gollo susul kiaa ma. Mi jan fifá hiisinj.

⁴ Di mi tiηtiηnaa nε cheye, mi jin ηii mi si jan ηaa a wuo ken nanɔnɔsun, a ηaa di ba kenmi woruη ba diisinj lε.’

⁵ Nii nε u yire nialin kala si dii u kuhian chiminj. U yireba kubala kubala nε. Nii nε u yire bunbuη nia a piesu, ‘Chiminj η si dii mi kuhian teen ηaa banmεε nε?’

⁶ Nii ne u si di nuun ne u chimu ankuraba zolo. Nii ne tintinni-la jon ten-la si dage chin-la a pu an bul, "Ten-la si dage η chimin ne ηla. N chimin ηaa ankuraba ari nuun zolo ne. Birima ηmunse ankuraba mahin balia ari fii."

⁷ Nii ne u yire dono tiina ma a piesu, "Ka η maa?" U ma si di chimin u si die ηaa miaa botoba bui ne. Nii ne tintinni-la bula pu a bul, "Tenin tuon ba ηmunsa he ari η chimin mage ηla ne, ama birima ηmunse boto zolo chori."

⁸ Nii ne kiaa tiina-la bese singirin tiina-la le a bul duu ηaa kukeri an ken wu-jimin u si ηaa wu-bonhonon nii." Nii ne Yesu bira bul, "Bee na nialin si cho dunia kiaa kinken ken wu-jimin a pipe dono le a kii nialin sii to Wia."

⁹ Nii ne Yesu bira bula pi u haritooro-la a bul, "Mi bulaa pima, ma jon moribiee a kaa dii nanjonsun. Di moribie-la dere, Wia jan kenma kaa mu u jan a jon miisi-la si bi dere a pima."

¹⁰ Di η jon kiaa mua a pi nuu duu ben, ηii ne u ben ba nyun worun, u tiina ma jan wuo ben kiaa si yuga nyun worun. Di nuu ma ne ken kiaa mua an bi ba nyun worun ka ben, duu ne ken kiaa worun, u biba ma nyun wuo ben worun.

¹¹ Di η ne bi dunia kiaa wuo ben ari wutitii, nuu-kala bi jan wuo jon kialin si faasa ken nyuurun a he η nisin le di η biben.

¹² Di η ne bi niaa kiaa wuo ben ari wutitii, ba jan wuo jon η titia kiaa pin di η ben? Ai.

¹³ Yon-bala bi jan wuo tin tintinηaa a pi kuhiasin balia. U jan cho dono an bere dono. U jan tuto dono nin wiaa worun an via dono nin

wiaa. N̄ ma saa bi jaŋ wuo to Wia aŋ bira cho dunia kiaa maa.”

Yesu bul wiaa a pi Farisii tinŋaa

Mat. 11.12-13; 5.31-32; Maak 10.11-12

¹⁴ Farisii tinŋaa nii wiin deen Yesu si bula. Ba fa cho dunia kiaa kinkeŋ ne. Nii ne tii ba sisieru le.

¹⁵ Nii ne Yesu bula piba a bul, “Ma nialin, ma yie che di niaa biine ma keŋ wutitii, ama Wia jin ma tuosaa. Kialin si ŋaa ku-zoŋŋoo nuhuobiinee teen, ba ne ŋaa ku-lorunun Wia teen.”

¹⁶ Nii ne Yesu bira bul, “Nialin faa to wialin Moosis fa si bile. Ba ma to tenni-la le nialin fa sii bul wiaa, Wia Diŋ-zoŋ-la dolun le, fa si ŋmuŋsa a kaa mu bua-la le Joŋ si ko, nii-la fa sii fo niaa Wii-chuo le liin. Joŋ si ko nii, ba suomo bubul Wia wu-zomɔ-la a tige Wia kuorii-la le aa pi niaa. Nii ne nuu-kala fiесе siin a wiwalime duu juu Wia kuorii-la tuŋ.

¹⁷ Di wia nyun ari tinŋeen kala ne fa dere, u fa bi jaŋ hei. U fa bi jaŋ hei ari Moosis niin wialin tuŋ ku-bie bira si bi bubuŋ kene.

¹⁸ Baal-na kala si via u haala aŋ bira mu jaa doŋɔ, u tiina juu Wia haache le ne. Baal-la ma si jaa haala si via u bala, u ma juu Wia haache le ne.”

Yesu mage namaga a tige kiaa tiina ari Lazɔɔs le

¹⁹ Nii ne Yesu bira mage namaga a bul, “Kiaa tiina kubala ne fa he dime. U yie lilaale

geri-zomɔ-la yalliŋ si heye, a piŋ sima nyuŋ woruŋ tapulii-na kala.

²⁰ Ka summu ma fa he dime. Baa yiru Lazɔɔs. U yaraa kala ŋaa naawiilaa ne.

²¹ Vahiŋ yie kɔ a lilenni u naawiila-la. U yie mu hoŋ kiaa tiina-la boiŋniŋ a chiche di kiaa tiina-la si dii kudiile-la aŋ ka, duu ma paa dii.

²² Nii ne summo-la sii suu. Wia tinɗaara ku joŋu a kaa mu Abiraham teenj. U hoŋ u seme Wia-jaŋ le aa nii sima.

²³ Ka kiaa tiina-la ma suu. Ba joŋu hugi. U mu juu Wia nyiniŋ a nina heeŋ woruŋ. Nii ne u bee mu na Abiraham duu hoŋ di-bolii, ka Lazɔɔs ma hoŋ u seme.

²⁴ Nii ne u yiru a bul, ‘Mi nyimma Abiraham, fámi nennige aŋ tiŋ Lazɔɔs duu keŋ u neniŋ yuu liiŋ a kaa kɔ a fiele mi neŋdelimiŋ. Mii na heeŋ ne woruŋ nyiniŋ deen tuɔŋ.’

²⁵ Nii ne Abiraham bula pu a bul, ‘Mi bii, liise mu yi ŋ fa si he ŋ miisiŋ le, ŋ faa nii sima ne woruŋ, aŋ ka Lazɔɔs fa nina heeŋ. Ama leele Lazɔɔs ma nii sima daha, aŋ ka ŋ ma he heeŋ tuɔŋ.’

²⁶ Nii ma dunɗuŋa dee, buɔtuɔ-luŋi ne piŋ la pege. Di nialiŋ si he la teenj níi che di ba lii kiele mu ma teenj, ba bi jaŋ wuo. Nuu ma bi jaŋ wuo lii ma teenj a ku kieli a kɔ la teenj.’

²⁷ Nii ne kiaa tiina-la bira bula pu a bul, ‘Mi nyimma Abiraham, ŋii ne saa mii suluŋ di ŋ tiŋ Lazɔɔs duu mu mi nyimma dia.’

²⁸ Mi keŋ naaŋbiiriŋ baŋoŋ ne dime. Leŋ duu kpurise ba digilaa di ba ma sí heeŋ deen lerin kɔ bua-la le ba si jaŋ suu.’

²⁹ Nii ne Abiraham bula pu a bul, 'Wialin Moosis ari nialin fa sii bul wiaa, Wia Diŋ-zoŋ-la dolun le fa si ŋmunsa, ba he ŋ naanbiirin teen. Len di ba jegile nii wialin ba sii bul.'

³⁰ Nii ne kiaa tiina-la bira bul, 'Nii ha bi maga, mi nyimma. Ama di nuu ne fa sii suun le a mu ba teen, ba fa jan wuo birima lii ba haacheba le.'

³¹ Nii ne Abiraham bira bula pu a bul, 'Di ba ne bi jan jegile nii wialin Moosis ari nialin fa sii bul wiaa, Wia Diŋ-zoŋ-la dolun le fa si ŋmunsa, ba ma fa bi jan sei wialin di nuu ne paala sii suun le a mu ba teen a dageba.' "

17

Yesu bul wiaa a tige haache le
Mat. 18.6-7, 21-22; Maak 9.42

¹ Yesu bula pi u haritooro a bul, "Wialin si jan ŋaa di niaa juu haache le jan he dime. Ama nii-la si jan ŋaa di ba juu haache le jan na heen worun.

² U maga di ba jon nɔmun ne a voo laale u banja le, a jonu yuo he muga tuon duu suu. Di ba ne ŋaa nii, u ne jan kpia u si jan ŋaa di hanbiisin deenba tuon kubala ŋaa wu-bomun.

³ Má po ma titia le. Di ŋ naanbie ne ŋaa haache, kpiau le. Di u ne si duu cheye ne, jono cheu.

⁴ Di u ne ŋaa wii chein le an ku bula pin ari u cheye ne, a ŋaa nii a yi naansiin bulipe che-bala, jono cheu."

Yesu bul wiaa a tige yarida le

⁵ Njii ne Yesu nanzooba-la bula pu a bul, “La Tiina, n̄aa di la yarida yuge kin̄ken̄.”

⁶ Njii ne la Tiina Yesu bula piba a bul, “Di ma yarida ne fa mage kun̄ biin̄ ba s̄ii yire masitad, ma fa jan̄ wuo bula pi tia duu ken̄ u naakelee kala churi a jila chon̄se muga le. U fa jan̄ to ma niin̄ le a n̄aa njii.”

Yesu bul tintinnaa tintimin̄ wiaa

⁷ Njii ne Yesu bira bul, “Di ma kun̄ ne ken̄ tintinnu u piperē n̄ бага le koo u didaa n̄ piesee, duu ne lii бага koo pie-daalin̄ ko, n̄ jan̄ bula pu a bul duu n̄aa lima a dii kudiilee koo?”

⁸ Ai, n̄ ma jan̄ bula pu duu n̄aa siri a laale u gennin̄ a n̄aa kudiilee pin̄ di n̄ dii. Di n̄ ne dii dere, u ma jan̄ wuo dii u kudiilee.

⁹ N̄ jan̄ lolle n̄ tintinni-la a tin̄ u si n̄aa wialin̄ n̄ si dagu wiaa? Ai.

¹⁰ Ma ma saa nage njii ne. Di ma ne n̄aa wialin̄ kala ba si si di ma n̄aa, u maga di ma bul, ‘La n̄aa tintinnaa ne. U bi maga di ba lollela. Tintimii-la si maga di la tin̄ dundun̄a ne la titin̄.’ ”

Yesu vaare gbegisin̄ fii

¹¹ Njii ne Yesu bira sii mu Jerusalem diirin̄. U to Samaria tin̄teen̄ ari Galilii tin̄teen̄ ne a mu.

¹² Njii ne u mu juu tan̄ kubala, di gbegisin̄ fii ku chemu. Ba fa chin̄ di-bolii ne

¹³ an̄ faasa yire a bul, “Yesu, la kuhian̄, fála nennige.”

14 Nii ne Yesu naba a bul, “Má keŋ ma titia mu a dage nii-la si kpu pusun pipi Wia.” Nii ne ba mu. Ba síi mu nii, ba duori.

15 Ba tuon donon si na duu duoro, u miire a faasa didenne Wia.

16 U mu Yesu teen a tuu kpirimi tinteen u naasin le a lollu. Baal-la fa ŋaa Samaria tiina ne.

17 Nii ne Yesu piesu, “Niaa fii dee mi vaaree? Nii ne nibi-la he?”

18 Bee ne tii nuhuora deen dunɗunɗa ne miira ko duu lolle Wia?”

19 Nii ne Yesu bula pi baal-la a bul, “Sii a viiri, ŋ yarida ne ŋaa ŋ duori.”

Yesu bul wiaa a tige bua-la le Wia kuorii-la si jan ko

Mat. 24.23-28, 37-41

20 Nii ne Farisii tinŋaa piese Yesu di bua bee le ne Wia kuorii-la jan ko? Nii ne u bula piba a bul, “Di Wia kuorii-la ne jan ko, wu-magil dee bi jan ŋaa di niaa jin.

21 Nuukala ma bi jan wuo bul, ‘Bee na, u he daha koo u he dime.’ Má bee na, Wia kuorii-la he ma tuon ne.”

22 Nii ne u bula pi u haritooro-la a bul, “Tapulii jan yi di ma cho di ma na mi-na Nuhuobiine Bie tapulaa tuon che-bala dunɗunɗa maa. Ama ma bi jan wuo nami.

23 Niaa donsun jan bula pima a bul, ‘Nau, u ne ŋla, koo, na u ne he daha.’ Di ba ne bul nii, ma sí lii gollo chicheu.

24 Mi-na Nuhuobiine Bie si jan miira ko tapulii-la, u jan nage duonun si ligisa a lii wia nyun seme donon a ku tuu seme donon.

²⁵ Ama mi jaŋ laa sipaaŋ na heeŋ. Ma leele niaa, ma jaŋ viami.

²⁶ Bua-la le mi-na Nuhuobiine Bie si jaŋ miira ko, u jaŋ nage bua-la le Nowa fa si he u miisin le ne.

²⁷ Bua-la le nialin fa dii kudiilee, haalaa ari baalaa ma jijaa doŋo a mu yi tapulii-la Nowa fa si juu liin daboro-la tuon. Liin ku pelle paa nialin doŋsun kala, ba suu.

²⁸ U ma jaŋ nage bua-la le Lot fa si he u miisin le. Nu-kala fa he dime a didii kudiilee a yiyalle kiaa a yuyoo kiaa a dudu kiaa a sisaa diisin.

²⁹ Ka tapulii-la Lot si lii taŋ kubala ba sii yire Sodom le, nyinin ari jiribiin lii wia nyun, a ku tuu kpu nialin doŋsun kala.

³⁰ Nii ne u jaŋ nage tapulii-la mi-na Nuhuobiine Bie ma si jaŋ miira ko.

³¹ Di nuu ne he u lusun nyun tapulii-la le an ken kiaa u dia tuon, ma si leŋe duu tuu a juu u dia a paa u kiaa. Nii-la ma si he u бага le, duu ma si miira mu dia.

³² Má liise yi wii-la si ŋaa Lot haala le.

³³ Nii-la kala sii walime duu laa u miisin, u jaŋ joŋo ta. Nii-la kala ma si joŋ u miisin ta, u jaŋ laa u miisin.

³⁴ Mi jaŋ bula pima, tapulii-la niaa balia jaŋ pin doŋ godo bala nyun titanin, Wia jaŋ joŋ doŋo an leŋ doŋo ta.

³⁵ Haalaa balia ma jaŋ nunon munun. Wia jaŋ joŋ doŋo an leŋ doŋo ta.

³⁶ Baalaa balia ma jaŋ he бага le a pipere, Wia jaŋ joŋ doŋo an leŋ doŋo ta.”

³⁷ Nii ne Yesu haritooro-la piesu a bul, “Nii le

ne nii, la Tiina?” Nii ne Yesu bula piba a bul,
 “Lee-la ku-pua si pina ne, duunuj ma hihilimi.”

18

Yo-haala mu na sariya diire

¹ Nii ne Yesu bira mage namaga piba a dageba di ba chuchuele Wia bua-na kala le a sí leŋ.

² U si, di sariya diiru ne fa he dime taŋ kubala le. U fa bi Wia ka fá. U bi nuhuobiinee ma jirima ka joŋ.

³ Yo-haal kubala ma ne fa he taŋ-la le. U yie venee mu sariya diiri-la teen a susulu duu peu le di u wuo dii sariya a lo u diŋdomo.

⁴ Buŋbuŋ kala baal-la via duu peu le. Ama u si yie venee ko u teen nii, nii ne baal-la bula pi u titia a bul, “Mi paala bi Wia ka fá, mi bi nuhuobiinee ma jirima ka joŋ.

⁵ Ama yo-haala deen si venee walimemi nii, mi jaŋ peu le duu dii u sariya. Nii dee u ha jaŋ vene wiwalimemi di mi lol.”

⁶ Nii ne la Tiina Yesu bira bula pi niaa a bul, “Má jegile nii wialin sariya diiri-la si bi wutitii kene si bula.

⁷ Ma saa biina Wia saa bi jaŋ wuo pe nialin u si liisa le di ba níi laa ku-siŋŋaa? Di ba níi yel u teen wiiheye ari titaŋin kala, u bi jaŋ dieni aŋ peba le.

⁸ Mi jaŋ bula pima, u jaŋ peba le di ba laa ku-siŋŋaa. U jaŋ ŋaa nii lima lima. Ama bua-la le mi-na Nuhuobiine Bie si jaŋ miira ko, mi jaŋ na nialin si ŋaa mi yarida, koo?”

⁹ Yesu bira mage namaga a pi nialin si biina ba tuon ɛ di ba ken tuo-pula an lilieni ba donsun tinnaa kala. U bula piba a bul,

¹⁰ “Baalaa balia ne sii mu Wia-dia di ba chuɔɛ Wia. Donɔ lii nialin ba sii yire Farisii tinnaa tuon ne. Donɔ-la ma naa lanpoo lilaaru ne.

¹¹ Farisii tiina-la sii chin a chuɔɛ Wia na u tuon ɛ a bul, ‘La Tiina Wia, mii lollun ari mi si bi niaa donsun naga, nialin si gollo ken niaa kiaa lila, koo nialin si bi wutitii kene, koo nialin si gollo che niaa haalaa. Mi bi lanpoo lilaara deen ma si he daha naga.

¹² Mi yie voo niin bulia ne yobo-na kala ɛ. Ku-la kala mi si na, mi yie kaa kpaa leree fii ne a jon donɔ pin.’

¹³ Ka lanpoo lilaari-la chin di-bolii. U paala bi u siaa ma kaa wul wia nyun an paa u nisaa chun u nyun ɛ an bul, ‘Wia, fami nisusun. Mi naa haache diiru ne.’ ”

¹⁴ Nii ne Yesu bira bul, “Mi jan bula pima ari Wia jon lanpoo lilaari-la haacheba cheu, u mu dia. Ama u bi nii naa Farisii tiina-la ɛ. Nii-la kala sii bigisi u titia ɛ, Wia jan kenu muuri. Ama nii-la si ken u titia muuri, Wia jan naa duu yuge.”

Yesu chuɔɛ Wia duu pe hanbiisin ɛ

Mat. 19.13-15; Maak 10.13-16

¹⁵ Niaa donsun ken ba hanbiisin ma ko Yesu teen duu jon u nisin danba ɛ di Wia peba ɛ. Yesu haritooro naba a kpiaba ɛ.

¹⁶ Ba si ko nii, u bula pi u haritooro-la a bul, “Ma len di hanbiisi-la ko mi teen. Ma siba kiru.

Nialin si jan juu Wia kuorii-la tuon nage hanbiisin deenba ne.”

17 U bira bula pi niaa a bul, “Wutitii, mi bulaa pima, nii-la kala si bi Wia to a nage hanbie si yie to u nyimma ari u naan nii, u bi jan wuo juu Wia kuorii-la tuon.”

Kiaa tiina ko Yesu teen

Mat. 19.16-30; Maak 10.17-31

18 Nii ne juu tinnaa kuhian kubala ko Yesu teen a piesu, “Mi kuhia-zomun, ee ne mi jan naa a ken miisi-la si bi dere?”

19 Nii ne Yesu piesu a bul, “Bee ne tii n yiremi kuhia-zomun? Nuu-kala bi zon see Wia.

20 N jin wialin ba si nmunsa bil di ma tuto nee? Ba ne nla: Si n dono tiina haala che. Si niaa kpu. Si gaa. Di n naa dansia wii le, si wiaa nyia, fifa n nyimma ari n naan.”

21 Nii ne baal-la bul, “Mi to wiaa deenba kala mi hanbiirin le.”

22 U si bul nii, Yesu bula pu a bul, “Wu-bala ne ka n ha jan naa. Jon n kiaa kala a yalle, a jon moribie-la a pi summoo, an ku tomi. N ne naa nii, n jan ken kiaa Wia-jan le.”

23 Baal-la si nii wiin deen, u tuon kala chei, bee wiaa u fa ken kiaa ne worun.

24 Yesu si na di u tuon cheye, u bul, “U naa wu-duo ne ari nialin si ken kiaa si jan wuo juu Wia kuorii-la tuon.

25 U bi hei ari buntan na si jan wuo to geri-hemin buon lii ari u si heye nii nii-la si ken kiaa si jan wuo juu Wia kuorii-la tuon.”

²⁶ Nialin si nii Yesu si bul nii, ba piɛsu a bul, “Kubɛɛ nɛ saa Wia jan laa ta?”

²⁷ Nii nɛ Yesu bula piba a bul, “Wii-la si jan kperi nuhuobiine, u bi Wia wuo kperi. Wia wuo wii-kala ɲaa nɛ.”

²⁸ Nii nɛ Piita bula pu a bul, “Bee na, la len la diisin nɛ an tuto ɲ harin.”

²⁹ Nii nɛ Yesu bula piba a bul, “Wutitii nɛ mi bulaa pima, nii-la kala si jan wuo len u dia ari u haala koo u naanbiirin koo u nyimma ari u naan koo u biirin a tin Wia kuorii-la wiaa,

³⁰ u jan bira na kiaa yugɛ a kii kialin u si lenɛ ta. Di u nɛ ku suu, u ma jan na miisi-la si bi dɛɛɛ.”

Yesu bira bul u suun wiaa pi u haritooro
Mat. 20.17-19; Maak 10.32-34

³¹ Nii nɛ Yesu kɛɲ u haritooro fii ari balia-la a kaa suusa lii a bula piba, “Má jegile nii mi teen. Laa mu Jerusalem nɛ. Dime wialin nialin si bula, Wia Din-zon-la dolun ɛ a tige mi-na Nuhuobiine Bie ɛ a ɲmunsa bil, ba jan ɲaa dɛɛɛ.

³² Ba jan jonmi hɛ nialin si bi Juu tinɲaa ɲaa nisin ɛ di ba monmi. Ba jan tuusemi an pɛ tu nanɲuorun hɛmi ɛ.

³³ Ba jan viiremi an pɛ kpumi, ka di mi sii suun ɛ tapulaa batori chɛɛɲ.”

³⁴ Ama Yesu haritooro-la bi wii-la u si bula bubuon jin. (Wii-la u fa si bula bubuon fa faa nɛ.)

Yesu vaare sullu-la si nyulima
Mat. 20.29-34; Maak 10.46-52

³⁵ Nii ne Yesu ari u haritooroo sii di ba mu Jerusalem. Ba mu kpage tan kubala baa yire Jeriko, di nyulun kubala fa hon wonbiin niin a susul kiaa. [

³⁶ U si nii ni-dan-la sii bal domo, u piese, “Bee kun ne?”]

³⁷ Nii ne ba bula pu ari Yesu si lii Nazaret nii bal.

³⁸ Nii ne u yire Yesu a bul, “Yesu, Devit nihiere, fami nennige.”

³⁹ Nialin si laa u sipaan kpiau le duu ken gon. Ama u faasa yire a kii nii a bul, “Yesu, Devit nihiere, fami nennige.”

⁴⁰ Nii ne Yesu chin an bul di ba ken nyulun-la kaa ko u teen. Nyulun-la ko.

⁴¹ Nii ne Yesu piesu a bul, “Bee kun ne n chε di mi naa pin?” U bula pu a bul, “Mi kuhian, leɲ di mi siao suri di mi nina.”

⁴² Nii ne Yesu bula pu, “N siao jan suri, n yarida ne naa n duori.”

⁴³ U siao guu suri. Nii ne u to Yesu harin a didenne Wia. Ni-dan-la ma kala si na nii, ba ma kala denne Wia.

19

Zakias

¹ Yesu mu to tan kubala baa yire Jeriko.

² Di baal kubala ne fa he dime. U fa naa lanpoo lilaaraa kuhian ne. U yirin ne fa Zakias. U fa ken kiaa ne worun.

³ U faa che duu na Yesu, ama u fa naa ni-kuu ne. A tin ni-dan-la fa si he dime nii, u fa buu wuo na.

⁴ Nii ne u kieli ni-daŋ-la, a fá mu jil tia, duu wuo na Yesu. U jima duu jaŋ ku to tia-la bubuon bal.

⁵ Yesu si ku to tia-la bubuon bibal, u wula ben tia-la nyun a nau a bula pi Zakiyas a bul, “Zakiyas, ku tuu lima. U maga di mi chua ŋ dia le ne jiniŋ.”

⁶ Zakiyas si nii nii, u tuon torɛ. U tuu lima lima a keŋ Yesu mu u dia.

⁷ Nialiŋ kala si he dime a na nii, ba suomo gugurime wiaa a bul, “Baala deen mu duu chua haache diiri-la dia le ne.”

⁸ Yesu si he Zakiyas dia le nii, Zakiyas sii chin a bula pi la Tiina Yesu a bul, “Mi kuhian, jegile nii mi teen. Mi jaŋ jon mi kiaa lebi a pi summoo. Di mi ne girime nuu maa, mi jaŋ tin u tiina ari moribee naansiin bunese.”

⁹ Nii ne Yesu bula pu a bul, “Wia laan di ŋ dia niaa kala ta ne jiniŋ. Baala deen ma ŋaa Abiraham doho nuu ne,

¹⁰ bee wiaa mi-na Nuhuobiine Bie ko di mi che a laa nialiŋ si lele ne a ta.”

*Yesu mage namaga a tige moribiin le
Mat. 25.14-30*

¹¹ Nii ne Yesu mage namaga a pi nialiŋ si nii wialiŋ u si bula. Bua deen le u ka mua ka duu yi Jerusalem. Nii ne tii nialiŋ biine ari bua-la le Wia kuorii-la si jaŋ ko kpaga ne.

¹² Nii ne u bul, “Ni-bal kubala ne sie a mu ta-bolii kubala di ba bil u kuoron, ka di u miira ko u jaŋ a ŋaa kuoro.

13 Ka duu-na mu, u yire u dia tiŋtinnaa fii, a joŋ siidi bui a pi kuŋ-kala, a bul di ba kaa bibirimɛ duu mu aŋ kɔ.

14 Ama u taŋ-la niaa bere ni-bal-la nɛ. Nii nɛ ba tiŋ tiŋdaaraa ba kiri u harin mu a bula pi taŋ-la doŋɔ kuoro ari ba bi cho duu ŋaa ba taŋ kuoro.

15 Ka baal-la mu dii kuoron aŋ miira kɔ. U si miira kɔ, u yire u tiŋtinna-la u fa si joŋ moribii-la pa duu na ba si na nyuuron mage ŋii.

16 Nii nɛ tiŋtinni-buŋbuŋ kɔ u teen a bula pi u kuhian a bul, 'Mi kuhian, ŋ siidi bui-la ŋ si joŋo pimi birime siidi bui fii nɛ.'

17 Nii nɛ u kuhian-la bula pu a bul, 'N ŋaa woron. N ŋaa tiŋtinni-titii nɛ. N si ŋaa ŋii a beŋ kubii-bie nyun woron, mi jan len di ŋ biben tasiŋ fii.'

18 Nii nɛ tiŋtinni-liamin ma kɔ u teen a bul, 'Mi kuhian, ŋ siidi bui-la ŋ si joŋo pimi, u birime siidi bui banon nɛ.'

19 Nii nɛ u kuhian-la bula pu duu jan biben tasiŋ banon.

20 Nii nɛ tiŋtinni doŋ-la ma kɔ a bula pu a bul, 'Mi kuhian, na ŋ siidi bui-la ŋ si joŋo pimi, mi joŋo gul geri-kosun ɛ nɛ a joŋo faa.

21 Mii faŋ nɛ. N ŋaa ni-tere nɛ. N yie keŋ niaa kiaa lilaa nɛ aŋ yie kukun kialin ŋ si bi duo.'

22 Nii nɛ u kuhian-la bula pu a bul, 'N ŋaa tiŋtinni-bon nɛ. Wialin titia ŋ si bula nɛ jan dii ŋ sariya a joŋ cheerin pin. N jima ari mi ŋaa ni-tere nɛ a keŋ niaa kiaa lilaa aŋ pe kukun kialin mi si bi duo.

23 Beɛ nɛ saa tii ŋ bi mi moribiin joŋo bil

lee-la ba síi bil moribiee? Mi fa si miira kɔ ɲla, mi fa jaŋ laa moribie-la ari mi nyuurii kala.'

²⁴ Nii ne u bula pi u tiŋtinni dɔŋsu-la fa si chinɔ dime a bul, 'Má laa siidi bui-la u teenɔ a joŋo pi nii-la si keŋ siidi bui fii-la.'

²⁵ Nii ne ba bula pu a bul, 'La Tiina, bee na, u paala keŋ siidi bui fii ne, aŋ ka ɲ che di ɲ joŋ siidi bui-la a pe pu nii.'

²⁶ Nii ne u bula piba a bul, 'Nii-la si paala keŋ kiasa yuge ne, Wia jaŋ wasa che a pe a pu, ama nii-la si bi faasa keŋ kiasa yuge, muapilii-la ma u si keŋe, Wia jaŋ kaa laa u teenɔ.

²⁷ Mi diŋdɔŋɲɔɔ deenba saa si bi cho di mi ɲaa ba kuoro, má keŋba kaa kɔ daha di mi ɲaa ba kpuba mi sipaan.' "

Yesu juu Jerusalem

Mat. 21.1-11; Maak 11.1-11; Joŋɔ 12.12-19

²⁸ Yesu si bul wiaa deenba deɛɛ, u joŋ u woŋbiinɔ a laa u haritooroɔ sipaanɔ ba mumu Jerusalem.

²⁹ Ba ku yi Betifagi ari Betani diirinɔ a ku yi peel kubala baa yire Oliv. Nii ne Yesu liise u haritooroɔ balia a tinba a bula piba a bul,

³⁰ "Má mu taŋ-la si he sipaanɔ. Di ma ne mua, ma jaŋ na kaku-bie di ba vɔbɔ a kii. Nuu ha buu jila. Má mu puri a kaa kɔ.

³¹ Di ma níi puru, di ba piesema a bul di bee ne tii maa puri, má bul di la Tiina Yesu níi che, duu ne si di ma puro kaa kɔ."

³² Nii ne ba mu a na wialinɔ kala Yesu fa si bula piba.

33 Ba sí puri kaku-bie-la, u tiina piéseba a bul, “Bεε nε tii maa puri kaku-bie-la?”

34 Nii nε ba bula pu a bul, “La Tiina níi chε.”

35 Nii nε ba kεη kaku-bie-la a kaa mu pi Yesu, a wuri ba genniη a dan kaku-bie-la nyuη, an kεη Yesu u jila hōη.

36 U si jil kaku-bie-la aa vεη nii, ba jon ba genniη jere wonbiin lε.

37 U si mu kpage Jerusalem, lee-la wonbiin si lii Oliv peel-la nyuη tuu, ni-dan-la fa si to Yesu hariη suomo jujuose a faasa didenne Wia a tin u wu-magila-la kala ba si na.

38 Ba bula, “Wia jan pε kuoru-la síi kō la Tiina Wia doluη lε. Ba jan hōη ari yarifielaa Wia-jan lε. Wia yirin ma jan yire.”

39 Nii nε Farisii tinηaa dōηsuη fa si hε ni-dan-la tuōη bula pi Yesu a bul, “La kuhian, ηaa di η haritooro-la kεη goη.”

40 Nii nε Yesu bula piba a bul, “Mi jan bula pima, di ba nε fa bi goη maa ηaa, tabiaa ma titia jan ηaa goη.”

Yesu yel Jerusalem wiaa

41 Yesu síi mu nii, u ku kpage Jerusalem a na taη-la. U yel a tin taη-la niaa wiaa an bul,

42 “Mi fa cho di ma taη niaa deenba jin ηii ma si jan ηaa a hōη ari yarifielaa nε jinin, ama ma bi wuo na.

43 Tapulii jan yi di ma dinđōηηōō saa jebiiη gollima, di ma sí wuo lii.

44 Ba jan kpu ma nialiη kala si hε taη-la tuōη, ma di ma biirin kala. Tabii-bie ma bira bi jan

dan̄ u dɔŋɔ lɛ lee-la. Ma bi sɛyɛ bua-la lɛ Wia si kɔ duu laama ta. Nii nɛ tii ba jan̄ ŋaa ŋii.”

Yesu juu Wia-dia

Mat. 21.12-17; Maak 11.15-19; Jɔɔŋ 2.13-22

⁴⁵ Yesu si mu juu Wia-dia, u suomo kikiri nialin̄ sii yallɛ kiaa dimɛ

⁴⁶ an̄ bula piba a bul, “Ba ŋmun̄sɛ Wia tenin̄ tuɔŋ a bul ari Wia si, u dia jan̄ ŋaa lee-la niaa si jan̄ chuchuoɛ Wia, an̄ ka ma miira kaa birime gaari-dia.”

⁴⁷ Tapulii-na kala Yesu yie dage niaa Wia-dia-la tuɔŋ. Nii nɛ nialin̄ si kpu pusun̄ pipi Wia kuhiasin̄ ari Wia tenin̄ kerichiba ari Juu tin̄ŋaa kuhiasin̄ chiche di ba kpuu.

⁴⁸ Ama ba bi jin̄ won̄bii-la ba si jan̄ to, bɛɛ wiaa nialin̄ kala fa si hɛ dimɛ jegile ninii wialin̄ u sii bul nɛ ari siifɛsin̄.

20

Farisii tin̄ŋaa piɛsɛ Yesu u dolun̄ wiaa

Mat. 21.23-27; Maak 11.27-33

¹ Tapulii kubala Yesu didage niaa Wia-dia lɛ an̄ pɛ bubul Wia wu-zɔmɔ-la wiaa. Nii nɛ nialin̄ si kpu pusun̄ pipi Wia kuhiasin̄ ari Wia tenin̄ kerichiba ari Juu tin̄ŋaa kuhiasin̄ sii kɔ u teen̄.

² Ba piɛsu a bul, “Dol bɛɛ nɛ ŋ kɛŋ a ŋin̄ŋaa wiaa deen̄ba? Kubɛɛ nɛ pin̄ dolun̄ ŋ ŋin̄ŋaa ŋii?”

³ Nii nɛ Yesu bula piba a bul, “Mi ma jan̄ piɛsɛma wii. Má dagemi.

⁴ Jɔɔŋ, nii-la fa sii fo niaa Wii-chuoɛ liin̄, u dolun̄, u lii Wia teen̄ nɛɛ koo nuhuobiine teen̄ nɛɛ?”

⁵ Njii ne ba suomo kenj wii-la lilere dɔŋɔ le aa bul, “Wu-bee ne laa che di la bul? Di la ne bula pu a bul di Wia teenj ne u lii, u jan piesela a bul, ‘Bee ne saa tii ma bi wialinj u si bula laa dii?’

⁶ Di la ne bira si nuhuobiine teenj ne, ni-danj-la kala si hilimi daha, ba jan yagela ari tabiaa, bee wiaa ba seye ari Jɔɔŋ fa ŋaa nii-la sii bul wiaa, Wia Din-zɔŋ-la dolunj le ne.”

⁷ Njii ne ba bula pu a bul, “La bi jinj u dol-la si lii lee-la.”

⁸ Yesu ma bula piba a bul, “Tɔɔ, mi ma bi jan dagema dol-la mi si kene bubuɔŋ.”

*Yesu mage namaga a tige tintinnaa si he бага le
Mat. 21.33-46; Maak 12.1-12*

⁹ Njii ne Yesu mage namaga a pi nialinj si he dime a bul, “Baal kubala ne fa he dime a bil бага a chɔŋse kiaa si kenj nenee yuge a nage chichuenj. Ba yirinj ne gireps. Njii ne u paa niaa he бага-la le di ba bibenj, anj sii mu tintee dɔŋ a dieni dime.

¹⁰ Kialinj neninj si yie, u tinj u tintinnaa dɔŋɔ duu mu tintinna-la teenj a laa tii-nene-la dɔŋsunj kaa kɔ. U mu ba kenu a ŋmobu anj kiru, u miira kenj na-hillinj a kaa mu бага tiina teenj.

¹¹ Njii ne u bira tinj u tintinna-la dɔŋɔ maa. U ma bira mu. Nialinj ŋmobu maa anj hiisu anj bira kiru maa, u miire ari na-hillinj.

¹² Njii ne u bira tinj ni-tori. Nialinj piru maa anj kiru ta.

¹³ Njii ne бага-la tiina bul, ‘Wu-bee ne mi jan ŋaa? Mi jan tinj mi bii-choolunj. Nj bi pɔɔ, ba jan zilu.’ Njii ne u tinj bile u mu.

14 Tintinna-la si nau duu kɔ, nii nɛ ba bula pi dɔŋɔ a bul, 'Baga-la tiina bie nɛ nii. Di baga-la tiina nɛ suba, bie deen nɛ jan dii u kiaa. Má len di la kpuu, ka di baga-la ŋaa la kuŋ.'

15 Ba kɛnu kaa lii baga-la tuɔŋ a kpuu." Nii nɛ Yesu piese nialin a bul, "Ɛɛ nɛ baga-la tiina jan ŋaa?"

16 U jan kɔ a kpu tintinna-la kala an jon baga-la a pi ni-tania."

Nialin si nii wialin Yesu si bula, ba si di Wia bi jan sei di ba ŋaa nii.

17 Nii nɛ Yesu benba an pieseba a bul, "Ba ŋmunse Wia tenin tuɔŋ ari tiebii-la dii-saaraa si via ta, u nɛ jan ku ŋaa tiebii-duɔŋ ba si jonɔ bil dia gentine. Wiin deen bubuɔŋ nɛ saa ŋaa bɛɛ?"

18 Nii-la kala si tel tiebii-la nyun, u tiina jan yere muno muno. Di tiebii-la ma nɛ tel nuu-kala nyun, u jan yere u tiina muno muno."

Yesu bul lanpoo timin wiaa

Mat. 22.15-22; Maak 12.13-17

19 Nii nɛ Wia tenin kerichiba ari nialin si kpu pusun pipi Wia kuhiasin walime di ba ken Yesu naa-buasula ɛ, bɛɛ wiaa ba jima ari u mage namaga-la a tigeba ɛ nɛ. Ama baa fá nialin si he dime nɛ.

20 Nii nɛ ba bee chiche wonbii-la ba si jan to a kɛnu. Ba kpal niaa a ŋaa di ba fugi ari ba ŋaa ni-titiiba nɛ. Ba jon moribiee piba di ba mu a magise Yesu a piesu wiaa a na duu nɛ bul wii chei, di ba wuo to nii ɛ a kɛnu a kaa mu he ba kuori-balin nisin ɛ, duu ŋaau nii kala u si cho.

21 Nii ne nialin ba si he, ba mu Yesu teen, a piesu a bul, “La kuhian, la jima wialin kala η sii bul an didage maa, ba ηaa wutitiiba ne. La jima ari η jon niaa kala ba ηaa kubala ne, ηη dage Wia wonbii-titii ne.

22 U ηaa wonbii ne di la tin lanpoo a pi Rom tinteen kuori-balin ba sii yire Siiza koo? Dagela.”

23 Ama Yesu jin ba bubuon. Nii ne u pieseba a bul,

24 “Má ken moribii-biin kaa ko mi bee na. Kubee nyun ne he dime? Kubee yirin ma ne ba tuuro he moribie-la le?” Nii ne ba si, “Siiza yirin ne.”

25 Nii ne Yesu bul, “Too, má jon Rom tinteen kuori-bal-la kiaa a pu, an jon Wia ma kiaa pu.”

26 U si bul nii, ba bi wii-kala na ba si jan wuo to nii le kenu nialin si he dime sipaan. Wialin u si bula ηaaba wu-kpunkpere, ba niin kala maa.

*Yesu bul wiaa a tige nialin si sii suun le
Mat. 22.23-33; Maak 12.18-27*

27 Nii ne Sadiusii tinηaa donsun ma ko Yesu teen. Niaa deenba laa dii ari nialin si suba bira bi jan sii suun le. Nii ne ba piesu a bul,

28 “La kuhian, Moosis dagela Wia tenin tuon ari baal ne jaa haala, di haal-la ari baal-la ne bi bii lula, an ka di baal-la suu, duu ηaana jaa yo-haal-la a lul biirin pi u malima si suba, di biiri-la chin u nyun le.

29 Naanbiirin balipe ne fa he dime bua kubala le. Ba kuhian jaa haala. Ba di haal-la bi bii lula, an ka u suu.

30 Liaminj tiina jonj haal-la jaa. Ba duu ma bi bii lula, anj ka u ma suu.

31 Torimunj tiina ma jonj haal-la jaa. U ma nij titia ne. Nii ne naanbiiri-la balipe kala jaa haal-la. Ba kala suu anj bi bii lula.

32 U nij harinj haal-la ma suu.

33 Tapulii-la niaa si janj sii suunj le, baalaa deenba balipe tuonj kubee ne janj tii haal-la? Ba kala balipe ne jaau.”

34 Nii ne Yesu bula piba a bul, “Baala-la ari haala-la si he ba miisinj le leele, ba nii jaa donjo.

35 Ama bua-la le baala-la ari haala-la si janj sii suunj le a kenj miisi-la si bi dere, ba bira bi janj jaa donjo.

36 Ba janj nage Wia tinjdaaraa a bira bi janj suu. Wia si chiseba suunj le nii, ba janj nja Wia biirinj.

37 Moosis fa paala chaasa dage ari ba janj chise nialinj si suba suunj le di ba wei. U fa bul Wia teninj seme donjo ari la Tiina Wia ne nja Abiraham Wia ari Aizik Wia ari Jekob ma Wia. Lee-la u fa si bul wiaa a tige tii-bie-la sii dii nyininj le ne, u fa bul nij.

38 U si bul nij daga ari u nja ni-weyee Wia ne. U bi janj wuo nja nialinj si suba Wia.”

39 Nii ne Wia teninj kerichiba donsunj bula pu a bul, “La kuhianj, nj bul worunj ne.”

40 Ba bira bi nyu-duonj kene di ba piese Yesu wii-kala.

*Ba piese Kirisito, nii-la Wia si liisa, wiaa
Mat. 22.41-46; Maak 12.35-37*

⁴¹ Nii ne Yesu piɛɛba, “Ɛɛ ne ba jaŋ wuo bul ari Kirisito, nii-la Wia si liisa, jaŋ ŋaa Devit nihiliere dunɗuŋa?”

⁴² Devit titia bula Wia teniŋ sɛmɛ dɔŋɔ ba sii yire Saams a bul,

‘Mi Tiina Wia bula pi mi Tiina,
duu hoŋ u sɛmɛ, ni-duoŋ di-hoŋuŋ,

⁴³ see duu yuo dii u diŋdɔŋŋɔɔ kala dɛɛ.’

⁴⁴ Devit titia yire nia deen u Tiina. Ɛɛ ne saa u jaŋ wuo ŋaa Devit nihiliere dunɗuŋa?”

Yesu bul Wia teniŋ kerichiba wiaa

Mat. 23.1-36; Maak 12.38-40

⁴⁵ Nii ne Yesu bula pi u haritooroɔ nialiŋ kala sipaan a bul,

⁴⁶ “Má keŋ ma titia woruŋ Wia teniŋ kerichiba ɛ. Ba yie gugolle yobo ɛ ari ba geri-duduosuŋ, a cho di niaa jujoŋba jirima a chuchuɔɛba. Ba yie chiche di-hoŋ-zoŋŋɔɔ Wii-chuɔɛ diisiŋ ɛ. Di ba ne yireba di ba ku dii kiaa, ba cho di ba hoŋ ni-balaa di-hoŋɔɔ maa.

⁴⁷ Ba yie fugo chuɔɛ Wia didieni a keŋ yo-haalaa kiaa kaa laa didii. Bua-la ɛ Wia si jaŋ dii ba sariya, ba ne jaŋ na heeŋ a kii ba dɔŋsuŋ tiŋŋaa kala.”

21

Yo-haala joŋ kiaa pi Wia

Maak 12.41-44

¹ Bua kubala Yesu he Wia-dia ɛ a na nialiŋ si keŋ kiaa si joŋ ba moribiee bil a pipi Wia.

² Nii ne u bira na yo-haal ma si joŋ amiisiŋba balia a ma he.

³ Njii ne u bula pi nialin a bul, “Wutitii ne mi bulaa pima, yo-haala deen moribii-bie-la u si jonjo he, u ne kii nialin moribie-la kala.

⁴ Nialin kala si jon moribiee a pi Wia, ba liisa an ka ne. An ka u-na jon u summu moribiin kala a he, ku-la kala u si kene ne nii.”

Yesu bul nii Wia-dia si jan tel
Mat. 24.1-2; Maak 13.1-2

⁵ Njii ne Yesu haritooro dɔnsun bul wiaa a tige Wia-dia-la le a bul duu zomɔ, di u tiebie-la ba si kaa saau ma zomɔ, a bira bul nii niaa si jon ku-zonɔɔ a pi Wia ba kaa wase dia-la, ba kala ne naa dia-la zon nii.

⁶ Njii ne Yesu bul, “Bua kubala jan yi, ba jan nmoo kiaa deenba kala ma sii na a lo. Ba bi jan len di tiebii-bala ma dan u dɔnɔ le.”

Yesu bul nii ba si jan dogise nialin sɔu tou
Mat. 24.3-14; Maak 13.3-13

⁷ Njii ne ba piɛɛ Yesu a bul, “La kuhian, bua beɛ le ne wiaa deenba jan naa? Beɛ kiaa ne la jan na, ka di wiaa deenba-na naa?”

⁸ Njii ne Yesu bula piba a bul, “Má ken ma titia worun di nuu-kala sɔma nyisu,” a bira bul, “Niaa jan yuge a ko a jon mi yirin he ari ba ne naa Kirisito, a bul di bua-la dunia si jan dere kpaga ne. Ama ma sɔ ba harin to.

⁹ Ma jan nii ari laalin ari yuosun he daha a he di-boloo maa. Di ma ne ku nii nii, ma sɔ lenɛ di ma boisin jon. Wiaa deenba kala jan naa bal, ama u nii saa bi naga ari dunia diderin yie ne.”

10 Nii ne Yesu bira bul, “Tinteen dɔŋɔ niaa jan sii a mu yuo tinteen dɔŋɔ niaa. Tan kuoro ari u niaa jan sii giri a mu yuo kuoro dɔŋɔ ari u niaa.

11 Tinteen jan zigili woruŋ, losuŋ ma jan juu, nyanyalaa jan juu niaa leree yuge, wu-bal-lorunuŋ ari wu-magilaa kala jan ŋaa wia nyuŋ.

12 Ka di wiaa deenba kala-na ŋaa, ba jan keŋema a to naasiŋ dɔgisema. Ba jan jonma he niaa nisiŋ le di ba dii ma sariya Wii-chuole diisiŋ le a keŋma to dia. Ba jan keŋma kaa mu kuoroo ari ni-balaa sipaan a tin mi wiaa.

13 Bua deen le ne ma jan wuo na wonbiin a bul Wia wu-zomɔ-la.

14 Má keŋ ma titia he dɔŋɔ le a sí leŋe duu walimema ŋii ma si jan bul wiaa a laa ma titia,

15 beɛ wiaa mi jan jon wu-jimiŋ a he ma nyuŋ le di ma bul wialiŋ ma diŋdɔŋɔɔ si bi jan wuo kaa lere ari wutitii dee.

16 Ma nyimmaba ari ma naanbiirin ari ma doho niaa ari ma nanɔŋsuŋ paala jan jonma he ma diŋdɔŋɔɔ nisiŋ le. Ba jan kpu ma dɔŋsuŋ.

17 Nuu-kala jan berema a tin mi wiaa.

18 Ama ma kuŋ nyu-puŋ ma bi jan lel.

19 Di ma ne nyalima, ma jan laa ma miisiŋ.”

*Yesu bul ari ba jan ŋmoo Jerusalem lo
Mat. 24.15-21; Maak 13.14-19*

20 Nii ne Yesu bira bul, “Di ma ne na di laali-yuoroo golli Jerusalem, ma jan jin ari tan-la jan tel lelele.

²¹ Nii-na má len di nialin si he Judiya le fá mu jil peelee nyun. Nialin ma si he taŋ-la tuon, u maga di ba lii taŋ-la tuon. Nialin ma si he ba bagisin le, ma sí miira juu taŋ-la tuon.

²² Tapulii-la Wia jan dogise Iziral niaa, a len di wialin kala ba si bula Wia tenin tuon sene ku bal.

²³ Haala-la si ken luoroo ari haala-la si ken bii-mullun baa wase yilin, tapulia-la le ba jan na heen. Tintee-la kala jan na heen worun. Wia jan na baanin tinteen deen niaa nyun a dogiseba.

²⁴ Ba jan kpu donsun ari tokobiee, an kese donsun di ba ma naa yosun tintee-donsun le, ka nialin si bi Juu tinnaa naa yigi Jerusalem taŋ-la kala lo, see bua-la yie di Wia piba wonbiin di ba len.”

*Yesu bula pi niaa duu jan miira ko
Mat. 24.29-31; Maak 13.24-27*

²⁵ Nii ne Yesu bira bul, “Niaa jan na wu-magilaa wii-posun ari chene ari chenwulaa le. Dunia kala le, niaa bi jan jin wii-la kala le ba si he. Di mug-balaa ní huuru, fawullun jan kenba.

²⁶ Fawullun jan ken niaa di ba yenji a tin ba sí yiele wii-la si jan naa dunia kala le. Ba jan kiri wia nyun kialin kala si ken dolun di ba lii ba leree.

²⁷ Nii le ne ma jan na mi-na Nuhuobiine Bie di mi to duonbilinbaanin tuon kuu tuu. Mi jan ken dolun a chaane kinken.

28 Di wiaa deenba suomo a nɔɔaa, má sii chin a ken ma digilaa wuoli, bæe wiaa bua-la ɛ Wia si jan laama ta yie nɛ.”

Yesu bul tutogo wiaa

Mat. 24.32-35; Maak 13.28-31

29 Nii nɛ Yesu mage namaga piba a bul, “Má bee na tutogo ari tiisin dɔɔsunɔ.

30 Di ma nɛ na tiisin di ba suomo tutɔsɛ, ma jima yibiinin jua nɛ.

31 Nii titia nɛ, di ma nɛ na wiaa deenba kala mi sí dagema di baa nɔaa, ma jin ari Wia kuorii-la kpaga nɛ.

32 Wutitii nɛ, mi bulaa pima, ma ɛɛɛ niaa deenba si hɛ ma miisin ɛ, ma bi jan suu, ka wiaa deenba nɔaa bal.

33 Wia nyun ari tinteen kala jan dɛɛɛ, ama wialin mi si bula bi jan ɛɛɛ.

34 Má ken ma titia, a sí wu-fuoloo nɔɔaa, a sí sinin nyua bubugi. Ma sí lenɛ di dunia kiaa wiaa walimɛma. Di wiaa deenba ní walimɛma, tapulii-la mi-na Nuhuobiine Bie si jan kɔ, u jan guu ku di-ma ɛ a nage ba si hɛ beré, kiaa venɛ mu juu-u ɛ aɔ bi jin nii.

35 Tapulii-la jan ken dunia nuu-kala lee-kala ɛɛɛ.

36 Má pɔ a chuchuɔɛ Wia bua-na kala ɛ. Di ma nɛ nɔaa nii, ma jan ken dolun a lii wialin kala si jan nɔaa ɛ ari yarifiɛlaa a wuo chin mi-na Nuhuobiine Bie sipaan.”

37 Yesu fa yie hɛ Wia-dia ɛ wiihɛye ari chichuɔɔn kala a didage niaa. Di didaanin nɛ yie-na kala, u yie mu Oliv pel-la nyun nɛ a pinɔ.

³⁸ Siipuuraa-na kala saa niaa yie mu Wia-dia di ba jegile nii wialin u sii bul.

22

Ba vuura di ba kpu Yesu

Mat. 26.1-5; Maak 14.1-2; Jɔɔŋ 11.45-53

¹ Tapulaa deenba, diisin kielin gbiele-la kpage ne, gbiele-la le ba si yie dii boroboro-la si bi si-burun kene.

² Nii ne nialin si kpu pusun pipi Wia kuhiasin ari Wia tenin kerichiba wiwalime di ba na wonbii-la ba si jan to a kpu Yesu di nialin bi jin, bee wiaa baa fa nialin ne.

Judas seye duu jon Yesu yalle

Mat. 26.14-16; Maak 14.10-11; Jɔɔŋ 11.45-53

³ Nii ne Sitaani ku juu baal kubala. U fa naa Yesu haritooro fii ari balia-la donɔ ne. U yirin ne Judas. Baa yiru Isikarot ma ne.

⁴ Nii ne Judas sii mu bula pi nialin si kpu pusun pipi Wia kuhiasin ari Wia-dia kuhiasin nii u si jan to a ken Yesu yalla piba.

⁵ Ba tuon tɔre. Ba sei ari ba jan pu moribiee.

⁶ Nii ne Judas sei, a suomo chiche wonbii-la u si jan to a ken Yesu yalla piba di nialin bi jin.

Yesu ari u haritooro dii diisin kielin gbiele kudiilee

Mat. 26.17-25; Maak 14.12-21; Jɔɔŋ 13.21-30

⁷ Nii ne gbiele-la le ba si yie dii boroboro-la si bi si-burun kene yi, bua-la le u si maga di ba kpu pie-bie-la ba si jan kaa naa gbiele-la kudiilee.

⁸ Nii ne Yesu tin Piita ari Joon a bul di ba mu nna ba diisin kielin gbiele kudiilee di ba dii.

⁹ Nii ne ba piesu a bul, “Nii ne n̄n che di la nna kudiile-la?”

¹⁰ U bula piba a bul, “Bee na, di ma ne juu tan tuon, ma jan cheŋ baal kubala duu kori lon ari liin. Má to u harin juu dia-la u sii juu.

¹¹ Di ma ne mua, má bula pi dia-la tiina a bul, ‘La kuhian si la piesin di nii le ne nuhuora dia he, di ba di u haritooro juu hono dii diisin kielin gbiele-la kudiilee?’

¹² U jan dagema dii-bal kubala. U nna lusun nyun dia ne. Ba wasu kala. Lee-la ne ma jan nna kudiile-la.”

¹³ Nii ne ba mu a na wialin kala u si bula piba ari ba jan na, a nna diisin kielin gbiele kudiile-la ba dii.

Kudiile-la la si jan dii a liliisi Yesu wiaa

Mat. 26.26-30; Maak 14.22-26; 1 Kor. 11.23-25

¹⁴ Bua-la si yie di ba dii kudiile-la, Yesu ari u nanzooba kala hon di ba dii kiaa.

¹⁵ Nii ne Yesu bula piba a bul, “Mi fa paala cho di la di ma dii kiaa deenba, an ka di mi-na na heen.

¹⁶ Mi jan bula pima ari mi bira bi jan ko di mi dii kudiilee deenba, see bua-la le Wia kuorii-la si jan ko. Nii le ne la jan jin kudiile-la la si die bubuon.”

¹⁷ Nii ne u jon nyunyuala ari sinin a lolle Wia an jono pi u nanzooba-la a bul, “Má laa nyunyuala deen ari sinin a kaa kpa ma titia.

18 Mi bulaa pima, mi bira bi jaŋ kɔ di mi nyua sinin deen, see bua-la ɛ Wia kuorii-la si jaŋ kɔ.”

19 Nii nɛ Yesu bira jon boroboro a lɔlle Wia aŋ kaa chɔgɛ chɔgɛ, a jonɔ piba aŋ bul, “Mi yaraa nɛ nii. [Mi jonɔ pi Wia a tin ma wiaa, má laa dii. Má ŋaa nii a liliisi mi wiaa.” Nii nɛ ba dii.

20 Ba si dii kialin dɛrɛ, u bira jon nyunyuala ari sinin deen ŋaa nii-falii nɛ Wia ta. Mi chalin si jaŋ jaase ma wiaa nɛ tii Wia ta nii-la.]

21 Má bee na, nii-la si jaŋ kɛŋmi yallɛ hɛ la tuɔŋ nɛ, la kala didii kiaa.

22 Mi-na Nuhuobiine Bie, mi jaŋ suu ari Wia si dage nii, ama nii-la si jaŋ jonmi yallɛ, u jaŋ na hɛɛŋ yugɛ.”

23 Nii nɛ Yesu nanɔɔba-la suomo pipiesɛ dɔŋɔ ari ba tuɔŋ kubɛɛ nɛ jaŋ ŋaa nii?

Yesu haritooro kɛŋ ba tuɔŋ kuhian wiaa kaa lilɛɛ

24 Nii nɛ Yesu haritooro kɛŋ ba tuɔŋ kuhian wiaa kaa lilɛɛ.

25 Yesu bula piba a bul, “Nialin si bi Juu tinŋaa ŋaa kɛŋ ba dolun kaa hɔŋ ba niaa nyun nɛ. Kuoro dɔŋsun sii beŋ niaa, ba cho di nialin ba sii beŋ kɛŋba kaa yiyirɛ ni-zɔmɔ.

26 Ama u bi maga di ma ŋinŋaa nii. U maga di ma tuɔŋ kuhian nɛ birimɛ hanɓie, di ma sipaa-laara ma tin tintinŋaa pipima.

27 Nu nɛ hɔnɔ, aŋ ka u dɔŋɔ ŋaa kudiilee pupu u didii. Ba di nii-la si ŋaa kudiile-la pupu, ba tuɔŋ kubɛɛ nɛ yuga? Nii-la si hɔnɔ, ka ba

ηaa kudiilee pupu, u ne yuga. Ama mi-na he ma tuon a tin tintinηaa pipima.

28 Mi si he ma teen ηii, mi na heen woruη. An ka ma chin mi seme an bimi via ta.

29 Mi Nyimma pimi doluη ne di mi ηaa kuori-baliη. Nii titia ne mi ma jaη pima doluη di ma ηaa kuori-balaa.

30 La di ma kala jaη dii kudiilee Wia kuorii-la tuon. Ma jaη hon kuori-kpasinniη nyuη a dii Iziral tinηaa ta-gentisi-la fii ari balia-la sariya.”

*Yesu bula pi Piita ari u jaη bul duu buu jin
Mat. 26.31-35; Maak 14.27-31; Joon 13.36-38*

31 Nii ne Yesu bula pi Saamonη Piita a bul, “Saamonη, Sitaani laa wonbiin ne duu magise ma kala, duu pore ni-zonηoo ni-bonηoo le, ari paara si yie chaare mii-joruη ta, an ka mii-biin ηii.

32 Ama mi chuo le Wia pi η-na Saamonη ne di η yarida si lel. Di η ne miira ko mi teen, pe η naanbiirin ma le di ba chin ba yarida naan le woruη.”

33 Nii ne Piita bula pu a bul, “Mi Tiina, mi si to η harin ηii, di ba ne ton dia maa, mi paala ηaa siri ne di ba keηmi ma to. Di ba kpuη maa, mi ma ηaa siri ne di mi suu.”

34 Nii ne Yesu bula pi Piita a bul, “Piita, ji-bele bi jaη yel, an ka di η bul naanjiin butori ari η bimi jin.”

Yesu bula pi u haritooro-la moribiee ari tokobiee wiaa

35 Nii ne Yesu piexe u haritooroo a bul, “Bua-la le mi si tinma, ma lii an bi moribiee koo sulli-gbanjin ma koro, a bi neηteηηee tuη bulia

bulia ma koro. Ma si mu nii, ma che kuŋ ne kaa?" Ba bul di ba bi kuŋ-kala che ka.

³⁶ Nii ne Yesu bula piba a bul, "Ama leele ma ku-la kala si keŋ moribiee koo sulli-gbaŋa, u maga duu joŋ. Ma ku-la ma kala si bi tokobii keŋe, u maga duu joŋ u geri-baliŋ yalle ne a yoo doŋo.

³⁷ Nii ne ba ŋmuŋse Wia teniŋ tuoŋ. Ba bula ari ba jaŋ kenu pe wu-boŋ ŋiŋaaraa le. Wiaa deenba ba ŋmuŋsa a tigemi le ne. Ba kala jaŋ ŋaami le ne, bee wiaa wialiŋ kala ba si ŋmuŋsa a tigemi le, ba kala jaŋ sene ŋaa a dere."

³⁸ Nii ne u haritooro bula pu a bul, "La Tiina, bee na, tokobiee balia ne ŋla." Nii ne Yesu bula piba a bul, "Má leŋ di wii-la kala bal."

*Yesu chuole Wia pel-la nyuŋ ba sí yire Oliv
Mat. 26.36-46; Maak 14.32-42*

³⁹ Nii ne Yesu lii Jerusalem le a jil peel-la nyuŋ ba sí yire Oliv, ari u si venee ŋaa nii. Nii ne u haritooro to u hariŋ mu.

⁴⁰ Ba si yi lee-la, u bula piba a bul, "Má chuole Wia, di Sitaani sí wuo nyisema."

⁴¹ U si bul nii dere, u kieli u haritooro-la a mu sipaŋ muapilii, a tuu kpirimi duu chuole Wia.

⁴² U chuole Wia a bul, "Mi Nyimma, di ŋ tuotoruŋ le ne, liise hee-la sí kómi le. Ama mi-na tuotoruŋ le dee ŋ-na tuotoruŋ le ne." [

⁴³ Nii ne Wia tinɗaara kubala lii wia nyuŋ a ku tuu u teenj a pu doluŋ.

⁴⁴ U tuoŋ faasa chei kiŋkeŋ kiŋkeŋ. Nii ne u faasa chuole Wia ari siifesiŋ. U suoluŋ paala nage chaliŋ a tutuu tinteenj.]

45 U si chuolɛ Wia dɛɛ, u sii a miira mu u haritooro teen, di ba piŋ doŋ, bɛɛ wiaa ba tuoŋ cheye nɛ woruŋ.

46 Nii nɛ u piɛɛba, “Ma sɛnɛ piŋ nɛɛ? Má sii chuolɛ Wia, di Sitaani sí wuo nyisɛma.”

Ba kɛŋ Yesu

Mat. 26.47-56; Maak 14.43-50; Jooŋ 18.3-11

47 Yesu ha síi bul wiaa nii, di ni-dan kɔ. Yesu haritooro-la fii ari balia-la doŋo nɛ kɛŋba kaa kɔ lee-la. U yiriŋ nɛ Judas. Ba si kɔ, Judas mu Yesu teen a guoru.

48 Nii nɛ Yesu bul, “Judas, ɛ sɛnɛ guorimi ɲla nɛ di ɲ joŋ mi-na Nuhuobiine Bie yallɛɛ?”

49 Yesu haritooro-la fa si hɛ dimɛ a na wii-la síi ɲaa, nii nɛ ba piɛɛ Yesu a bul, “La Tiina, ɲɛ che di la kɛŋ la tokobie-la taba nɛɛ?”

50 Nii nɛ Yesu haritooro doŋo joŋ tokobii, a ta nialiŋ doŋo na-diŋ digiliŋ kiesɛ. Baal-la fa ɲaa nii-la si kpu pusun pipi Wia kuhian yomo nɛ.

51 Nii nɛ Yesu bul di u maga nɛ, di ba len. U si bul nii, u digi baal-la digiliŋ lɛ a ɲaa u fiɛɛ.

52 Nii nɛ Yesu piɛɛ nialiŋ si kpu pusun pipi Wia kuhiasiŋ ari Wia-dia kuhiasiŋ ari ba taŋ kuhiasi-la si kɔ di ba kɛnu, a bul, “Mi ɲaa gaaru nɛɛ? Ma síi kori tokobiee ari tanɲuloo a kuko di ma kɛŋmii?”

53 La di ma kala nɛ fa hɛ Wia-dia lɛ tapulii-na kala, aŋ ka ma bi walima di ma kɛŋmi dimɛ. Ama bua deen lɛ nɛ birimiŋ tiina Sitaani pima doluŋ ma wuo kɔ di ma kɛŋmi.”

*Piita si u bi Yesu jin**Mat. 26.57-58, 69-75; Maak 14.53-54, 66-72; Jcɔɔɲ 18.12-18, 25-27*

⁵⁴ Nii ne ba keɲ Yesu. Ba kenu kaa mu nii-la si kpu pusuɲ pipi Wia kuhianɲ dia, ka Piita daa tuto ba harinɲ.

⁵⁵ Di ba he nyininɲ kaala tuɔɲ. Ba si jua, Piita mu pe nialinɲ sii wieni nyinɲ-la le.

⁵⁶ Toli-bie kubala ma he dime. U fa naa dia-la tinɲinnu ne. U na Piita duu hono aa wieni nyininɲ. U bul, “Baala deenɲ ma faa to Yesu harinɲ ne.”

⁵⁷ Nii ne Piita si, “Haal, mi paala buu jin.”

⁵⁸ Muapilii di baal kubala ma nau a bul, “N ma naa ba doɲo ne.” Nii ne Piita bira bul duu dee.

⁵⁹ U bi diene bira di baal doɲ ma ne nii a pese ari Piita naa Yesu haritooro doɲo ne, bee wiaa u ma naa Galilii tiina ne.

⁶⁰ Nii ne Piita bira bula pu a bul, “Baal, mi paala bi wii-la η sii bul jin.” Piita sii bul nii, u bi bula dere di ji-bele yele.

⁶¹ Nii ne la Tiina Yesu daase a beɲ Piita. U liisi wii-la Yesu fa si bula pu ari u jaɲ bul naansiinɲ butori ari u bi u-na Yesu jin, ka di ji-bele-na yel.

⁶² Nii ne Piita lii a faasa yel.

*Ba sieri Yesu le an ηmobu**Mat. 26.67-68; Maak 14.65*

⁶³ Nii ne nialinɲ si po Yesu sieri le an ηmobu.

⁶⁴ Ba voo u siaa to a ηmobu an piesu duu dage nii-la si ηmobu.

⁶⁵ Ba bul wiaa ma yuge a tuusu.

Ba keŋ Yesu kɔ nialin si yie hilime vuvuure wiaa sipaanj

Mat. 26.59-66; Maak 14.55-64; Jɔɔŋ 18.19-24

⁶⁶ Tanj si pula, Juu tinŋaa tanj kuhiasin ari nialin si kpu pusun pipi Wia kuhiasin ari Wia tenin kerichiba, ba hilimi a lenj ba keŋ Yesu kɔ ba sipaanj, lee-la ba si yie hilime vuvuure wiaa.

⁶⁷ Nii ne ba piesu a bul, “Dagela, ŋ ne ŋaa nii-la Wia si liisaa?” Nii ne Yesu bula piba a bul, “Di mi ne bula pima maa, ma bi janj laa dii.

⁶⁸ Di mi ne saa bira piesema wii maa, ma bi janj bul wii-kala,

⁶⁹ ama a lii leele a kaa mu mi-na Nuhuobiine Bie janj hoŋ Wii-balinj seme, ni-duonj di-honunj.”

⁷⁰ Nii ne ba kala piesu a bul, “N ne saa ŋaa Wia Bie koo?” Nii ne Yesu bula piba a bul, “Ma bul worunj ne, mi ne sene ŋaa Wia Bie.”

⁷¹ Nii ne nialin bul, “La bira bi siada tiina kala ka che. La titia nia wii-la u si bula ne.”

23

Ba keŋ Yesu kaa mu Paalit sipaanj

Mat. 27.1-2, 11-14; Maak 15.1-5; Jɔɔŋ 18.28-38

¹ Nii ne niaa deenba kala sii, a keŋ Yesu a kaa mu Paalit teenj.

² Dime ne ba suomo a bul wialin u si ŋaa chei a bul, “La keŋ baala deenj duu nyise la niaa di ba via la wonbii-la la sii to, anj bul di ba si lanpoo ma time pi Rom tinteenj kuori-balinj. U bira bula a tige u titia le di u ne ŋaa Kirisito, nii-la Wia si liisa, a bul duu ŋaa kuoro ma.”

³ Nii ne Paalit piesu a bul, “N ne n̄aa Juu tin̄jaa kuoro koo?” Yesu bula pu a bul, “Oo, mi ne.”

⁴ Nii ne Paalit bula pi nialin̄ si kpu pusun̄ pipi Wia kuhiasin̄ ari ni-dan̄-la kala si hilime a bul, “Mi bi wii-la na baala deen̄ si n̄aa chei a mage di ba kpuu.”

⁵ Nii ne nialin̄ s̄ii bul Yesu teen̄ ha p̄εε a bul, “U dage niaa a n̄aa ba n̄in̄aa taawei ne. U suomi n̄ii Galilii le ne, a s̄ii k̄o Judiya tin̄teen̄, a ḡolle lee-la kala aa dageba, a n̄aa ba n̄in̄aa taawei an̄ l̄εεε k̄o Jerusalem ma n̄la.”

Ba keŋ Yesu mu Herod teen̄

⁶ Paalit si nii ari Yesu lii Galilii ne, u piese nialin̄ s̄ii bul Yesu teen̄ a bul, “Baala deen̄ n̄aa Galilii tiina neε?” Nii ne ba bula pu di kuoro Herod ne faa ben̄ tin̄tee-la Yesu si lia.

⁷ Paalit si nii n̄ii, u n̄aa ba kenu kaa mu Herod teen̄. Bua-la le di Herod he Jerusalem le.

⁸ Herod tuon̄ kala t̄ore u si na Yesu, bee wiaa u nii u wiaa faafaa kala ne a yie chiche duu nau. U faa che di Yesu n̄aa wu-kpun̄kpere ne duu na.

⁹ Nii ne Herod piese Yesu wiaa yuge, ama u bi wii bula.

¹⁰ Nialin̄ si kpu pusun̄ pipi Wia kuhiasin̄ ari Wia tenin̄ kerichiba-la s̄ii tuora mu Yesu le a faasa bul u teen̄ worun̄.

¹¹ Herod ari u laali-yuoroo sieri Yesu le a dogisu, an̄ len̄ ba jon̄ geri-balin̄ ku-zon̄ kubala laalu, an̄ miira kenu mu Paalit teen̄.

¹² Herod ari Paalit faa yuo don̄o ne. A lii tapulii-la ne, ba sin̄ a dii nan̄don̄sun̄.

Ba si di ba keŋ Yesu mu kpu

Mat. 27.15-26; Maak 15.6-15; Jooŋ 18.39-19.16

¹³ Nii nε Paalit yire nialin si kpu pusun pipi Wia kuhiasin ari Juu tinŋaa kuhiasin ari niaa doŋsun a bula piba a bul,

¹⁴ “Ma keŋ baala deen kaa ko mi teen a bula pimi ari u ŋaa di niaa via wonbii-la la sii to nε. Mi saa piesu ma kala sipaan. Wialin ma sii bul u teen a bul duu cheye, mi bi ba tuon kubala ma na duu ŋaa chei.

¹⁵ Herod ma si bi na u si ŋaa wii-la chei, nii nε tii u len ba bira kenu kaa ko daha. Má bee na, baala deen bi wii-kala ŋaa chei a mage di ba kpuu.

¹⁶ Mi jan len di ba viiru an jonɔ ta.” [

¹⁷ Ama diisin kielin gbiele-la nε yie-na kala, ba yie len Paalit liise dansarikaba tuon kubala nε a ta, nii-la Juu tinŋaa si cho di ba liisa.]

¹⁸ Nii nε nialin kala kpia gon a bul di ba kpu Yesu an liise Barabas piba.

¹⁹ Bua kubala le, niaa sii ŋaa taawei nε ba ta-balin le. Barabas kpu nuu, nii nε tii ba kenu mu to dia.

²⁰ Paalit si cho duu jon Yesu ta, nii nε u bira suomo bul wiaa pi ni-dan-la.

²¹ Ama ba faasa kpia gon a bul, “Má kpaasu daa-geεε nyun, má kpaasu daa-geεε nyun!”

²² Nii nε Paalit pieseba naansiin butorimun a bul, “Bε nε tii? Bε kun nε baala deen ŋaa chei, ka mi-na bi na? Mi-na bi na u si ŋaa wii-la chei a mage di ba kpuu. Mi jan len di ba viiru an jonɔ ta.”

23 Ka ba ha pɛsɛ, a faasa kpia gon a bul, “U maga di ba kɛɲ Yesu a kpaase daa-gɛsɛɛ nyun nɛ.” Ba sɪi ɲaa gon ɲii, Paalit ku sei ba kua

24 a bul di ba kɛɲ Yesu kpaase daa-gɛsɛɛ nyun, ari nialin fa si sul ɲii.

25 ɲii nɛ Paalit liisɛ nii-la ba fa si cho a ta, nii-la ba fa si kaa tɔ dia a tin u si ɲaa taawɛi a kpu niaa lɛ. U jon Yesu a hɛ ba nisin lɛ di ba ɲaa wii-la ba si cho.

Ba kɛɲ Yesu kpaase daa-gɛsɛɛ nyun

Mat. 27.32-44; Maak 15.21-32; Jɔɔɲ 19.17-27

26 ɲii nɛ ba kɛɲ Yesu kaa lii di ba kaa mu kpaase daa-gɛsɛɛ nyun. Ba sɪi mu ɲii, ba chen baal kubala baa yire Saamɔɲ a lii Sariini, duu lii бага a jujuu Jerusalem. Ba kenu a jon daa-gɛsɛ-la baasu a ɲaa u kaa tuto Yesu hariɲ.

27 Ni-dan-la ma to u hariɲ. Ba tuɔɲ haalaa yuga a yiyel Yesu wiaa.

28 ɲii nɛ Yesu miira daaseba an bula piba a bul, “Jerusalem haalaa, ma sɪi mi wiaa yel. Má yel ma titia ari ma biirin wiaa.

29 Bee na tapulaa ka kɔ nɛ, niaa jan bul, ‘Ha-piraa ari haala-la si bi biirin lula di ba diɛsɛ, ba tuɔɲ jan tɔrɛ.’

30 Bua-la lɛ nɛ niaa jan bul di peelee tele toba, di dundollun ma jɛrɛ toba.

31 Mi si nage tii-weyin, an ka ba dɔgisɛmi ɲla, ɛɛ nɛ ba jan ɲaama ma lɛ, ma ma si nage tii-hilia lɛ?”

32 Ba si kɛɲ Yesu mu ɲii, ba kɛɲ ni-bɔɲɲɔɔ balia ma kaa mu di ba kpuba a pɛ Yesu lɛ.

³³ Nii ne ba mu yi lee kubala baa yire nyu-kunƙogulo. Ba si yi lee-la, ba jon Yesu ari ni-bomɔ-la balia a kpaaseba daa-geɛɛ nyuŋ. Dɔŋɔ he daa-geɛɛ nyuŋ si he Yesu na-diin, dɔŋɔ ma he daa-geɛɛ nyuŋ si he u na-gua.

³⁴ Nii ne Yesu chuɔle Wia a bul, “Mi Nyimma, jon wii-la ba si ŋaa a cheba, beɛ wiaa ba bi jin wii-la kala ba sii ŋaa.” Nii ne ba tonɛ Yesu genniŋ wiaa di ba kpaɔ, a jin geri-la nuu-kala si jan laa.

³⁵ Niaa dɔŋsuŋ ma chin dime a biben, an ka Juu tinŋaa kuhiasin sisieru le a bul, “Duu ne ŋaa Kirisito, nii-la Wia si liisa, má len duu laa u titia ta yeii. U wuo laa niaa tita ne.”

³⁶ Laali-yuoroo ma sieru le a ŋaa sinin si nyala kaa mu pu duu nyua

³⁷ an bula pu duu ne ŋaa Juu tinŋaa kuoro, duu laa u titia ta.

³⁸ Ba ma ŋmuŋsa mere u daa-geɛ-la le a bul, “Juu tinŋaa kuoro ne ŋla.”

³⁹ Nii ne ni-bomɔ-la dɔŋɔ ma si sage daa-geɛɛ nyuŋ tuuse Yesu a bul, “N ne ŋaa nii-la Wia si liisa koo? Saa laa ŋ titia ta an pe laala ma ta.”

⁴⁰ Nii ne ni-bomɔ-la dɔŋ-la kpiau le a bula pu a bul, “N bi Wia ka fáa? La duu kala ne juu wu-bala.

⁴¹ U maga di ba ŋaala-na nii ne, beɛ wiaa la ŋaa wu-bon ne, an ka u-na bi wii-kala ŋaa chei.”

⁴² Nii ne an ka u bula pi Yesu a bul, “Yesu, di ŋ ne dii kuoron, liisi mi ma wiaa.”

⁴³ Nii ne Yesu bula pu a bul, “Wutitii ne mi bulaa pin, la din kala jan he Wia-jan jinin.”

*Yesu suba**Mat. 27.45-56; Maak 15.33-41; Jɔɔŋ 19.28-30*

⁴⁴ Wia si ku mage nyu-gbaŋa, lerinŋ kala biri lim a mu yi didaaninŋ, ka lerinŋ bira pulɛ.

⁴⁵ Patiisa nɛ fa hɛ Wia-dia tuɔŋ. Ba kaa kɛrɛ. U kiese balia.

⁴⁶ Nii nɛ ka Yesu faasa yirɛ a bul, “Mi Nyimma, mi jɔŋ mi titia a hɛ ŋ nisinŋ lɛ.” U bul nji nɛ aŋ wiesi u wiesi kati aŋ suu.

⁴⁷ Nii nɛ di laali-yuoroo zɔɔɔ kuhianŋ kubala fa chinŋ dimɛ. U na wii-la si ŋaa, a dɛnnɛ Wia a bul, “Wutitii, baala deenŋ fa ŋaa tuɔ-pul tiina nɛ, u bi wii-kala cheye.”

⁴⁸ Nialinŋ kala fa si hilime dimɛ di ba na wii-la si janŋ ŋaa aŋ lɛɛɛ na wii-la si ŋaa, ba paa ba nisaa chuŋ ba nyuŋ lɛ a miira mu dia.

⁴⁹ Nialinŋ kala fa si jinŋ Yesu, ari haala-la kala fa sii to u harinŋ a lii Galilii kɔ, ba chinŋ di-bolii a na wiaa deenba kala.

*Ba hugi Yesi**Mat. 27.57-61; Maak 15.42-47; Jɔɔŋ 19.38-42*

⁵⁰⁻⁵¹ Baal kubala ma nɛ fa hɛ dimɛ. U yirinŋ nɛ Josef. U fa ŋaa Juu tiina nɛ a lii Arimatiya. U fa ŋaa nialinŋ si yie hilimi a vuvuure wiaa dɔŋɔ nɛ. U fa ŋaa tuɔ-pul tiina nɛ. Niaa ma jujonŋu jirima. U ma fa gbɛrɛ Wia kuorii-la nɛ duu kɔ. Ba fa sii vuure di ba kpu Yesu a sɛnɛ ŋaa nji a kpuu, u fa bi seye.

⁵² Nii nɛ u sii mu Paalit teenŋ a sul Yesu ku-suunŋ. Paalit lenŋ u mu sori.

⁵³ U sori Yesu nii, a jon geri-pula a beu, a jonu hugi. U kenu kaa mu hugi bun ba si loso le ne. Ba ha bi nuu-kala hugo dime.

⁵⁴ Tapulii-la di ba naa siri didaanin a gberε ba che-wiesii-la.

⁵⁵ Haala-la fa si to Yesu harin a lii Galilii ko, ba to Josef harin a mu na bun-la, a na nii u si hugi Yesu.

⁵⁶ Nii ne ba miira mu dia a che tulaali di ba kaa mu tise Yesu. Che-wiesii-la cheen ba sii a wiesi. Wialin Moosis fa si nmuṅsa bil di niaa tuto bul nii ne.

24

Yesu sii suun le

Mat. 28.1-10; Maak 16.1-8; Jɔɔn 20.1-10

¹ Lahadi cheen siipuura, haala-la sii a ken tulaalii-la a kaa mu bua-la lerin.

² Ba si yi lee-la, ba na di tabii-la ba fa si kaa to bua-la nin suro.

³ Nii ne ba juu bua-la tuon, ama ba bi la Tiina Yesu ku-suun na.

⁴ Ba chin dime a bi jin wii-la kala ba si jan naa. Ba naa di ba beṅ, di baalaa balia ne chin ba seme nii. Ba gennin faasa tutul.

⁵ Fawullun ken haala-la. Ba ken ba nyusun gure. Nii ne baala-la pieseba a bul, “Bεε ne tii ma chiche nii-la si weye ni-suunun tuon?”

⁶ U tuo daha. U sie ne. Má liise mu yi wii-la u fa si bula pima le, bua-la le u fa si he Galilii le.

⁷ U fa bula pima ari ba jan jon u-na Nuhuobiine Bie a he haache diiree nisin le di ba

kpaasu mɛrɛ daa-gɛsɛɛ nyuŋ duu suu, aŋ ka duu sii suuŋ lɛ tapulaa batori chɛɛŋ.”

⁸ Njii nɛ haala-la liise yi wii-la u fa si bula piba.

⁹ Ba miira lii bua-la leriŋ a mu bula pi Yesu haritooro fii ari kubala-la, ari nialiŋ dɔŋsuŋ fa sii to u hariŋ wialiŋ kala si ŋaa.

¹⁰ Haala-la si mu bua-la leriŋ nɛ ŋla: Mɛɛri Magidaliŋ, Juana ari Jeems naaŋ Mɛɛri. Ba di haalaa dɔŋsuŋ nɛ bul wiaa deenba si ŋaa a pi Yesu nanzooba-la.

¹¹ Ama Yesu nanzooba-la fa biina ari wii-la haala-la si bula ŋaa wu-nyiarinŋ nɛ. Ba bi laa dii.
[

¹² Ama Piita sii a fá mu bua-la leriŋ, a mu juu bua-la, a beŋ a na genni-la ba fa si joŋo bɛ Yesu di ba pina, aŋ ka u bi kuŋ-kala na. Njii nɛ u miira mu dia a kɛŋ wii-la si ŋaa a bibiine. U kperu.]

Niaa balia fa sii to Yesu hariŋ mu taŋ kubala baa yirɛ Emeyas

Maak 16.12-13

¹³ Tapulii-la titia nɛ niaa balia fa sii to Yesu hariŋ mumu taŋ kubala baa yirɛ Emeyas. Emeyas ari Jerusalem yi ari meel-daasiŋ balipe nɛ.

¹⁴ Ba sii mu taŋ-la njii, ba bula pipi dɔŋo wialiŋ kala si ŋaa.

¹⁵ Ba sii bul wialiŋ njii a vuvuure, njii nɛ Yesu titia ku yiba ba kala viveŋ.

¹⁶ Ba nau, ama ba bi wuo jinŋ ari u nɛ.

¹⁷ Njii nɛ Yesu piɛsɛba a bul, “Wu-bɛɛ nɛ maa bul njii wonbiinŋ lɛɛ?” Njii nɛ ba chinŋ, ba tuonŋ kala chei.

18 Ba tuon̄ d̄on̄o yirin̄ n̄e Kiliapas. Nii n̄e Kiliapas pīesu a bul, “N̄ d̄un̄d̄un̄a n̄e n̄aa nuhuoru a h̄e Jerusalem̄ l̄e a bi wii-la si n̄aa tapulaa deen̄ba n̄iaa?”

19 Nii n̄e u pīeseba a bul, “Wu-b̄ēe n̄e nii?” Nii n̄e ba bula pu a bul, “Wii-la si n̄aa Yesu si lii Nazaret l̄e. Baala deen̄ fa n̄aa nii-la fa s̄ii bul wiaa, Wia Din̄-z̄on̄-la dolun̄ l̄e n̄e. Wialin̄ u s̄ii n̄aa ari wialin̄ u s̄ii bul fa ken̄ dolun̄ Wia ari nuhuobiinee kala teen̄.

20 Nialin̄ si kpu pusun̄ pipi Wia kuhiasin̄ ari juu tin̄n̄aa kuhiasin̄ jon̄u h̄e Paalit̄ n̄isin̄ l̄e duu kpuu. Nii n̄e Paalit̄ n̄aa ba kpaasu m̄ere daa-ḡēs̄ē nyun̄ u suu.

21 La faa yīē ari u n̄e n̄aa nii-la si k̄o duu laa Iziral̄ tin̄n̄aa ta. Ba si kpu Yesu nii, u tapulaa batori n̄e jinin̄.

22 La di haala-la d̄on̄sun̄ fa s̄ii to Yesu harin̄ ku bul wii pila. U kperila. Ba s̄ii mu bua-la lerin̄ siipuuraa aṅ bi Yesu ku-suun̄ na.

23 Ba ku bul nii pila. Ba bula ari ba na Wia tin̄daaraa ari duosoo tuon̄. Ba bula piba ari Yesu weye n̄e.

24 La tuon̄ d̄on̄sun̄ ma mu bua-la lerin̄ a na ari wii-la haala-la si bula n̄aa wutitii n̄e. Ba bi Yesu na.”

25 Nii n̄e Yesu bula piba a bul, “Ni-yaaraa, ma digilaa yun̄je, ma bi wialin̄ nialin̄ fa s̄ii bul wiaa, Wia Din̄-z̄on̄-la dolun̄ l̄e laa dii.

26 Ma bi jin̄ ari u maga di nii-la Wia si liisa, na h̄een̄ n̄e aṅ-na juu u kuorii-la tuon̄ a laa yirin̄?”

27 Nii n̄e Yesu bula piba wialin̄ kala ba si ṅmun̄sa Wia tenin̄ tuon̄ a tigeu l̄e, a suomi

teŋ-la Moosis si ŋmunsa a kaa mu tenni-la kala nialin sii bul wiaa, Wia Diŋ-zoŋ-la doluŋ ɛ si ŋmunsa ɛ. U dageba wialin kala bubuon.

²⁸ Ba sii mu nii, ba ku kpage taŋ-la ba sii mu. Nii ne Yesu ŋaa a nage duu ha kiele mu ne.

²⁹ Nii ne ba kenu lere bil di taŋ bire, duu len di ba chua. Nii ne u juu di ba piŋ.

³⁰ Ba si he dia tuon, ba hon di ba dii kudiilee. Nii ne Yesu jon boroboro a chuole Wia an kaa choge piba di ba dii.

³¹ U si ŋaa nii, ba siao luome ba jin ari Yesu ne. Ka u lel ba sipaan.

³² Nii ne ba bula pi dono a bul, “La yaraa fa fiela ne woruŋ u si bul wiaa pipila wonbiin ɛ, an pe didagela Wia tenin wialin bubuon.”

³³ Nii ne ba sii lima lima a miira mu Jerusalem, a na Yesu haritooro-la fii ari kubala, ari nialin donsun ma fa sii to Yesu harin.

³⁴ Nii ne Yesu haritooro-la fii ari kubala-la bula piba a bul, “La Tiina Yesu sene sii ne. U ken u titia kaa ko dage Saamon ne!”

³⁵ Nii ne nialin baliamin ma bul wii-la si ŋaa wonbiin ɛ, ari nii ba si ku jin ari la Tiina Yesu ne. Ba si di bua-la ɛ u si ken boroboro choge a piba ɛ ne ba jin ari u ne.

Yesu ken u titia ku dage u haritooro

Mat. 28.16-20; Maak 16.14-18; Joon 20.19-23;

Yesu nanz. tinjinaa 1.6-8

³⁶ Nialin balia sii bul wialin nii, di Yesu titia ne chin ba tutubaanin nii [a bula piba a bul, “Ma jan hon ari yarifielaa.”]

37 Nii ne fawullun kenba, ba biina ari ni-dima ne ba na nii.

38 Nii ne Yesu pieseba a bul, “Bee ne tii fawullun kenma maa walime ma titia? Bee ne tii ma tuobiinaa vugime nii?”

39 Má beɲ a na mi nisaa ari mi naasiɲ a jin di mi ne. Má dige na. Ma jima ari ni-dima bi yaraa kene ari mi si ken nii.” [

40 U si bul nii, u ken u nisaa ari u naasiɲ kala a dageba di ba na.]

41 Ba ha bi laa dii, ka wii-la sima piba kinken. U ɲaaba wu-kpuɲkpere. Nii ne u pieseba a bul, “Ma ken kudiilee ne?”

42 Nii ne ba joɲ cheɲfilin ba si wasa a pu.

43 U laa chaɲ ba sipaan.

44 Nii ne u bula piba a bul, “Mi fa bula pima ari wii-na kala ba fa si ɲmuɲsa a tigemi le jaɲ ɲaa wutitii. Ba ɲmuɲse wiaa a tigemi le wialin tuɔɲ Moosis fa si ɲmuɲsa bil di niaa tuto ari wialin tuɔɲ nialin fa síi bul wiaa, Wia Diɲ-zɔɲ-la dolun le fa si ɲmuɲsa, ari wialin tuɔɲ ba si ɲmuɲse Wia tenin seme doɲɔ ba síi yire Saams. Ba kala ku ɲaa wutitii.”

45 Nii ne Yesu ɲaa ba ken wu-jimin di ba wuo jin Wia tenin wiaa bubuɔɲ.

46 Nii ne u bula piba a bul, “Nla ne ba ɲmuɲsa bil:

‘U maga di Kirisito, nii-la Wia si liisa na heɲ a suu
an sii suun le tapulaa batori cheɲ.’

47 Ba bira ɲmuɲsa di niaa jaɲ bul Wia wiaa, nii-la Wia si liisa dolun le, dunia lee-na kala, a bula piba di ba birima lii ba haacheba le di Wia

jon̄ ba haacheɓa cheɓa, di ba suomo ɲaa ɲii Jerusalem ɛ.”

⁴⁸ ɲii nɛ Yesu bira bula piba a bul, “Ma ɲaa wiaa deen̄ba kala si ɲaa siada, di ma wuo bula pi niaa.

⁴⁹ Má bee na, mi jan̄ jon̄ ku-la mi Nyimma si si u jan̄ jon̄o pima a hema ɛ. Ama má gbɛɛ Jerusalem ɛ, see bua-la yie di dolun̄ lii Wia teen̄ a ku tuu hema ɛ.”

Wia jon̄ Yesu jil Wia-jan̄

Maak 16.19-20; Yesu nan̄z. tintin̄ɲaa 1.9-11

⁵⁰ ɲii nɛ u keɲ u haritooro-la ba lii ta-bal-la ɛ a jon̄ won̄biin̄ a mumu Betani diirin̄. Dime nɛ u keɲ u nisaa kaa chu toɓa ɛ an̄ chuɔɛ Wia piba di Wia peɓa ɛ.

⁵¹ U ha si chuɔɛ Wia pipiba ɲii a susulu duu peɓa ɛ, ɲii nɛ u sii ba teen̄, [ka Wia jon̄u kaa jil Wia-jan̄.]

⁵² ɲii nɛ ba chuɔlu an̄ miira mu Jerusalem. Ba tuon̄ kala faasa toɛɛ.

⁵³ Ba yie juu Wia-dia bua-na kala ɛ a chuchuɔɛ Wia.

cxxxi

**Yesu Kiristito Wu-Zɔŋŋɔɔ (Ghana)
Sisaala-Tumulung NT Ghana**

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Sisaala, Tumulung)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Jun 2026 from source
files dated 29 Jan 2022

b3eb8618-120f-5a96-8c1c-1dbc16914330